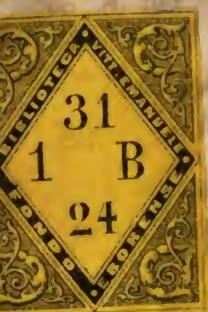
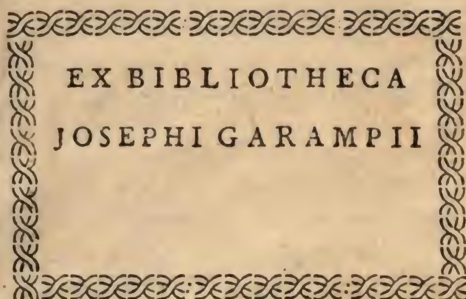
MANUDUCTIO AD PRAXIM EXECUTIONIS LITTERARUM SACRÆ...

Tiburcio Navarro, Giuseppe Garampi, ...

MANVDVCTIO
AD PRAXIM
Executionis Litterarum Sacræ Pœnitentiariæ.

MANVDVCTIO AD PRAXIM

Executionis Litterarum Sacræ Pœnitentiariæ.

OPERA

R.P. TIBVRTII NAVAR

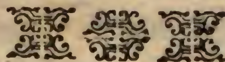
ORDINIS S. FRANCISCI Recollectorum Aquitaniæ in Gallia.

Lectoris Theologiæ, olim Pænitentiarij S.D.N. INNOCENTII PAPÆ VNDECIMI in Basilica S. Ioannis Lateranensi.

Typis demandata in Commodum Episcoporum, & Superiorum Regularium, Pœnitentiariorum, ac Confessorum Pœnitentiumque vtilitatem.

Quoad absolutiones, Dispensationes, Rehabilitationes Votorum Commutationes, &c. impertiendas.

Addito etiam in fine modo scribendi, & recurrendi ad Sacram Pœnitentiariam in casibus Sanctæ Sedi reseruatis præsertim occultis.

ROMÆ, Typis Reuer. Cameræ Apost. 1688.

Superiorum Licentia, Et Priuilegio.

EMINENTISS. ET REVERENDISS. DOMINO

LEANDRO

S. R. E.

CARDINALI COLOREDO

Maiori Pœnitentiario.

Felicitatem.

MAnuductionem, hanc nescio quo Authoris ingenio diù damnatam obliuioni, meis tandem excusam, typis, Tibi inscribo, Eminentissime Cardinalis; vt Tuo è nomine, vt astra à Sole, sibi vindicet lumen; Enimuero cuinam potiori iure Opusculum hoc proximorum saluti, & Confessarijs adeò commodum ne dixerim expetitum, dicarem, ni Tibi? qui vt animabus prodesses, familiæ, mundique, fastu posthabito, adeò curandarum animarum adhæseras

stu-

ſtudio, vt reluctas exciperes ſacram purpuram, veritus nè dignitatis faſtigium ſtudium hoc moraretur, cuinam minoris Pœnitentiarij operam commendatam vellem, niſi maiori Pœnitentiario? Qui pœnitentibus? vel ſuas aures præbet, & eo ſanè ſucceſſu, vt dùm dolentes culpis exoluit, charitate Deo, ſibique deuinciat, & prætioſior exiſtat à purpura dolor. Profectò altiori conſilio factum, vt non modo SS. D. N. INNOCENTII XI. ad eos, quos declinaueras, honores, adigeret; ſed maioris Pœnitentiarij munere inſigniret, vt quas timebas, ne deſereres animas, ſolari poſſes magnificentiùs, & Charitas meliori murice arderet in Purpura. Vidit ſuſpexitq; Roma, cum primùm Tibi tradita poteſtas in Vaticana Baſilica, affluentem ad ſacrum Tribunal turbam, & tuam in miſeros pronam charitatem. Cùm igitur præſentes animi lænitate, facultate recreas abſentes ſis quoque cunctis ſolatio

Tuo

Tuo nomine, quo hunc decoro librum; breui quidem mole, ſed primum mei erga Eminentiam Tuam deuincti animi argumentum, teque Deus, Optimus, Maximus Vrbi, & Orbi ſeruet incolumem.

Eminentiæ Veſtræ

Humilliſs. & Addictiſs. Seruus
Nicolaus Angelus Tinaſſius.

Imprimatur,

Si videbitur Reuerendissimi P. Sac. Apost. Palatij Mag.

Steph. Ioseph Menattus Episc. Cyrenen. Vicesg.

Imprimatur,

Fr. Ioseph Clarionus Sac. Theol. Mag. S.A.P. Pro Magister.

INDEX CAPITUM

In Introductione.

IN PARTE PRIMA

De Formulis Votorum.

IN

INDEX
IN PARTE SECVNDA
De Dispensationibus Matrimonialibus.

tur

IN TERTIA PARTE.

De Formulis absolutionum, &c.

ris,

IN PARTE QVARTA

De formulis absolutionum in vtroque foro &c:

FINIS.

MANVDVCTIO
AD PRAXIM
Executionis Litterarum Sacræ Pœnitentiariæ.

PRÆMONITIO AD LECTOREM.

Finis præcipuus huius Compendij non est de Materijs ad Sacram Pœnitentiariam spectantibus disserere, & tractare, quoniam, & hoc iam antea à Marco Paulo Leone tam diffusè, quàm eruditè præstitum fuit, sed tantum, vt per facilem Manductionem aperiatur Confessoribus via ad Praxim executionis dictarum Litterarum, ad quem finem consequendum duo omninò necessaria sunt. Primum, vt subministretur modus dictas Litteras legendi, & intelligendi. Secundum, vt per explicationem practicam clausularum in singulis Litteris apponi solitarum earum executio facilior reddatur. De Primo iam breuitèr per modum introductionis in tribus Capitibus agetur. De secundo autem Paulo diffusius iuxta quadruplicem materiarum diuersitatem quatuor partibus per sua Capita diuisis tractabimus,

Insuper est aduertendum, quòd nè erretur in executione dictarum Litterarum, distinximus per tria signa, tria clausularum genera, quæ in formulis Breuium Sacræ Pœnitentiariæ passim occurrunt quædam enim

sunt

ſunt clauſulæ eſſentiales ipſi executioni, ſeu conditiones ſine qua non, itaquod earum omiſſio executionem efficiat inualidam, & irritam: Aliæ ſunt tantum Confeſſarij executoris inſtructiuæ, quæ eius conſcientiam plerumque grauant, attamen earum omiſſio executionem ab eo factam non irritat; Aliæ denique ad Pœnitentem cui gratia conceditur ſpectant earum omiſſio, non reddit gratiam nullam, ſed eius onerat conſcientiam ſi eas non obſeruet. Ad has autem clauſulas dignoſcendas tres figuras appoſuimus videlicet aſteriſcum, ſeu Stellam Crucem ✠, et Cor ♥. Stelta indicat clauſulam eſſentialem, Crux, clauſulam Confeſſoris inſtructiuam, & Cor Conſcientiæ Pœnitentis oneratiuam.*

In fine præmonitionis ad Lectorem.

Aduertendum pariter, quod formulæ, quæ habentur in Manuductione pro abſolutione, diſpenſatione, rehabilitatione, aut alia aliqua de cauſa, hic non ponuntur, tamquàm de eſſentia, ſed tantum pro directione, & inſtructione Confeſſarij delegati, quibus vti poterit in executionibus, quæ occurrunt, aut alijs æquiualentibus, ſemper tamen exprimendo gratiam, quæ conceditur, et impertitur Pœnitenti in quacunque materia, et pro quocunque Caſu occurrenti, his prælibatis, ſit introductionis Caput Primum.

EX Commiſſione Reuerendiſsimi Patris Generalis Totius Ordinis Minorum S. P. N. Franciſci, Infraſcriptus acuratè legi, & qua potui diligentia non ſine guſtu relegi Librum cui Titulus eſt, *Manuductio ad Praxim executionis litterarum Sacræ Pœnitentiariæ, Authore R. P. Tiburtio Nauar eiuſdem Ordinis, ac Prouinciæ Immaculatæ Conceptionis Deiparæ Recollectorum in Gallia Concionatore Theologiæ Lectore, ac olim in Baſilica Lateranenſi Pœnitentiario Apoſtolico*: In quo nihil non dignum expectatione Communi, aut quod Fidei Catholicæ, ac bonis moribus aduerſetur reperi: habet enim in omnibus doctrinam ſanam, & in ea modum, aut methodum facilem, non tàm nitore ſermonis, quàm integritate Veritatis ex Sacrorum Canonum, ac Conciliorum Decretis, ac deni-que ex aliorum probatiſſimorum Authorum intimis prontuarijs depromptam; quam per multos errores, qui aut incuria, aut ignorantia irrepere poſſent, ſolidè detegit, ac omnes maximè tamen Animarum Curatores, quorum præcipuè intereſt, eruditè inſtruit, ac ad Praxim executionis Litterarum Sacræ Pœnitentiariæ ſuauiter induxit, va-

rios

rios quoque abusus humiliter corrigit, non ignorans illud Tertuliani lib. de Veland. Virginj: *Veritati nemo præscribere potest, non spectantium temporum, non patrocinia personarum, non priuilegium regionum*. Hinc opus hoc, & prælo, & luci dignum, ac omnibus præcipuè Animarum curam habentibus, vtilissimum fore iudico, ac saluo meliori, censeo. In hoc nostro Conuentus Aracælitano, die decima quinta Martij. 1688.

F. Didacus de Escazena.

MAnuductionem ad Praxim Executionis litterarum Sac. Pœnitentiariæ, labore R.P. Tiburtij Nauar Ord. N.S. Francisci Prouinciæ Immaculatæ Conceptionis Deiparæ in Gallia Recollecti, Concionatoris, Theologiæ Lectoris, & olim in Basilica Lateranensi Pœnitentiarij Apostolici elaboratam, & mandato Reuerendissimi Patris Generalis, qua potui vigilantia volui, voluptate legi, & vtilioris doctrinæ auidus perlegi, Opus sanè suo Authore dignum, imò, & dignissimum, & vsque ad sæculi finem splendor eius, luxque super Candelabrum adinstar Solis in Ecclesia perueniat, ad illuminandum omnem hominem, quauis Iurisdictione circa forum Conscientiæ pollentem, vt possit agenda videre, & adimplenda, quæ viderit, tutò procedere, vtilissimum enim, & necessarium apparet ad percrebros errores, qui respectu eiusdem fori fiũt corrigendos, ad Sacramentum Pœnitentiæ, aliaq; ei annexa rectius administranda, & ad animarum varijs Censuris, Irregularitatibus, Votis &c. irretitarum grauamina subleuãda, doctrinam sanam, modos salubres, & methodum facilem, Praxi Sacri Tribunalis

Pœ-

Pœnitentiariæ conformem ſubminiſtrando; Ideò, cum ſua conſultatione in tribus Quæſtionibus deciſiua ſuper Diſpenſationibus Matrimonialibus, Opus dignum, vt typis tradatur iudico,inde enim Religioni honos, & toti Chriſtianę Reipublicæ fructus emanabit. Ita cenſeo Romæ in hoc noſtro Conuentu Aracælitano. Die 8. Martij Anni 1688.

Fr. Petrus Domenech.

TEnore præſentium committimus P. F. Didaco à Scazena Minorum Diſcalceatorum Concionatori, Sanctæ Inquiſitionis Qualificatori, & Cuſtodi actuali Prouinciæ Noſtræ Sancti Didaci in Bethica, & P. F. Petro Domenech, eiuſdem inſtituti Concionatori, olim Sanctiſſimi Domini Noſtri Pœnitentiario, & actuali Guardiano Villenæ in Prouincia S. Ioannis Baptiſtæ Valentinæ, quatenus pro parte Ordinis examinent Opus P. Tiburtij Nauar Lectoris Theologi Prouinciæ Immaculatæ Conceptionis in Gallia, cui titulus eſt, *Manuductio ad Praxim executionis litterarum Sacræ Pænitentiariæ*, & cenſuram in ſcriptis ferant ad effectum Noſtræ licentiæ, & approbationis concedendæ, vel denegandæ ſecundum Sac. Conc. Tridentini decreta. Dat. in Camera Noſtræ Reſidentiæ 5. Februarij 1688.

Fr. Petrus Marinus
Miniſter Generalis.

IVssu Reuerendissimi P. F. Dominici Mariæ Puteobonelli Sacri Apostolici Palatij Magistri, legi Librum, cui titulus: *Manuductio ad Praxim executionis litterarum Sacræ Pænitentiariæ, &c. Auctore R. P. Tiburtio Nauar Ordinis Minorum S. Francisci Strict. Obseruantiæ, olim Pænitentiario in Basilica Lateranensi, &c.* opus sanè dignum luce, & expetitum, tùm ad commodum Confessariorum, tùm ad salutem, & consolationem pœnitentium, & quod nil continet, quod Catholicæ Fidei, vel bonis moribus aduersetur, sed solidam Praxim Sacræ Pœnitentiariæ, & pietatem erga salutem animarum, quamobrem dignum typis censeo, & me P. V. Reuerendiss. humillimè submitto. Ex Colleg. Apostolico apud Sanctum Petrum die 26. Martij 1688.

Carolus Stradiotti Societatis Iesu SS. D. N. Pænitentiarius.

MANVDVCTIO AD PRAXIM Executionis Litterarum Sacræ Pœnitentiariæ.

CAPVT PRIMVM.

Modus legendi Litteras Sacræ Pœnitentiariæ.

Ifficultas (*a*) in legendis Sacræ Pœnitentiariæ Reſcriptis, Litteris ſeu Breuibus dupliciter contingit, vel ratione characteris Gothici, ſeu Bullatici, quod in ijs adhibetur, vel propter breuiaturas quarum in ijſdem eſt vſus. *a* Breuium legendorum difficultas duplex.

Ad tollendam primam (*b*) difficultatem ſubminiſtrantur hic tres formæ Commiſſionum cum clauſulis generalibus, quæ ferè in cunctis indiuidualibus, ſeu particularibus Breuibus continentur, & ideò facilem ad alia legenda aditum dabunt. *b* Prima quomodò tollatur.

a Secunda etiã quomodò.

Ad secundam verò (*a*) difficultatem superandam subijcietur per ordinem Alphabeticum Cathalogus vocum abbreuiari solitarum, cum significatis earum, seu cum vocibus integris, quibus breuiaturæ substitui solent.

De formis Commissionum.

b Commissiones ad quos dirigantur.

HÆ (*b*) Commissiones solent dirigi iuxta diuersitatem materiarum, vel ordinarijs, sub quo etiam nomine veniunt Prælati Regulares respectu suorum subditorum, vel alijs Confessoribus.

c Directæ Episcopis quomodò foris inscribantur.

Si dirigatur (*c*) ordinarijs locorum, seu Episcopis sic inscribitur foris.

Venerabili in Christo Patri Episcopo, seu Archiepiscopo, seu Patriarchæ N.N. siue eius Vicario in spiritualibus Generali.

Et quomodò intus.

Intus verò sic incipiunt.

Venerabili in Christo Patri Episcopo N. siue eius Vicario in spiritualibus Generali.

Leander miseratione Diuina Tit. S. Petri in monte aureo S.R.E. Presbyter Card. Coloredus, salutem & sinceram in Domino charitatem.

d Directæ Prælatis Regularibus.

Si dirigantur (*d*) Prælatis Regularibus sic inscribitur foris.

Religioso viro Prouinciali Ord. Min. Prouinciæ N. vel Religioso viro cuicumque Superiori, cuiusuis Ordinis à Sede Apostolica approbati.

Intus verò eodem modo præmisso nomi-

mine Maioris Pœnitentiarij, vt infra.

Si dirigantur (a) alijs Confessoribus sic foris inscribitur. — *a Directæ alijs Confessoribus graduatis.*

Discreto viro Confeßori Magistro in Theologia, vel decretorum Doctori ex approbatis ab Ordinario per latorem præsentium ad introscripta specialiter eligendo.

Intus verò sic incipiunt.

Nicolaus miseratione Diuina Episcopus Portuensis S.R.E. Cardinalis Ludouisius.

Discreto viro Confessori Magistro in Theologia, vel decretorum Doctori ex approbatis ab Ordinario per latorem præsentium ad infrascripta specialiter eligendo salutem in Domino.

Si autem (b) aliquando fiat Commissio simplici Confessario ex approbatis reticetur foris, & intus nomen Magistri, aut Doctoris. Si verò fiat Commissio pro aliqua Moniali dicitur -- *Confessori ex approbatis pro monialibus.* — *b Directæ simplicibus Confessarijs.* — *Et prò monialibus.*

De Clausulis generalibus.

POst huiusmodi Commissiones sequuntur Clausulæ secundum partes litterarum. Prima est Clausula petitionis sic.

Pro parte N.N. latoris præsentium Nobis oblata petitio continebat, quòd ipse aliàs.

Sequitur deindè narratiua, & post narratiuam Clausula postulationis, sic - *Cum autem, sicut eadem petitio subiungebat dictus lator.*

Et post postulationem Clausula supplicationis, sic videlicet.

Quare supplicauit humiliter, vt sibi super hoc de opportuno remedio prouidere dignaremur.

Postea sequitur Commissio ipsa cum suis clausulis.

Nos igitur, qui Pœnitentiariæ Domini Papæ curam gerimus huiusmodi supplicationibus inclinati; Auctoritate Apostolica specialiter Nobis concessa; Discretioni tuæ. Vel si committantur Episcopo. Circumspectioni Vestræ committimus, quatenus si est ita -- Continuatur dispositiua, & concessio Gratiæ; in quarum fine post Verbum -- *Absoluas, vel dispenses* -- sequuntur hæ clausulæ scilicet *in foro Conscientiæ, & in ipso actu Sacramentalis Confessionis tantùm, & non alitér, neque vllo alio modo.* -- Quæ clausula etiam aliquando extenditur iuxta qualitatem materiæ ad aliam Clausulam videlicet. -- *Ita quod huiusmodi absolutio, & dispensatio in foro Iudiciario nullatenus suffragentur,* -- & hęc aliquando ad aliam Clausulam -- *nullis super his testibus adhibitis, seu litteris datis, aut processibus confectis, sed præsentibus laniatis, quas sub pœna excommunicationis latæ sententiæ laniare tenearis. Itaut nullum earum exemplum extet, neque eas latori restituas, quod si restitueris, nil ei præsentes litteræ suffragentur. Datum Romæ apud &c. sub sigillo Officij Pœnitentiariæ &c. Pontificatus &c.*

Bre-

Breuiaturarum Communium in litteris Sacræ Pœnitentiariæ apponi ſolitarum Explicatio .

A

Archiep̄us	Archiepiſcopus
Al̄r	Aliter
Al̄s	Alias
Abſolũo	Abſolutio
Apl̄ica	Apoſtolica
App̄batis	Approbatis
Aut̃te	Auctoritate

C

Card̃ilis	Cardinalis
Cañicè	Canonicè
Ceñ.	Cenſuris
Circump̄eoni	Circumſpectioni
Xp̄us	Chriſtus
Confeōne	Confeſſione
Confeōri	Confeſſori
Coiōne	Communione
Conſcīę	Conſcientię
Coſtituōnibus	Conſtitutionibus

D

Diſcr̃eoni	Diſcretioni
Diſpensão	Diſpenſatio
Dñus	Dominus

E

Eł̃ccę	Eccleſię
Effũs	Effectus
Exĩt	Exiſtit
Eccł̃is	Eccleſiaſticis
Epũs	Epiſcopus
Excõe	Excõmunicatione

F

Fr̃	Frater
Fr̃um	Fratrum

G

Gñli	Generali

H

Hum̃oi	Huiuſmodi
Humił̃r	Humiliter

I

Infraptum	Infraſcriptum
Irregułte	Irregularitate
Igr̃	Igitur
Intrõpta	Introſcripta

Lĩa

L

Lĩa	Licentia
Lĩima	Legitima
Lĩæ	Litteræ
Lĩtè	Licitè

M

Mĩimonium	Matrimonium
Magĩo	Magiſtro
Miĩaone	Miſeratione
Miĩ	Miſericorditer

N

Nullĩus	Nullatenus

O

Ordĩio	Ordinario
Ordĩnaoni	Ordinationi

P

PP.	Papa
Pĩ	Pater
Ponĩus	Pontificatus
Pĩus	Pręfatus, ſeu Prędictus
Pĩur	Pręfertur, ſeu Prędicitur
Pñtium	Præſentium
Pƀter	Pręsbyter
Pƀricida	Presbytericida
Pœñia	Pœnitentia

Pœñiaria	Pœnitentiaria
Põe	Poſſe
Pr̃or	Procurator
Q	
Qtñus	Quatenus
Qmľbt	Quomodolibet
Qđ	Quod
R	
Reľari	Regulari
Reľione	Religione
Rom̃a	Romana
S	
Sñtæ, vel St̃æ	Sanctæ
Saľuri	Salutari
Señtiã	Sententiã
Speaľr	Specialiter
Suppľionibus	Supplicationibus
Sp̃ualibus	Spiritualibus
T	
Tñ	Tamen
Tm̃	Tantum
Thĩa, vel Teoľia	Theologia
Tľi	Tituli
V	
Veñebli	Venerabili
Vr̃æ	Veſtræ

De-

Denique ad tollendam omnem legendi difficultatem aduertendum, quod in Litteris Bullaticis, quales adhibet Sacra Pœnitentia in ſuis reſcriptis nullæ fiunt virgulæ, nulla puncta, nulla diphtongus, nullique accentus. Et ideo non oportebit executorem earum in his quærendis vexari; ſed ſenſum dictionum, & Phraſium ex ipſarum ſimplici, & diſtincta lectione executor colliget.

INTRODVCTIONIS

CAPVT II.

Modus intelligendi Litteras Sacræ Pœnitentiariæ; per inſcriptionum clauſularum communium explicationem.

INſcriptio litterarum, (*a*) quæ diriguntur Ordinarijs locorum, ideſt Epiſcopis, ſeu eorum Vicarijs Generalibus clara eſt. Cum in ijs expreſsè nominetur Ciuitas Diœceſis talis Epiſcopi. Poſſunt itaque, ſiue Epiſcopus, ſiue eius Vicarius Generalis (cuius etiam nomine intelligitur Officialis) prædictas litteras executioni demandare.

a Clauſulæ generales explicantur.

Notandum (*b*) autem quod in dictis Litteris

b Confeſſio Sacramentalis non

est præmittenda cum litteræ Episcopo nominatim expresso diriguntur.

a Neque si Episcopus subdeleget personam in Dignitate Ecclesiastica constitutam.

teris non fit, vt plurimum, mentio de Sacramentali Confessione, & sic non requiritur, vt lator Episcopo sacramentaliter confiteatur. Neque (*a*) etiam est necessarium, si dictus Episcopus facultate sibi data a Sacra Pœnitentiaria subdelegandi aliquam personam in Dignitate Ecclesiastica constitutam deputet, & subdeleget, vt lator præfatæ Personæ subdelegatæ confiteatur. Si verò (*b*) vigore dictæ facultatis committat executionem alicui Confessario, tunc est necessarium, vt hic latoris Confessionem Sacramentalem excipiat, & litteras exequatur in Sacramentali Confessione; & tunc, si casus esset publicus, posset Confessarius de absolutione iuxtà facultatem sibi delegatam fidem publicam facere, vt constet in actis Cancellariæ Episcopalis ad effectum componendi cum Fisco, & Parte.

b Est necessaria si committat executionem alicui Confessario.

Notandum (*c*) insuper quod aliquando solent litteræ dirigi sine expressione particularis Episcopi -- *Cuicumque Catholico Antistiti gratiam, & communionem Sedis Apostolicæ habenti*.

c Est etiam necessarium fieri, si litteræ diriguntur innominatim, cuique Catholico Antistiti.

Et tunc (*d*) potest adiri quicumque Episcopus, aut Archiepiscopus, aut Primas, aut Patriarcha (qui omnes sub nomine Antistitis comprehenduntur.) Qui gratiam, & Communionem Sedis Apostolicæ habere intelligitur, si non est excommunicatus, suspensus, aut Interdictus, & in istis casi-

d Antistitis nomine qui intelligantur, & qui adiri possint dũ illius nomen exprimitur.

casibus semper debet præmitti Sacramentalis Confessio; Inscriptio Litterarum, quæ diriguntur Prælatis Regularibus pariter clara est, nam aliquando distinctè exprimitur, cuius Ordinis, & Prouinciæ sit Superior, & quale eius officium, ad quem diriguntur. Aliquando vero (*a*) inscribũtur cuicumq; Superiori Ordinis à Sede Apostolica approbati (*b*) & tunc liberum est latori adire quem vult ex talibus Superioribus. Hæ autem litteræ solent esse pro vtroque foro, & cum non fiat in eis mentio de Sacramentali Confessione non est opus vt lator Superiori tali vel designato, vel à se electo confiteatur, & executio litterarum debet fieri extra Sacramentalem Confessionem, & taliter vt in vtroque foro ei suffragetur.

a Confessio Sacramentalis non est necesse vt fiat Prælato regulari cui litteræ diriguntur vt tali.

b Quis possit adiri cum nullius Prælati Religio, aut Prouincia exprimitur.

Inscriptio litterarum; quæ diriguntur (*c*) Confessarijs, in qua dicitur -- *Magistro vel Doctori* -- ita debet intelligi, vt talis Confessarius electus sit verè Magister, & Doctor in aliqua Vniuersitate. Nec sufficit esse Theologum, vel Professorem, aut Lectorem in aliqua Religione, nisi illa Religio aliquo Priuilegio gaudeat, quale nuper Innocentius XI. concessit Lectoribus Iubilatus Ord. Min. Reg. Obseruantiç, nisi etiam (vti habet priuilegium Societas Iesu, & per eam omnes aliæ communicantes in dictis Priuilegijs) à Præposito Generali, detur facultas alicui Religioso Confessa-

c Magistri, & Doctores quinam possint litteras Sac. Pœnitentiariæ exequi & quinam alij etiam possint.

fessario huiusmodi Sacræ Pœnitentiariæ litteras (quamuis nec Doctor, nec Magister sit) aperiendi.

a Confessarius debet esse actu approbatus ab Ordinario loci in quo fit executio litterarum

In ea inscriptione, & introscriptione dicitur -- *Ex approbatis (a) ab Ordinario* -- per quod significatur quod Confessarius, eligendus Pro executione litterarum, debet esse approbatus ab Ordinario, in cuius Diœcesi debet fieri præfata executio, Et quod sit ex approbatis actu, ideſt, quod non fuerit elapsum tempus approbationis ipsius; Quando vero expediuntur similes litteræ pro Religioso, sufficit vt Confessarius eligendus ab eo sit approbatus à Superioribus sui Ordinis, quia vt dictum est supra, respectu Religiosorum Superiores dicuntur Ordinarij. Cum autem

b Litteræ pro Moniali.

diriguntur litteræ Confessario ex (*b*) approbatis ab Ordinario pro Monalibus oportet eligi Confessarium ex approbatis pro Monialibus quamuis non esset pro illo Monasterio, in quo degit Monialis. Solent tamen aliquando Commissiones huiusmodi committi Confessarijs ex approbatis ab Ordinario etiam si non sint pro Monialibus, vt Moniales habeant libertatem confitendi cuilibet.

c Clausulæ cōmunes expolicantur.

Et hæc sufficiant (*c*) quo ad Inscriptiones, & Introscriptiones litterarum Sacræ Pœnitentiariæ. Quo verò ad clausulas communes superiùs relatas.

d Prima com,

Prima (*d*) & valdè notanda est in his

ver-

verbis -- *quatenus si ita est* -- Quæ clausula, si bene consideretur multos potest habere sensus. Nam primo significare potest generaliter ad omnia exposita quatenus si vera sunt omnia quæ exponuntur. Secundo potest intelligi per respectum ad conditiones. sine quibus Pœnitentiaria non dare litteras, vt v.g. dum petitur aliqua dispensatio super Irregularitate, vel super impedimento matrimoniali, conditio, sine qua Pœnitentiaria non concedit hanc gratiam, est quod delictum vel impedimentum sit occultum. Et sic sensus huius Clausulæ ad hanc conditionem relatus esset -- *quatenus si ita est* --, quod exposita occulta sint.

munis clausula. si ita est, explicatur.

Sed quo ad primum sensum licet sit verè naturalis dictæ Clausulæ, non intenditur tamen absolutè à Sacra Pœnitentiaria; Neque enim dum aliquis exponit se commisisse homicidium, aut aliud delictum, aut emisisse aliquod votum, imponere intendit Sacra Pœnitentiaria Confessario, vt examinet, & inquirat, quatenus, si ita est. Nam de hoc nullum est dubium. Quis enim nisi insanus exponeret se commisisse homicidium, nisi esset verum?

Secundus sensus esset quidem optimus, & secundum mentem Sacræ Pœnitentiariæ, quæ intendit imponere Confessario, vt inquirat; an conditiones sine quibus non fieret gratia verificentur, v.g. in impedi-

pedimentis Matrimonialibus, an impedimentum occultum sit, an ex separatione verisimiliter mouerentur scandala.

a Verus sensus illius clausulæ Confessarius debet principaliter attendere an preces Pœnitentis veritate nitantur.

Tertius (*a*) itaque sensus horum verborum, de quo diligenter inquirere debet Confessarius, est, An preces Oratoris veritate nitantur. Idest an Causa finalis, propter quam petitur, & ob quam tantùm conceditur gratia, & sine qua non concederetur, eo modo quo exponitur verificetur, vt v. g. in litteris dilationis Voti Religionis per illa verba -- *quatenus si ita est* -- non præcipitur Confessario, vt inquirat An emissum sit votum, nam de hoc satis constat, sed præcipitur, vt examinet, & inquirat, An causa, seu motiuum principale, v.g. infirmitas vouentis, aut necessitas genitorum ipsius, ob quas, vel ob quam hæc conceditur gratia, sint veræ. Hæc autem veritatis notitia, non per testimonia, aut per scripturas, sed ex ipsa Pœnitentis assertione, cui debet credi, nisi de opposito constet, est accipienda.

Notet ergo benè hanc Clausulam Confessarius, quæ in omnibus litteris apponitur, eamque, vt hic explicatam intelligat, & omninò obseruet; itaut gratiam executionis litterarum non impertiatur latori, nisi illa Clausula -- *quatenus si ita est* -- verificetur, modo iam explicato.

b Secunda clausula communis explicatur.

Secunda Clausula (*b*) est in illis verbis -- *absoluas, vel dispenses scilicet in foro conscien-*

ſcientiæ -- Quibus (*a*) innuitur quamcumque abſolutionem, & diſpenſationem virtute litterarum Sacræ Pœnitentiariæ impertiendam (excepto quod quando agitur de abſolutione ab excommunicatione pro publico delicto incurſa, & commiſſio fit Ordinario, vt dicetur in parte tertia, & quando agitur de abſolutione, ſeu diſpenſatione Regularibus impertienda; pro quibus Maior Pœnitentiarius habet facultatem in vtroque foro (vt dicetur in quarta parte) eſſe pro Foro Conſcientiæ tantum, & nullo modo ſuffragari pro foro externo; Quod quidem Confeſſarius debet aduertere, & de hoc Pœnitentem monere.

a Omnis abſolutio, & diſpenſatio facienda à Confeſſarijs est pro foro conſcientiæ tantum.

Aduertendum (*b*) eſt etiam circa Regulares quod eæ litteræ, quæ pro ipſis ad Confeſſarios diriguntur, eamdem quoque habent Clauſulam, nec eis in foro externo, ſed ſolùm in foro conſcientiæ ſuffragantur. De quo etiam ipſi à dictis Confeſſarijs erunt monendi.

b Etiam pro Regularibus.

Tertia Clauſula eſt (*c*) in his verbis -- *Et in ipſo actu Sacramentalis Confeſſionis tantum, & non aliter* -- Hæc Clauſula apponitur in omnibus Litteris, quæ diriguntur Confeſſarijs, pro quibuſcumque perſonis, ſiue Secularibus, ſiue Regularibus, & in quibuſcumque materijs. Ex quo ſequitur debere omninò præmitti Sacramentalem latoris Confeſſionem in executione litterarum.

c Tertia clauſula communis explicatur Confeſſio Sacramentalis eſt præmittenda, & facienda ipſi Confeſſario litterarum executori.

a Absolutio, & dispensatio quæ cumque alias sunt inualidæ.

rarum. Nam (*a*) si fieret aliter, & extrà Confessionem ob quemcumque prætextum, & causam non esset valida executio. Ex quo (*b*) ad maioris præsentis Clausulæ intelligentiam plura notanda sunt.

b Tertia clausula amplius explicatur.

c Litteræ Sac. Pœn. conceduntur ad diuersos effectus, & quales.

Primo notandum est (*c*) quod Litteræ Commissionum, quæ emanant à Sacra Pœnitentiaria, & diriguntur Confessarijs secundum diuersitatem materiarum ad diuersos effectus conceduntur. (*d*) Aliquando enim dantur pro absolutione tantum à quodam casu, & censura Sedi Apostolicæ reseruata. Aliquando simul pro absolutione, & pro dispensatione (*e*) v. g. ab aliqua Irregularitate, vel impedimento. Aliquando (*f*) pro sola dispensatione, tum quia, vel iam aliàs data est latori absolutio, & superest tollenda aliqua Irregularitas, vel inhabilitas. Tum quia in materia pro qua dantur, nihil est, quod sit absolutione tollendum, cum nulla ibi intercedat culpa, aut delictum latoris, vt v.g. dum conceduntur super Irregularitate orta ex defectu natalium. In quocumque (*g*) ergo casu, seu ad quemcumque effectum præfatæ litteræ dentur, semper præmittēda est latoris Confessio Sacramētalis; Et quāuis nullum adsit delictum, seu culpa latoris in ea materia, pro qua litteræ conceduntur: nec eæ dentur ad effectum absolutionis, sed tantùm dispensationis, aut rehabilitationis, oportet tamen latorem

d Dantur aliquando pro absolutione tantum.

e Aliquando pro absolutione, & dispensatione simul.

f Aliquando pro dispensatione tantum.

g Confessio Sacramentalis est semper præmittenda, & facienda Confessario executori litterarum.

rem priùs Sacramentaliter confiteri v. g. ab vltima Confessione, ea peccata quæ alijs in materijs commisit: Vnde.

Notandum secundo (a) quod quando in litteris committitur aliqua dispensatio, vel commutatio, vel condonatio, vel dilatio, vel declaratio, siue eæ committantur simul cum absolutione, vel absque absolutione; debet tamen, præmissa Confessione Sacramentali (vt iam supradictum est) Confessarius post absolutionem Confessionis Sacramentalis semper etiam proferre formam gratiæ specialis concessæ à Sacra Pænitentiaria iuxta quod præscribetur in singulis materijs, de quibus infra.

a Forma Gratiæ specialis quę per litteras conceditur est semper proferenda à Cõfessario post absolutioné Sacramentalem à Censuris, & peccatis.

Aliæ, quæ (b) sequuntur Clausulæ, relatæ in fine capitis, præcedentis, satis per se patent, & debent diligenter attendi & obseruari à Confessario in executione Litterarum, in quibus apponuntur; quamuis enim, vt iam dictum est omnis executio harum Litterarum debeat fieri in Sacramentali Confessione tantum, & pro foro Conscientiæ tantum, & omnis absolutio, & dispensatio, sic datæ in foro fori non suffragentur nullique sint super his adhibendi testes, sunt tamen aliqui casus, seu aliquæ Materiæ in quibus Sacra Pænitentiaria suam intentionem expressius declarat, prout in dictis clausulis supra capite secundo visum est, & in aliquibus iubet Confessario sub pæna excommunicationis

b Clausularum ceterarum obseruatio commendatur.

pso facto incurrendæ, vt litteras laniet, & quod si eas latori restituerit, declarat prædictas litteras nihil ei suffragaturas. Attendat itaque dum occurrent specialiter hæ Clausulæ Confessarius, & diligenter obtemperet menti Sacræ Pœnitentiariæ.

INTRODVCTIONIS

CAPVT III.

Mudas intelligendi litteras Sacræ Pœnitentiariæ per aliorum quorumdam notandorum explanationem.

a Confessarius Executor debet tria præmittere gratiæ concessionis nempe, inquirere, iniungere & monere.

NOtandum primo. (*a*) Quod Confessarius antequam ad finalem executionem litterarum Sacræ Pœnitentiariæ deueniat per absolutionem, dispensationem, & gratiæ concessæ expeditionem, tria præstare debet, quæ ei per varias dictarum litterarum Clausulas indicantur, nempe inquirere, iniungere, & monere. Circa illa, (*b*) quæ debet à Pœnitente, seu latore inquirere de veritate causæ (*c*) finalis petitionis, & cōcessionis gratiæ propter quam videlicet gratia conceditur, vt v.g. dilatio Voti Religionis propter infirmitatem, aut aliam causam; iam supra capite

b Inquirenda per Confessariū à Pœnitente.

c Veritas Causæ finalis; seu an res ita sit.

præ-

præcedenti in explicatione primæ Clausulæ sufficienter dictum fuit. Restat ergo, vt aduertatur hic alia Clausula, quæ frequenter occurrit, & diligentem à Confessario Inquisitionem petit, & est -- *An præmissa, seu exposita (a) sint occulta* -- Quæ Clausula maximè semper apponi solet in omnibus litteris in quibus agitur de dispensationibus impedimentorum matrimonialium, & Irregularitatum, de rehabilitationibus, condonationibus siue ergo in prædictis, siue in quibuscumque aliarum materiarum litteris apponatur, vbicumque reperitur, semper est punctualiter obseruanda; itaut, cum sit conditio sine qua non Sacra Pœnitentiaria tali Materiæ manum non apponeret, si inueniatur quod tale delictum, tale impedimentum, talis irregularitas, talis inhabilitas non sint occulta, sed publica aut famosa, prædictæ litteræ latori nullo modo suffragentur, nec eas Confessarius debeat executioni demandare, poterit, tamen & debebit in tali casu consulere Pœnitenti quid agere, & quomodo sibi prouidere debeat.

a Exposita an sint occulta, & quenam sint ea quæ, vt ad S. Pœnit. pertineant occulta debent esse.

Ne autem (*b*) executor erret in iudicando, an casus de quo agetur sit occultus debet aduertere occultum hic dici illud, quod à nemine, vel à tam paucis scitur, quod neque sit famosum, neque manifestum, neque notorium facti vel Iuris. Vnde

b Explicatur quale dicatur occultum.

de etiam si aliquibus notum sit, & etiamsi sit secundum se probabile in iudicio, dum interim non probatur, neq; ad iudicium defertur est adhuc occultum sic, v. g. si res de qua agitur sit nota duobus, vel tribus alicujus Loci aut Communitatis, aut Capituli. Adhuc est occulta, si in oppido est nota quinque aut sex personis, in Ciuitate vero septem aut octo, adhuc occulta censeri debet modo scilicet ab illis iam non fuerit diuulgata, aut ex circunstantijs non appareat rem quidem nunc occultam, tamen facile publicandam.

Item si delictum fuit ad iudicium delatum, nec tamen fuit probatum elapso anno præsumitur occultum.

a Publicum materialiter potest esse occultum formaliter.

Aduertere (*a*) etiam debet Confessarius, quod delictum potest esse publicum materialiter, & esse simul formaliter occultum, vt v. g. Missa celebrata publicè ab excommunicato occulto est actus publicus, & hoc delictum est materialiter publicum non tamen formaliter, quia cum occulta sit excommunicatio qua Sacerdos celebrans innodabatur, occultum erat etiã talem Celebrationem esse ej à Iure prohibitam, & consequenter etiam Irregularitas, quam ob hanc Celebrationem incurrit est occulta insuper potest esse publicũ, quod Sacerdos missam celebrauerit post excommunicationem cõtractam, sed quia putabatur ante absolutionem obtinuis-

se,

ſe, irregularitas inde ſecuta occulta eſt. Et in his omnibus caſibus poteſt executor delictum, vel pœnam ex eo ſecutam (*a*) occultam iudicare, & conſequenter abſoluere, vel diſpenſare eo, quod verificetur clauſula ſupradicta, videlicet, quod præmiſſa occulta ſint.

a In modis ſupradictis caſus occultus cenſetur.

Aduertat præterea circa hanc materiam occultorum executor.

Primo, (*b*) quod poteſt fieri, vt delictum ſit publicum etiam formaliter, pæna autem delicti non ſit publica, ſed occulta, vt v.g. poteſt (*c*) fieri, vt in aliqua Villa Parochus publicè excommunicatus coram Populo ſuæ Villæ miſſam celebret, & Populus notet id fieri non poſſe, & eſſe delictum; Nihilominus ignoret ex dicta celebratione contrahi Irregularitatem, & tunc iſta miſſæ celebratio erit actus publicus, & delictum publicum, tamen quoad contractam pęnam Irregularitatis erit delictum occultum.

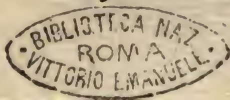
b Duo alia genera occultorum notatur.

c Delictum publicum, & pæna delicti occulta.

Item ſecundo (*d*) poteſt delictum eſſe publicum, & occultum ratione diuerſorum locorum, vt v.g. publicum Romæ, occultum in Hiſpania. In his autem duabus vltimis ſpeciebus occultorum iam explicatorum; An Sacra Pænitentiaria ſe ingerat, ſeu manum apponat, ac concedat gratias diſpenſationum, non eſt huius noſtri Compendij inueſtigare. Hic ſolùm monendi (*e*) ſunt Confeſſarij, vt, niſi expreſsè

d Publicum in vno loco, & occultum in alio.

e Non debet Confeſſarius in his occultis ſe

Irregerere, nisi expresse in litteris Sacræ Pænitentiariæ detur super his facultas.

presse in Breuibus, seu litteris Sacræ Pænitentiariæ detur eis facultas in huiusmodi occultis dispensandi; nullo modo dispensent; vt v.g. si Pænitens fecit homicidium publicum Romæ, & postea existens in Hispania, vbi tale delictum est occultum, recurrat ad Sacram Pænitentiariam pro dispensatione ab Irregularitate.

a An S. Pænitentiaria dispenset super casu occulto in vno loco, & publico in alio.

Aduertere (*a*) debet Confessarius tenorem petitionis, seu supplicationis; si enim modo iam relato casum exposuit, & Sacra Pænitentiaria litteras concedat, tunc dummodo verificetur casum esse occultum in Hispania, potest dispensationem ei impertiri; Si verò simpliciter, non facta mentione, quod delictum sit publicum Romæ, exposuit se homicidium fecisse, quod sit occultum, subreptitiæ sunt litteræ, & non debet eas executioni demandare; poterit tamen monere pænitentem, vt iterum recurrat, & totam seriem facti meliùs exponat; quamuis hoc genus occulti, quod est publicum in alio loco, non solet S. Pænitentiaria admittere.

Sciendum denique hic, quod quandoq; sunt alia specialia, & particularia, quæ Cōfessarius inquirere debeat, & quę aliquando absolute se habent per modum conditionis sine qua non; Et in his dignoscendis, debet vti scientia, & discretione. Vnde ad ea melius cognoscenda asteriscos in diuersis clausulis apposuimus.

No-

Notandum secundo, quoad (*a*) iniungere, seu quoad illa, quæ Confessarius debet Pænitenti iniungere, quod, cum executio litterarum Sacræ Pænitentiæ debeat semper fieri in Sacramentali Confessione; Confessarius debet attendere non solum ad illud, seu delictum, seu impedimentum, pro cuius absolutione, seu dispensatione committitur, sed etiam ad omnia alia, quæ ipsi in dicta Sacramentali Confessione à Pænitente manifestantur. Vnde debet secundum exigentiam istorum pænitentias, restitutiones, (*b*) aliaq; omnia, quæ ratio dictat, ei iniungere, vltra ea, quæ in litteris Sacræ Pænitentiariæ specialiter mandantur iniungi ob illam materiam pro qua delegatur. Quæ quidem obligatio intimatur nonnumquam Confessario in litteris Sacræ Pænitentiariæ per hanc Clausulam, -- *& alijs iniunctis quæ de iure fuerint iniungenda* -- nec tamen ab ea liber est, etiamsi prædicta clausula non apponatur. Cum ex se, & ex natura actus Confessionis Sacramentalis sequatur.

a Iniungenda generaliter per Confessariū Pænitenti.

b Explicatur Clausula, & alijs iniunctis, quæ de Iure fuerint iniungenda.

Notandum tertio circa ea, (*c*) quæ specialiter iubetur in litteris iniungere pænitenti ob aliquod delictum, pro quo, vel eius annexis delegatur Confessarijs, quòd si pænitens iam per se ea, aut alia æquiualentia, aut maiora præstitit, aut idem delictum antea rite confessus condignam pænitentiam accepit, poterit executor ea,

c Iniungenda specialiter ob delictum, vel ob casum pro quo delegatur.

aut moderari, aut ad sufficienter præstica, vt vsque restitutiones, satisfactiones non vlterius pænitentem adstringere, & hoc per se patet, nec indiget maiori discussione.

a Iniungenda ex præscripto litterarum.

Notandũ quarto circa eà, quæ debet(*a*) Confessarius iniungere etiam ex præscripto litterarum Sac. Pænitentiariæ, quod propterea non impeditur quin discretioni sit locus. Vnde quamuis Sacra Pænitentiaria, attendens naturam delicti v. g. adulterij, homicidij Presbytericidij, (*b*) graues, & diuturnas Pænitentias ieiuniorum, & aliorum operum iubeat imponere; Confessarius tamen debet reflectere ad subiecta, quibus huiusmodi Pænitentiæ sint imponendæ. Nam omne receptum ad modum, & capacitatem recipientis recipitur (*c*) quapropter consideret Confessarius ætatem, statum, complexionem, & Sexum Pænitentis; attendat alias eiusdem obligationes; & his benè pensatis, fiet, vt Pænitentia quæ ex se videretur leuis, & improportionata delicto, erit vere grauis, & delicto proportionata, prout à tali, vel tali persona patrato.

b Grauis, & diuturna Pænitentia quæ, & quomodo attendenda.

c Substantia iniungendorum seruanda, quantetas autem, & modus pendet à prudentia Confessarij, & petenda est ex qualitate, sexu, & conditione Pænitẽtium.

V. g. (*d*) Mulieri debilis, & delicatæ cõplexionis, vel etiam Marito subiectæ, & prolem lactanti non potest imponi Pænitentia, quæ ex se absolute sit grauis, erit támen talis per respectum ad ipsam si v. g. imponatur ei abstinentia à carnibus se-

d Insinuatur discretus modus in iniungendis pænitentijs per exempla.

feria quarta, vel ab ouis, & lacticinijs feria ſexta, & ſabbato cum recitatione quotidiana flexis genibus Coronæ, aut parui Officij Beatæ Mariæ Virginis, vel adhuc etiam cum obligatione viſitandi ſemel in hebdomada aliquod Xenodochium infirmorun, aut aliquam Eccleſiam parum remotam, ibique per aliquod ſpatium genuflexè orandi. Vbi (*a*) aduertendum, quod cum talibus perſonis ob debilitatem, vel complexionem, vel aliam rationabilem cauſam non poteſt imponi vnum genus Pænitentiæ, quæ grauis, aut grauiſſima reputetur, poſſunt duo, aut tria genera prædictam grauitatem reſpectu eius conflantia imponi.

a Inſinuatur pariter modus diſcretus, & commēdatur diſcretio, & prudentiā Confeſſario.

Notandum inſuper quod, quando eſt iniungenda (*b*) Pænitentia grauis & diuturna prædicta grauitas non ſumitur ex diuturnitate, ſed reuera Pænitentia debet eſſe grauis, modo iam explicato, & etiam præterea debet eſſe diuturna. Hæc autem diuturnitas debet prudenter iuxta naturam delicti, ſtatum, & neceſſitatem animæ Pęnitentis determinari, vel ad annum, vel ad biennium, aut triennium, vel etiā aliquando ad ſeptennium. Debent etiam ad prædictam pænitentiæ grauitatem penſari obligationes aliæ pænitentiales ſtatus Pænitentis. Sic v. g. Religioſo (*c*) ordinis, in quo obſeruantia viget, & qui habet multas auſteritates annexas, debet ex

b Explicatur Pænitentia grauis, & diuturna.

c Poſſunt etiam iniungi Pænitētiæ opera conſueta, & alia debita.

ijs-

ijsdem alias debitis maior pars huius grauis Pænitentiæ iniungi: Sic & cum Clerico, aut Sacerdote, qui in cura animarum aut Ecclesiæ Officijs multum laborare, & fatigari solet, aut alias iam austeritates voluntariè sibi assumpserat est eadem proportione agendum.

a Explicatur Clausula iniuncta etiam Sacramentali Confessione, quo ad tempus, & modus discretusimponendi eleemosynas.

In super aliquando (a) iniungi debere Pænitenti Confessionem Sacramentalem singulis mensibus agendam, vbi in litteris Sacræ Pænitentiariæ præscribitur, vbi notandum quod, si non apparet dictam obligationem debere esse perpetuam ex terminis ipsiuis Breuis, relinquitur Iudicio Confessarij vt eam iuxta exigentiam animæ Pænitentis ad tempus tale, vel tale v. g. ad sex menses, annum, vel bienniũ, vel etiã in amplius extendat. Item dum exprimitur in litteris Sacræ Pænitentiariæ, vt Confessarius Pænitenti aliquam eleemosynam erogandam iniungat; attendẽda est cũ grauitate delicti possibilitas Pænitentis; qui si valdè pauper sit, aut alio impedimento prohibeatur, nunquam eum omninò eximat ab hoc onere confessarius. Cum enim in parua, vel minima quantitate saluetur substantia eleemosynæ, ad hanc eo modo, quo poterit præstandam obligabit.

b Satisfactiones iniungendæ.

Notandum quinto (b) circa restitutiones, satisfactiones, ablationes occasionum peccandi cum aliquo, vel aliqua; & alia huius-

huiusmodi, quæ nonnumquam in istis litteris præcipiuntur iniungi, quod Confessarius non tenetur propterea exigere à Pænitente vltra possibilitatem ipsius. Debet (a) ergo ita se gerere Confessarius, sicut se gereret in casibus similibus, quæ occurrerent in aliorum pænitentium Confessionibus, considerando videlicet statum, & possibilitatem ipsorum, & si inueniat eos non posse vnquam restituere, non propterea dimittat absque æbsolutionis, aut dispensationis gratia, sed loco restitutionis imponat eis aliqua, vel temporalia auxilia, aut seruitia ei, cui debetur restitutio præstanda. Si inueniat non posse quidem pro tunc restituere, futurum tamen, vt aliquando possint, exigat ab eis promissionem, vel iuramentum, vt quam primum poterũt, restituant, & satisfaciant (b) Eodem quoque modo se debet gerere circa ablationem, seu remotionem occasionum proximarum, non quidem indulgendo nimium pænitentibus, quibus in hisce materijs oportet esse rigidum, & seuerum, sed considerando impossibilitatem tollendi absque scandalo huiusmodi occasiones. Tunc enim, vel debet dilationem aliquam concedere pæniteti, vel alia remedia præseruatiua remanenti in dicta occasione subministare; quæ Doctores subministrant.

a Restitutiones &c. discretè, & diligenter iniungendæ.

b Occasiones pecandi remouendi modus insinuatur.

Notandum sexto (c) circa ea, de quibus Con.

c Monitiones faciendæ per Cõfessarium executorem.

Confessarius debet Pænitentem monere, quod obseruanda est clausula quædam in nonnullis Sacræ Pęnitentiariæ litteris apponi solita, nempè -- *& ita illum moneas, & tunc videudum benè*, (a) & considerandum, ad quæ se extendat illud monendi Pęnitentis præceptum, & non obliuiscatur facere dictam monitionem, quia ideo iniungitur fieri debere, quod sit valdè necessarium; semper autem recordetur Confessarius, siue dicta clausula adsit, (b) siue non, monere Pęnitentem (quem sæpe contingit esse rudem illitteratum, & simplicem) de effectu siue absolutionis, siue dispensationis, siue cuiuscumque alterius gratiæ, quam ei in vim dictarum litterarum impertietur.

a Siue præscribantur in litteris, siue non, semper faciendæ.

b Pęnitens est prætertim monẽdus de effectu concessionis seu gratiæ ipsi factæ.

Notandum septimo, & vltimo (c) quod in litteris quæ diriguntur Ordinarijs, vel etiam Confessarijs pro iniectione manuum violenta in Clericum, aut fortè pro alia materia, solet apponi clausula: *quod si dictus lator ordinationi, seu sententiæ dicti Ordinarij latæ, vel ferendæ parere contempserit in eamdem excommunicationem relabatur* Sciendum inquam, quod prædicta clausula sic intelligenda est, vt Episcopus non iubeat, aut præcipiat impossibile, aut valdè difficilia; Verus itaque huius clausulæ sensus intelligendus est iuxta dicenda infra 3. parte cap. 2. lit. 9 & sequente quæ consulenda sunt, & sufficiant pro Introductione.

c Ordinationi. Episcop. qualiter parendum à Reo latore.

CA-

CAP. IV.

Modus exequendi litteras Sacræ Pœnitentiariæ.

QVia litteræ (*a*) Sacræ Pœnitentiariæ variæ sunt pro diuersitate materiarum, circa quas versantur; ideo sciendum quod liber Praxis ad litteras Pænitentiariæ diuiditur à Marco Paolo Leone in quatuor partes iuxta quadruplicem materiam, quam prædictæ litteræ concernunt.

a Litteræ Sac. Pœnitentiariæ circa quadruplicem materiam conceduntur.

In Prima agit de formulis dilationum Commutationum, & dispensationum votorum.

In secunda explicat formulas dispensationum matrimonialium.

In Tertia discutit formulas absolutionum, & dispensationum variarum, quæ conceduntur in foro Conscientiæ & etiam extra forum Conscientiæ in materijs absolutionum pro delictis publicis quando fit Commissio Ordinarijs.

In quarta denique tractat de formalis absolutionum, dispensationum, & gratiarum, quæ conceduntur pro Regularibus, & Religionem ingredi volentibus, in vtroque foro.

Iuxta quam diuisionem (*b*) hæc breuis man

b Diuisio huius manuductionis in quatuor partes.

manuductio ad litteras Sacræ Pènitentiariæ executa demandandas procedet; Vbi, non quidem omnes, sed aliquæ, & principaliores quamcumque materiam concernentes litteræ explicabuntur. Dabis quidem aliquarum per extensum formulis; aliarum autem Clausulis specialibus indicatis, & pro Praxi explicatis.

PARS PRIMA.

De Formulis Votorum.

SVPPOSITA communi, & notissima diuisione voti in solemne,& simplex, & prænotato etiam ordinariam Sacræ Pænitentiariæ facultatem ad solemne non extendi, restat vt hic tantùm de formulis, simplicia vota respicientibus,circa dilationem,absolutionem à transgressione, & dispensationem, aut commutationẽ agatur.

CAP. I.

Modus exequendi litteras dilationis Voti Religionis.

DIlatio Voti (*a*) simplicis Religionis datur ijs, qui simpliciter vouerunt Religionem ingredi; sed votum huiusmodi ob aliquod impedimentum temporaneum tunc adimplere nequeunt, vtpotè quia Parentes, seu Consanguinei indigent eorum opera, & auxilio, vel quia ære alie-

a Dilatio Voti simplicis Religionis ob quas causas detur.

no

no sunt grauati ad effectum satisfaciendi Creditoribus, vel ad reddendam rationem aliquam sunt subiecti, vel aliqua infirmitate temporanea sunt detenti, quæ quidem dilatio quamuis (*a*) posset dari à quolibet discreto Confessario absque recursu ad Sacram Pænitentiariam, cum non sit ex reseruatis Sedi Apostolicæ. Si tamen pro maiori personæ, quæ vouit, consolatione, & quiete spirituali ad Sacram Pænitentiariam recurratur, littere sic extenduntur.

a Non est ex reseruatis Sedi Apostolicæ.

Formula dilationis simplicis Voti Religionis.

Nicolaus Miseratione Diuina Tituli S. Mariæ Angelorum S. R. E. Cardinalis.

*DIscreto Viro Confeßori * Magistro in Theologia, * vel decretorum Doctori * ex approbatis ab Ordinario perlatorem præsentium, Nobis oblata petitio continebat, quod ipse aliàs simplex Religionis votum emisit. Cum autem sicuti eadem petitio subiungebat dictus lator habeat Parentes sua opera, & auxilio indigentes. Ideo pro suæ conscientiæ quiete cupit sibi dilationem ad implendum votum præfatum per Sedem Apostolicam concedi. Quare supplicauit humiliter, vt sibi super his de opportuno remedio prouidere dignaremur.*

*remur. Nos igitur, qui Pænitentiariæ D. Papæ curam gerimus authoritate Apostolica specialiter nobis concessa discretioni tuæ committimus, quatenus * si est ita dicto latori, audita prius eius Sacramentali Confessione, consideratis, † quæ erunt consideranda circa statum, & continentiam latoris, ne sub prætextu alterius temporalis necessitatis maneat in periculo propriæ æternæ salutis, dilationem ad implendum votum prædictum, durantibus necessitātibus Parentum, concedas, dummodo * illis cum effectu prosit, & interim vitam cælibem ducat, & aliqua Religionis, quam vouit quotidiè [illegible] faciat ad eum finem, vt, ea adimplens, meminisse semper possit obligationis, qua huiusmodi voto adstringitur, prout secundum Deum ipsius animę saluti expedire iudicaueris, in foro Conscientiæ, & in ipso actu * Sacramentalis Confessionis tantùm, & non aliter, neque vllo alio modo, ita, quod cessantibus * necessitatibus Parentum præfatum votum adimplere teneatur. Et ita illum moneas. Datum &c.*

In harum (a) gratiæ litterarum exequutione debet Confessarius aduertere sequentes clausulas.

a Explicantur Clausulæ formulæ.

Prima in his verbis -- (b) *Consideratis, quæ erunt consideranda* -- † per quæ verba indicatur Confessario, vt examinet veritatem causæ, & necessitatem postulatæ dilationis; & deinde ponderet periculum spirituale pænitentis, si remaneat in sæculo,

b Quæ sint examinanda, & attendenda à Confessario in danda dilatione voti.

ne ſub prætextu alienæ neceſſitatis ponat ſe in periculo æternæ ſuæ ſalutis, & ne ob bonum temporale alienum amittat propriæ animæ ſalutem, quæ omnibus eſt præferenda ordine Charitatis. Hæc igitur bene diſcutiet, conſiderando ex vna parte cauſam remanendi in ſæculo, & ex alia ſtatum, conditionem occaſiones damni ſpiritualis, in quibus verſatur, & mores, ac bonos vel malos habitus pænitentis, de quibus proinde eum exactè interrogabit.

a Quæ monenda.

Secunda Clauſula (*a*) eſt in his verbis -- *Dummodo illis * cum effectu proſit, & interim vitam * cælibem ducat* -- per quæ verba Cõfeſſarius debet requirere à Pænitẽte, quomodo proſit Parentibus, & illum monere de obligatione, quæ ei interim reſtat, durante impedimento, vitam (*b*) cælibem ducendi, ſeu matrimonium non contrahendi, vt ſcilicet, finito, tempore impedimenti, pro quo conceditur dilatio, poſſit votum ſuum implere.

b Vitam cælibem tenetur interim ducere, petens dilationem.

c Quæ iniungenda.

Tertia Clauſula (*c*) eſt in his verbis -- *& aliqua Religionis, † quam * ingreſſurus eſt, quotidie faciat* -- Per quæ verba innuitur Confeſſarium debere imponere (*d*) Pænitenti aliqua exercitia pietatis ex ijs, quæ fieri ſolent in Religione, quam vouit, vt videlicet memoriam ſui voti viuam retineat, & affectum ad Religionem, durante tempore dilationis, non perdat. Si ergo v.g. quis vouiſſet Religionem Franciſcanam

d Durante dilatione debet facere quotidie aliqua Religionis quam vouit.

nam poſſet ei imponi geſtatio interioris Cordulę,& recitatio quotidiana quinquies Pater noſter, & totidem Aue Maria, cum aliqua frequentia Sacramentalis Confeſſionis, & examine Conſcientiæ quotidiano, vel etiam ingreſſus in tertium Ordinem Sæcularium, vel aliqua huiuſmodi iuxta qualitatem, ſexum, ſtatum, ac complexionem Pænitentis, quam debet prudens Cōfeſſarius aduertere; quod autem dictum eſt de Religione S. Franciſci, idem proportionabiliter de alijs eſt obſeruandum.

Quarta Clauſula eſt (a in his verbis -- *Ita, quod ceßantibus * neceſſitatibus Parentum, præfatum votum adimplere teneatur* -- Per quæ verba (*b*) Executori imponitur, vt moneat Pænitentem non ſibi diſpenſatum in voto, ſed conceſſam dilationem; ac propterea teneri ceſſante neceſſitate, vel cauſa, ob quam eſt conceſſa dilatio, ſuum votum implere.

a De quibus adhuc monendus ſit Pænitens.

b Vt ceſſante cauſa dilationis votum impleat.

His peractis, & præmiſſis in Sacramentali Confeſſione, quæ eſt neceſſaria vt præmittatur circa peccata, quæ Pænitenti occurrunt, poſt ſolitam, & conſuetam abſolutionem Sacramentalem à Cenſuris, & peccatis ſubiungat Confeſſarius.

Inſuper (*c*) *Authoritate Apoſtolica ſpecialiter mihi delegata; tibi dilationem ad implendum votum Religionis, quod emiſiſti, concedo in nomine Patris, Filii, & Spiritus Sancti. Amen.*

c Formula ſpecialis gratiæ dilationis concedendæ.

Paſſio, &c.

CAP: II.

De Transgreßione Voti Religionis.

a Absolutio à transgressione voti Religionis non est reseruata Sedi Apostolicæ, si tamen ad eam recurratur, litteræ cõcedunturm.

SAcra Pænitentiaria (a) solet expedire litteras absolutionis à transgressione cum declaratione pro his, qui, emisso voto simplici ingrediendi Religionem; deinde Matrimonium in facie Ecclesiæ contraxerunt, & successiuè consummarunt, quamuis huiusmodi absolutio, & declaratio à quocumque Confessario dari possint, cum non sint ex reseruatis Sedi Apostolicæ.

b Transgressor huiusmodi peccat tenetur tamẽ in matrimonio remanere.

Cum itaque (b) huiusmodi Pænitentes peccent mortaliter amplectendo statum in quo nequeunt satisfacere obligationi voti, tenentur tamen remanere in matrimonio, & vt possint debitum Coniugale reddere & exigere, si ad Sacram Pænitentiariam recurrant, litteræ sic expediuntur.

Formula Transgreßionis Voti simplicis Religionis.

Leander, &c.

DIscreto Viro Confessori, &c. salutem in Domino Ex parte latoris præsentium nobis, &c. continebat quod ipse alias simpliciter

nonit

*vouit Religionem ingredi, deinde matrimonium cum muliere eius ad præsens Vxore publicè in facie Ecclesiæ contraxit, & consumauit. Cum autem &c. dictus Lator in dicto matrimonio remanere, debitumque Coniugale exigere, & reddere poße desideret; Ideoque pro suæ conscientiæ quiete cupit per Sedem Apostolicam absolui secumque desuper dispensari. Quare supplicauit &c. Nos discretioni tuæ committimus, quatenus, si * est ita dictum latorem, audita * prius eius Sacramentali Cōfessione à transgressione huiusmodi absoluas, hac vice &c. Iniuncta † ei pro modo culpæ pęnitentia salutari; Ipsumque in dicto matrimonio remanere, debitumque Conuigale exigere, & reddere poße declares. In foro * Conscientiæ &c. Ita quod &c. si Vxori superuixerit, eodē voto [illegible] teneatur, vt prius, & ita illum † moneas. Datum.*

Prima Clausula est (a) in his verbis -- *Iniuncta ei Pęnitentia † salutari*, per quæ Verba indicatur debere Confessarium imponere pęnitentiam (b) particularem Reo ob talem transgressionem voti, quæ quidem pęnitentia licet relinquatur arbitrio Confessarij, bonum tamen esset, si imponeret aliquam breuem quidem, sed quotidianam aut aliquam aliam, per quā in ipso memoria voti viua remaneret, vt v. g. frequentationem Ecclesiæ Ordinis, quem vouit, vel Confessionem, & Communionem in festis principalioribus eiusdem

a Explicantur Clausulę speciales litterarum.

b Pęnitentia pro transgressione iniungenda est.

dem Ordinis Sancti Institutoris, seu Fundatoris Ordinis.

a Declarandum posse in matrimonio remanere, & debitum Coniugale reddere, & petere.

Secunda Clausula (a) est in his verbis -- *Ipsumque in dicto matrimonio remanere, & debitum Coniugale reddere, & exigere posse declares*, per quæ Verba satis claré indicatur esse ad tollendum omnem scrupulum ab animo Pęnitentis, ne per Conscientiã erroneam peccet, & sic debet Confessarius, antequam eum dimittat hoc ei significare, quod videlicet possit in dicto matrimonio remanere, & debitum reddere, & petere.

b De quibus monendus Pęnitẽs.

c Si Vxori superuiuat obligatur ad votum vt antea.

Tertia Clausula (b) est in his Verbis -- *ita quod si (c) Vxori superuixerit, eodem voto [illegible] teneatur, vt prius, & ita † illũ moneas.* Per cuius clausulæ vltima verba iubet Maior Pęnitentiarius Confessario, vt moneat Pęnitentem de obligatione, quæ ei restat adimplendi sui voti, si alteri comparti superuixerit.

e Quod, si illud seruare non posset recurrere debeat ad Sacram Pęnitentiariam pro Commutatione.

Attamen Cõfessarius (d) poterit admonere pęnitentem, quod si superuiuendo Coniugi, tunc continenter viuere non possit, vel educatio filiorum, aut alia grauis causa exigat, vt votum præfatum adimplere nequeat, iterum recurrat ad Sacram Pęnitentiariam, vt obligatio huiusmodi voti in alia pęnitentiæ opera ei commutetur.

d Quæ Commutatio posset etiã peti ob iustam causam cum absolutione à trãsgressione.

Aduertendum (e) tamen pro maiori Spirituali consolatione Pænitentis, quod

quan-

quando probabiliter crederet, seu præuideret se non posse, etiamsi Coniugi superuixisset votum adimplere, posset cum absolutione à transgresione etiam commutationem præfati voti petere, vt se eximat tunc ab obligatione recurrendi iterum ad Sacram Pęnitentiariam.

His præmissis, & peractis post absolutionem solitam à censuris, & peccatis dicat.

Deindè (a) Authoritatè Apostolica, mihi specialiter delegata te, non obstante voto Religionis, quod aliàs emisisti in Matrimonio remanere, & debitum Coniungale exigere, & reddere posse declaro. In Nomine Patris, Filij, & Spiritus Sancti. Amen. Passio Domini &c.

a Formula declarationis supradictæ.

CAP. III.

De Transgressione Voti Castitatis.

QVando (b) quis, emisso voto castitatis, nihilominus, illud trasgrediendo, Matrimonium contraxit, & consumauit, is indiget absolutione à transgressione huiusmodi, cum declaratione posse remanere in dicto Matrimonio, & (c) insuper cũ dispensatione ad petendum debitũ Coniugale, & quamuis Pęnitens absolutionem, & declarationem à quolibet sim-

b Transgressio voti Castitatis non est reseruata Sedi Apostolicæ.

c Nec etiam dispensatio ad petendum debitũ; quæ potest dari ab Episcopo.

plici Confessario, dispēsationem verò ab ordinario loci obtinere posset, si nihilominus ad Sacram Pęnitentiariam recurrat, sequenti formula expediri solet &c.

Leander &c.

a Formula trāsgressionis Voti Castitatis.

*Discreto Viro Confessori &c. Salutem in Domino Ex parte Latoris præsentium nobis &c. continebat quod ipse aliàs simpliciter vouit Castitatem seruare, deindè Vxorem ad præsens viuentem duxit. Cum autem dictus Lator de huiusmodi transgressione doleat, debitumque Coniugale exigere licitè posse desideret; Ideò pro suæ conscientiæ quiete cupit per Sedem Apostolicam absolui, secumque desuper dispensari. Quare supplicauit. Nos &c. discretioni tuæ committimus, quatenus, si est * ita, dictum Latorem, audita * prius eius Sacramentali Confessione à transgressione huiusmodi absoluas &c. Iniuncta ei ✠ pro modo culpæ pęnitentia salutari, Ipsumque in dicto Matrimonio remanere, & debitum Cōiugale reddere posse, & debere declares. Et cum eodem, quatenus de illius incontinentia timendum sit, vt idem debitum Coniugale etiam exigere licitè valeat, etiam misericorditer dispenses, in foro conscientiæ &c. * alio modo &c. Ita quod si Vxori superuixerit eodē voto teneatur, vt ✠ prius obligatus, & si extra Matrimonium interim fornicatus fuerit, sciat se contra votum huiusmodi facturum, & Ita illum moneas. Datum &c.*

In harum gratiæ litterarum exequutione

ne Confessarius debet aduertere sequentes Clausulas.

Prima est (*a*) in his Verbis - *Iniuncta* ✠ *Pœnitentia salutari* -- per quæ verba datur intelligi debere Confessarium imponere (*b*) Pœnitentiã iuxta modum culpæ transgressionis huiusmodi, quæ quamuis eius arbitrio relinquatur, bonum tamen erit, si talem imponat, per quam in ipsa voti memoria foueatur, vt v. g. preces quotidianas, frequentiam Confessionis Sacramentalis, vel aliqua huiusmodi pietatis opera Pœnitenti congrua, & ad implendum facilia.

a Clausularum specialium explicatio.

b Pœnitentia pro transgressione imponenda.

Secunda (*c*) Clausula est in his Verbis -- *in dicto matrimonio remanere, & debitum Coniugale reddere posse, & debere declares*; Qua propter Confessarius de hoc moneat Pœnitentem, & declaret se in dicto Matrimonio remanere, & Coniugi petenti debitum reddere teneri.

c Declaratio ad remanendum in matrimonio, & ad debitum reddendum.

Tertia Clausula (*d*) est -- *Quatenus de illius incontinentia timendum sit cum eodem, vt debitum Coniugale etiam exigere licitè valeat misericorditer dispenses* -- Per quæ Verba imponitur Confessario, vt perquirat, an esset periculum incontinentiæ, si ipse remaneret priuatus facultate petendi debitum, quod quidem facilè præsumitur nec est in eo valde laborandum (*e*) Moneat autem ipsum, quod etsi vsum Matrimonij liberum habeat, (*f*) quid quid tamen

d dispensatio ad debitum petẽdũ.

e De quibus monendus Pœnitẽs.

f Voti obligatio remanet prætērquam ad licitum vsũ Matrimonij.

men extra præfatum vſum delinquet ſe contra votum caſtitatis facturum prout inſinuatur per aliam Clauſulam -- *Et ſi extra Matrimonium interim fornicatus fuerit ſciat ſe contra Votum huiuſmodi facturum* .

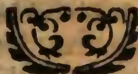
[illegible] obligatio [illegible] tota, vt [illegible] ncta [illegible] a comparte.

Quarta Clauſula (*a*) eſt in his Verbis -- *quod, ſi Vxori ſuperuixerit eodẽ [illegible] voto teneatur , vt prius* -- Idcirco Confeſſarius debet admonere Pęnitentem , quod ſi contingat coniugem ipſius mori , & ipſe ſuperuiuat , eodem voto erit adſtrictus, itaut aliud Matrimonium contrahere non poſſit abſque diſpenſatione.

His præmiſſis, & peractis poſt abſolutionem ſolitam, dicat.

[illegible] mula de- [illegible], & diſ- [illegible] præ- [illegible].

Item (b) Authoritate Apoſtolica mihi ſpecialiter delegata te , non obſtante voto Caſtitatis , quod emiſiſti , & tranſgreſſus fuiſti in dicto Matrimonio remanere , & debitum Coniugale reddere poſſe , & debere declaro , & vt idem debitum etiam exigere licitè poſſis , & valeas tecum eadem authoritatem Apoſtolica diſpenſo . In nomine Patris , Filij &c.

AP-

APPENDIX

Ad tria superiora Capitula.

QVando quidẽ (a) in his tribus Capitulis notatũ est, non esse in dictis casibus necessarium recursum ad Sedem Apostolicam cum non sint ex reseruatis, Admonẽdi sunt tamen Cõfessarij, quod, si quandoque absque litteris Sacræ Pœnitentiariæ eos contingat in præmissis absoluere, declarare, & dispensare obseruent eá, quæ in explicatis clausulis adnotata sunt, non quidem, vt à Sacra Pęnitentiaria sibi præfixa, sed vt æquitati consona.

a Praxis executionis litterarum trium præcedentium capitum est bona, & tenenda etiamsi absque litteris Sac. Pœnitentiariæ in dictis casibus procedatur à Confessario.

CAP. IV.

De Commutatione Voti Religionis:

SOlet Sacra Pęnitentiaria (b) commutare votum simplex Religionis ex multiplici causa Primò ex causa incontinentiæ, seu ob stimulos carnis, propter quos vouens diffidit, si Religionem ingrediatur, viuere posse continenter. Et tunc à Sacra Pœnitentiaria datur commutatio ad effectum, vt possit (c) Matrimonium licitè cõtrahere, & ad eumdem effectum contrahen-

b Commutatio Voti Religionis à Sac. Pœnitentiaria.

c Vel ad contrahendum matrimonium.

hendi matrimonij datur etiam mulieri vouenti, quæ non habet dotem sufficientem pro ingrediendo Monasterio, si remanendo in sæculo est, in periculo incontinentiæ.

a Vel ad vitam cælibem ducendam in sæculo.

Item datur (*a*) huiusmodi commutatio ex causa debilis complexionis habitualis infirmitatis, ætatis grauis, vel ex quacumque alia causa, per quem vouens reddatur inhabilis ad subeunda Religionis onera, vel prudentis viri iudicio (*b*) diffidit se ad illa sufferenda imparem futurum, & in istis casibus conceditur cum conditione dummodo vitam cælibem ducat, quando non sit periculum incontinentiæ; nam tunc conceditur ad effectum, vt matrimonium legitima contrahere possit; Ita tamen, vt formula semper sit eadem, exceptis præfatis duabus clausulis.

b Datur etiam ad contrahendũ, si continenter viuere diffidat.

Formula Commutationis Voti simplicis Religionis.

c Extenditur formula commutationis voti Religionis.

Leander (*c*) *&c.*

D*Iscreto Viro Confessori salutem in Domino. Ex parte Viri Latoris præsentium nobis &c. continebat quod ipse alias simpliciter vouit Religionem ingredi cum autem dictus Lator continenter viuere posse diffidat. Ideò pro suæ conscientiæ quiete cu-*

*cupit sibi præfatum Votum ad effectum cõtrahendi matrimonium in alia Pęnitentiæ opera per Sedem Apostolicam commutari. Quare supplicauit &c. Nos &c. discretioni tuæ committimus, quatenus si * est ita, dictum Latorem audita * priùs eius Sacramentali Confessione à mutatione propositi absoluas &c. Iniuncta † ei Pęnitentia salutari, sibique votum præfatum ad hoc, vt matrimonium legitimè contrahere, & in eo debitum coniugale exigere, & reddere licite valeat † in Sacramentalem Confessionem semel quolibet mense, & in alia Pęnitentiæ opera perpetua per te iniungenda ✠ inter quæ sint etiam aliqua Religionis, quam ingressurus fuisset, quæ quotidie facere teneatur ad eum finem, vt ea adimplens meminisse semper possit obligationis, qua huiusmodi voto adstringabatur, prout secundum Deum ipsius animæ saluti expedire iudicaueris, dispensando commutes in foro Conscientiæ, alio modo &c. Datum &c.*

Prima Clausula (*a*) est in his Verbis -- *sibique præfatum votum in Sacramentalem Confessionem quolibet mense* -- Cum itaque Confessarius recognouit veritatem causæ ad prædictam commutationem adductæ, debet Primo (*b*) in locum obligationis voti commutandi imponere Pœnitenti onus Sacramentalis Cõfessionis quolibet mense faciendæ. Se-

a Quid imponẽdum Pęnitenti.

b Confessio Sacramentalis mẽstrua.

a Opera Pęnitẽtiæ perpetua, & quæ.

Secunda Clausula (*a*) est in his Verbis -*Et in alia Pęnitentiæ opera perpetua* -- idest præterea debet ei imponere aliqua Pœnitentiæ opera, quæ perpetuo durent quamuis necessè non sit, vt sint continua, seu quotidiana, sicut debent esse illa de quibus in sequenti Clausula. Poterit itaque Confessarius attenta conditione, & complexione Pœnitentis, attenta etiam causa commutationis iniungere Pœnitenti ieiunium feriæ sextæ, aut abstinentiam à carnibus aliqua die per hebdomodam, siue abstinentiam à Lacticinijs feria sexta, & Sabbato.

Item visitationem Ecclesiæ Ordinis, quem vouerat, semel in hebdomada, aut in mense, sumptionem Eucharistiæ in festis præcipuis ordinis, aut toties, quoties iniunctæ sibi Confessionis menstruæ obligationem exequetur.

b Quædam quotidiana ex ijs quę fiunt in Religione, quam vouerat.

Tertia Clausula est (*b*) in his Verbis -- *inter quæ opera sint aliqua Religionis, quam vouit, seu ingreßurus fuißet, quæ quotidie facere teneatur, vt ea adimplens memor sit obligationis, qua huiusmodi voto adstringebatur* -- Finis ob quem posita est hæc Clausula, notus est, itaque ad eius adimpletionem oportet, vt Confessarius iniungat aliqua in plurali, idest ad minus duo eorum, quæ in Religione, quam vouit, fieri solent, verbi gratia imponere gestationē Cordulæ, & recitationem quotidianam

quin-

quinque Pater noster, & Aue Maria ei, qui vouit ordinem S. Francisci, vel etiam examen Conscientiæ quotidianum, & recitationem precum dictarum, & sic proportionabiliter de alijs Religionibus, nec nimis, sed discretè Confessarius grauet Pœnitentem.

Aduertat (*a*) autem Confessarius, quod ideò hæc opera, his tribus Clausulis expressa, debent esse perpetua, quia relaxatio voti facta per commutationē est perpetua. Ideòque (*b*) monendus est Pœnitens, quod ad hoc votum nunquam amplius tenebitur, & ideò si superuiuat Vxori poterit aliud Matrimonium contrahere, posito quod ad effectum contrahendi matrimonij sit ei votum commutatum, firmis semper remanentibus operibus sibi in commutatione iniunctis.

a Hæc omni[illegible] supradicta [illegible] esse perpetua, [illegible] quare.

b Commu[illegible] est perpetua.

Quarta Clausula (*c*) in his Verbis -- *ad effectum, vt matrimonium legitime contrahere possit* -- Hæc vt supradicta Clausula non ponitur in omnibus litteris commutationis. In ijs in quibus ponitur, debet Confessarius monere Pœnitetem de facultate contrahendi matrimonij ei concessa, & sublatione impedimenti Orti, ex Voto.

c Datur q[illegible] dam ad eff[illegible] contrahen[illegible] matrimonium.

Quinta hæc Clausula est (*d*) in his Verbis -- *dummodo vitam * cælilbem ducat* -- quoque Clausula, vbi apponitur est obseruanda, & monendus Pœnitens, quod

d Alijs ad vitam cælibem d[illegible]t[illegible] ram in sæculo.

po-

poteſt quidem remanere in ſæculo, ſed non poteſt ad ſtatum matrimonij tranſire.

His præmiſſis, & peractis poſt abſolutionem ordinariam à Cenſuris, & peccatis ſubiunget Confeſſarius.

a Formula commutationis.

Et Authoritate (a) Apoſtolica mihi ſpecialiter delegata, Ego tibi votum Religionis, quod emiſiſti, in opera pietatis, quæ tibi præſcripſi, diſpenſando, ad effectum licitè contrahendi matrimonium, ſiue ad effectum remanendi in ſæculo in vita cælibe, commuto, In nomine Patris, & Filii &c.

Formula Commutationis voti Religionis pro Clericis Ordine Sacro Inſignitis.

b Commutatio Voti Religionis pro Clericis in Sacris Cõſtitutis.

SI Sacerdos (*b*) aliquis, aut Diaconus, vel Subdiacouus petant ſibi commutari votum Religionis ab eis emiſſum, litteræ expediuntur abſque mentione Matrimonij, & cælibatus, vt ſupra, exceptis duabus Clauſulis hic adnotandis.

c Clauſularum ſpecialium explicatio.

d Sacramentalis Confeſſio eis eſt iniungenda pro ſingulis hebdomadis.

Prima Clauſula eſt (*c*) in his Verbis -- *In fræquentiam Sacramentalis Confeſſionis ſingulis ſcilicet hebdomadis, ſemel, vel quoties tibi videbitur* -- Debet itaque huiuſmodi Clerico in Sacris imponere Confeſſarius, vt ſingulis hebdomadis ſua pec-

cata

cata confiteatur, vel etiam frequentius, si ei expedire videatur.

Secunda Clausula (a) in his Verbis -- *partem videlicet earum Pœnitentiarum quas Regulares Ordinis, quem vouit, ex præscripto ipsius Ordinis in abstinentijs, vel ieiunijs, aut interioribus indumentis subire solent* -- Debet itaque Confessarius imponere huiusmodi Clerico in Sacris perpetua opera quæ sint pars earum Pœnitentiarũ, quæ in ordine, quem vouerat exercentur, (b) v. g. si vouisset Carmelitarum Ordinem, posset imponere abstinentiam à Carnibus feria quarta, & gestationem scapularij, vel si aliam Religionem vouisset, iniungere posset gestationem alicuius catenulæ, aut Cilicij, aut disciplinam semel, aut bis in hebdomada faciendam procedendo discretè cum Pœnitente ne nimis grauetur.

a Et pars pœnitentiarum quæ sunt in ordine, quem vouit, & quæ, & qualis,

b perpetua, sed non quotidiana.

Notandum autem (c) quod, ex his Pœnitentijs iam dictis sufficeret imponere vnam, vt si imponatur abstinentia, non erit præscribenda indumenti gestatio, & sic de alijs. Attamen videtur magis congruum, & menti maioris Pœnitentiarij conformius, si plura idest saltem duo huiusmodi Pœnitentiarũ opera iniungantur.

c Vna sufficiet melius, & vt sint plures.

Præter (d) hæc autem perpetua, & non quotidiana imponat etiam aliqua quotidiana, vt supradictum est respectu eorum, qui non sunt in ordinibus Sacris; quæ etsi

d Alia perpetua, & quotidiana.

relinquantur prudentiæ Confessarij, determinanda, videtur tamen, quod cum hi Clerici in Sacris iam onus habeant horas Canonicas recitandi, deberent esse breuiora, & mitiora quotidiè agenda, & recitanda, v. g. Littaniæ B. Mariæ Virginis cum breui examine conscientiæ, vel commemoratio, Sancti Fundatoris, seu Institutoris Ordinis.

CAP. V.

De Voti Castitatis Commutatione.

a Commutatio Voti Castitatis conceditur, & ob quas causas.
b Ad effectum tantum contrahendi matrimonium.

SOlet Sacra Pœnitentiaria (a) commutare votum castitatis ad effectum dumtax(b) contrahendi matrimonium ob infrascriptas videlicet causas nempè, vel ob stimulos carnis, quando scilicet vouens, siue sit Vir, siue Mulier ita ijs stimulis agitatur, vt continenter viuere non possit, vel etiam ad conseruandam nobilem familiam, & quo ad mulieres etiam, si non patiantur stimulos, sed maneant in aliquo periculo amittendi pudicitiam, vtpotè quia pauper, & pulchra, vel orbata parentibus existit, vel ob alias causas. Sic igitur expediuntur litteræ Sacræ Pœnitentiariæ.

For-

Formula Commutationis Voti Castitatis.

Leander, &c.

*DIscreto Viro Confessori, &c. Salutem in Domino. Ex parte Viri Latoris præsentium nobis, &c. continebat, quod ipse alias simpliciter vouit Castitatem seruare. Cum autem dictus Lator continenter viuere posse diffidat. Ideò pro suæ Conscientiæ quiete cupit per Sedem Apostolicam sibi votum præfatum ad effectum contrahendi Matrimonium in alia Pęnitentiæ opera commutari quare supplicauit, &c. Nos &c. discretioni tuæ committimus, quatenus, si est * ità dictum Latorem, audita prius * Sacramentali Confessione à mutatione propositi absoluas, &c. Iniuncta † ei Pęnitentia salutari sibique votum præfatum ad hoc tantum * vt matrimonium legitimè contrahere, & in eo debitum Coniugale exigere, & reddere licite possit, dispensando, commutes † in Sacramentalem Confessionem semel quolibet mense, & in alia Pęnitentiæ opera per te iniungenda tamdiù duratura, quandiù commutationi præfatæ locus erit. † Inter, quæ sint aliqua pietatis quæ quotidiè facere teneatur ad eũ finem, vt ea adimplens meminisse semper pos-*

possit obligationis, qua huiusmodi voto adstringebatur prout secundū Deum ipsius animæ saluti expedire iudicaueris in foro Conscientiæ, &c. alio modo &c. Ita quod, si mulieri cui coniungetur, superuixerit, Castitatem seruet, utpotè eodem voto vt prius obligatus; et si extra Matrimoniū fornicatus fuerit, aut mortua dicta Muliere, alium matrimonium contraxerit, sciat se contra votum huiusmodi facere, & debitum coniugale exigere non posse, & ita illum † moneas. Datum &c.

a Clausularum specialium explicatio.

In harum (*a*) gratiæ litterarum executione Confessarius, agnita veritatem caussæ commutationis, debet specialiter aduertere sequentes Clausulas.

b Dispensatio datur tantum ad matrimoniū cōtrahendum; & tunc incipiet ei suffragari, cum contrahet.

Prima Clausula (*b*) est in his Verbis -- *sibique votū præfatum ad hoc tantum, vt matrimonium contrahere legitimè possit, dispensando, commutes* -- Ex qua Clausula datur intelligi, quod commutatio voti fit tantum ad effectum contrahendi matrimonium, & ideò Confessarius debet admonere Pœnitentem de obligatione voti, quæ semper eum adstringit donec matrimonium contrahat, & hortetur Pœnitentem præsentium si sit in periculo incontinentiæ, vt quam primum matrimonium contrahat, ne voti transgressiones multiplicentur.

c Confessio Sacramentalis méritò iniungéda.

Secunda Clausula est (*a*) in his Verbis - *dis-*

dispensando commutes in frequentiam Sacramentalis Confessionis semel quolibet mense - Itaque hoc onus menstruæ Sacramentalis Confessionis Confessarius Pœnitenti imponat.

Tertia Clausula est (*b*) in his Verbis - *& in alia Pœnitentiæ opera per te iniungenda tamdiù duratura* (*c*) *quamdiù commutationi prædictæ locus erit* -- Debet ergo præter Sacramentalem Confessionem menstruā Confessarius imponere Pœnitenti, alia Pœnitentiæ opera, vt v. g. abstinentiam ab Ouis, & Lacticinijs feria sexta, aut Sabbato, aut Ieiunium, aut semel in hebdomada disciplinam, aut aliquod officiū, scilicet, vel paruum Beatæ Mariæ Virginis, vel Septem Psalmos Pœnitentiales aut nocturnum Officij Mortuorum, aut recitationem partis, vel totius Rosarij Beatæ Mariæ Virginis in habdomada. Hæc autem opera cum debeāt esse plura, sufficiet, vt sint duo dumtaxat, ne grauetur Pœnitens.

a Et alia opera Pœnitentiæ in commutationē voti, & quæ.

b Forum obligatio non à die cōmutationis, sed à die quo cōtrahetur, & consumabitur matrimoniū incipiet.

Quarta Clausula est (*d*) in his Verbis -- *inter quæ sint etiam aliqua pietatis opera quæ quotidie facere teneatur* -- Igitur præter opera expressa in Clausula præcedenti, quæ non sunt quotidiana, debet Confessarius aliqua pietatis opera quotidie facienda imponere. Hæc autem decet, vt sint faciliora, & vtiliora, v. g. recitatio, aut lectio quotidiana breuis, vel breue

c Opera quotidiana etiam iniungenda, & qualia.

conſcientiæ examen, oratio mentalis ſaltem per quartam partem horæ, vel aliquod opus Charitatis in proximum iuxta poſſibilitatem eius. Hæc autem imponens Confeſſarius, debet monere Pœnitentem de fine, ob quem Sacra Pęnitentiaria iubet, nempè, vt ea adimplens memor ſit ſemper obligationis, qua huiuſmodi voto adſtrigebatur.

a Horum omniũ obligatio præcipua a die matrimonij, & eo, per mortem alterius partis ſoluto, deſinit.

Aduertendum (a) autem, & valde notandum id, quod in tertia Clauſula ſuperius expreſſa dicitur -- *nempè prædicta opera, quæ pro commutatione voti imponenda ſunt tamdiù duratura eſse, quamdiù commutationi prædictæ locus erit* -- Cum igitur, vt dictum eſt in prima Clauſula, non incipiat eſſe locus commutationi, niſi à die, quo orator contrahit, & conſumat matrimonium ſequitur etiam quod ad nullum horum operum antea teneatur, & (b) dato loco commutationis per mortem Coniugis, obligatio menſtruæ Confeſſionis, & aliorum operum ceſſabit, & votum ſeruabitur, vt prius, de quibus monendus eſt Pœnitens.

b De his monẽdus Pęnitens.

c Remanet, vt prius, defuncta cõparte, nec poteſt aliud matrimonium licitè fieri.

Sexta, & ſeptima (c) Clauſula ſunt in his Verbis -- *Ita, quod, ſi Vxori cui coniungetur, ſuperuixerit, caſtitatem ſeruet, vtpotè eodem voto, vt prius obligatus. Et ſi vmquam extra matrimonium fornicatus fuerit, aut matrimonium abſque noua diſpenſatione contraxerit, intelligat ſe contra* *vo-*

votum huiusmodi facere, & debitum Coniugale exigere non posse, & ita illum moneas (a) Iubetur itaque Confessarius monere Pænitentem iuxta has duas vltimas Clausulas, quod nempè, dispensando commutatur ei votum castitatis ad effectum contrahendi semel matrimonium, (b) & quod propterea, si contingat ipsum superuiuere Vxori, reuiuiscit obligatio voti, & tenetur castitatem seruare, vt prius, quod insuper, excepto libero vsu primi dicti matrimonij, per omnem (c) aliũ actum Carnis peccaminosum faciet cõtra votum, & tenebitur in Confessione hanc voti circumstantiam aperire. Quod denique (d) non poterit mortua prima Vxore aliam ducere absque noua dispensatione, aut, si eam ducat faciet contra votum, & non poterit debitum Coniugale petere.

a Monendus Pœnitens.

b Voti obligatio remanet præterquam ad matrimonium, & liberum eius vsũ.

c Per omnem alium vsum carnis violatur votum.

d Ducens aliam Vxorem, vel Maritum sine noua dispensatione, peccat, & debitum petere non potest.

His præmissis, & peractis post solitam absolutionem dicat Confessarius.

Et Authoritate Apostolica [e] mihi specialiter delegata tibi votum castitatis, quod emisisti, ad effectum, vt matrimonium contrahere, & debitum Coniugale reddere, & exigere licite possis, & valeas, in opera tibi præscripta, dispensando commuto.

e Formula Cõmutationis.

In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen.

Passio, &c.

CAP. VI.

De Commutatione Voti simplicis Castitatis, & Religionis simul.

a Commutatio voti simplicis castitatis, & Religionis simul.

COntingit (a) nonnunquam, quod aliquis duplici voto Castitatis, & Religionis adstrictus sit, vel quod simul, & semel vtrumque emittat, nempè castitatem seruandi, & Religionem ingrediēdi, si ergo talis, vel ob incontinentiam, vel ob quamcumque aliam Causam ex supradictis petat commutationem voti simplicis castitatis, & Religionis, expediuntur litteræ eodem fere modo; & forma.

b Quæ notanda circa hanc commutationem.

c Confessarius moneat Pœnitētem circa opera perpetua.

d Dicta opera perpetua iniuncta in commutatione, remanent post mortem Coniugijs.

Notandum (b) tamen est, quod, quando ista duo vota simul commutantur, debet Confessarius Pænitentem (c) monere; quod Pęnitentiæ opera sunt perpetua; Vnde, si detur locus commutationi per mortem Coniugis, remanent (d) præfata opera adimplenda à Pænitente, non respectu voti castitatis, quod tum reuiuiscit, sed respectu voti Religionis à quo per commutationem liber remansit.

Super omnia autem Confessarius moneat Pænitentem de ijs, quæ capite præcedenti in Clausulis sexta, & septima notata sunt.

For-

Formula Commutationis.

Forma autem Commutationis post solitam absolutionem erit.

Item Authoritate Apostolica, mihi specialiter delegata, tibi vota Religionis, & castitatis, quæ emisisti ad effectum, vt matrimonium legitime contrahere, & in eo debitum Coniugale reddere, & exigere licitè possis, & valeas, in opera pietatis, quæ tibi præscripsi, dispensando commuto. In nomine Patris &c.

APPENDIX

NOtandum (*a*) quod aliquando Pænitenti commutatur votum Religionis, firmo remanente voto Castitatis, quãdo vtrumque emisit, & tunc obseruandũ omninò est, quod dictum est in simplici commutatione voti Religionis in capite quarto huius Partis in commutatione simplicis voti Religionis pro Laicis; tunc enim in formula loco dummodo vitam cælibem ducat dicetur remanente voto castitatis.

a Commutatur aliquando votũ Religionis remanente voti castitatis vinculo.

CAP. VII.

De Commutatione Votorum Peregrinationis, Sedi Apostolicæ reseruatorum.

VOta (*b*) trium Peregrinationũ videlicet ad Ierusalem, ad limina Apostolo-

b Commutatio votorum Peregrinationum Sedi Apostolicę reseruatorum, ob

quas causas, & quid pro cômutatione imponédum.

stolorum Petri, & Pauli, & ad S. Iacóbum de Compostella, Sedi Apostolicæ reseruata commutari solent ex aliqua rationabili causa, nempè infirmitatis, paupertatis, senectutis, aut ex alia rationabili causa in alia opera arbitrio prudentis Confessarij, vt v. g. in faciliorem Peregrinationem, eleemosynam, Pænitentiam, aut in alia pietatis opera, prout secundum Deum, consideratis ætate sexu, conditione vouentis Confessarius expedire iudicauerit.

Quibus præmissis, post solitam absolutionem à censuris, & peccatis dicet.

Formula Commutationis.

Item Authoritate Apostolica mihi specialiter delegata, tibi Votum Peregrinationis, quod emisisti in Peregrinationem, eleemosynam, seu alia pietatis opera, quæ tibi præscripsi, dispensando, commuto; In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancto. Amen.

FINIS PRIMÆ PARTIS.

PARS SECVNDA.

De Dispensationibus Matrimonialibus.

AGITVR in hac secunda parte de dispensationibus, quæ conceduntur à Sacra Pænitentiaria super occultis impedimentis dirimentibus, siue ad effectum contrahendi matrimonium, siue ad effectum remanendi in matrimonio, iam contracto. Qua propter, antequam ad singulares clausulas, quæ in litteris, quæ expediuntur in huiusmodi materia deueniatur, plura sunt notanda.

C A P. I.

Notantur aliqua Communia omnibus dispensationibus matrimonialibus.

NOtandū (*a*) Primò quod impedimēta super quibus Sacra Pænitentiaria dispensat, debēt esse occulta; Nam super Publicis Dataria Apostolica dispensat; Vn-

a Impedimenta debent esse occulta.

Vnde quæcumque diſpenſationes, quæ à Sacra Pænitentiaria emanant, ſemper hanc Clauſulam annexam habent -- *Dūmodo impedimentum * occultum ſit, ſeu occultum remaneat* -- Qua propter litterarū huiuſmodi Executor Confeſſarius debet diligenter à Pænitente inquirere, an occultum ſit impedimentum.

a Diſpenſandi cauſæ rationabiles, & quænam.

Notandum (*a*) ſecundo, quod cauſæ proter quas Sacra Pænitentiaria diſpenſat ſunt plures, omneſque veræ, & rationabiles, & ſufficientes quales v. g. eſſet periculum ſcandalorum, reuelationis impedimenti, perſeuerantiæ in peccato propter aliquam occaſionē difficiliter remouibilem, proſtitutionis mulieris, vel diffamationis eiuſdem, vel etiam periculum inimicitiarum, aut alterius damni ſpiritualis. Qua propter debet Confeſſatius (*b*) in diſpenſationum litteris diligenter inquirere, per examen ſcilicet ipſius Pænitentis; An eæ cauſæ, quas, ad obtinendam diſpenſationem expoſuit, & propter quas principaliter mota eſt Sacra Pænitentiaria ad concedendam gratiam, veræ ſint.

b Confeſſarius debet inquirere diligenter, an cauſæ, adductæ pro diſpenſatione, ſint veræ.

Notet autem Confeſſarius, hánc diligentiam eſſe maximè habendam, dum agitur de contrahendo; Nam dum agitur de contracto videtur magis clarum adeſſe periculum ſcandalorum, & damnorum, ſi matrimonium ob occultum impedi-

pedimentum dissoluatur. Et hæc quidem diligentia, & inquisitio veritatis causæ habenda à Confessario, ei præscribitur per illam Clausulam - *si ita est* * - quæ supra in introductione ante primam partem inter Clausulas generales explicata fuit.

Notandum (*a*) Tertiò, quod cum huiusmodi absolutio, & dispensatio dari tantum possint in Sacramentali Confessione, nec alias suffragentur, cumque occultum impedimentum respiciant, conceduntur semper pro foro Conscientiæ tantum; Itaut, si contingeret aliquando etiam post contractum in vim dispensationis matrimoniũ, vt (*b*) impedimentũ ex occulto fieret publicum, posset Ordinarius loci, vel Parochus, quando certiorati de veritate obtentæ dispensationis nollent Coniugibus credere, & permittere ob scandalum cohabitationem, possent (inquam) eos separare à Thoro, quia tunc non suffragaretur eis allegatio dispensationis, sed adhuc deberent donec per Datariam dispensationem impetrarent, mandato siue Ordinarij, siue Parochi se separando, parere.

a Dispensationes huiusmodi suffragantur tantũ in foro conscientiæ.

b Quid agendũ, si impedimentũ fieret publicum ex occulto, & iubentur coniuges separari.

Verum tamen (*c*) quidem est, quod in foro Conscientiæ, seu in foro Animæ isti essent veri Coniuges, quia verè fuerunt legitimè dispensati in vim litterarum Sacræ Pænitentiariæ, quoad forũ Conscien-

c Essent adhuc veri Coniuges in foro Cõscientiæ, nec peccarent, si debitum mutuo sibi redderent secrete.

tiæ,

a Certiorandi sunt coniuges de nullitate matrimonij:

b Dispensatur, vt denuò secrete contrahant.

c Modus contrahendi de nouo secretè insinuatur.

d Alter modus est securior.

e Pars inscia impedimēti est certioranda de nullitate prioris cōsensus cautè tamen, & prudenter.

*eisdem Latoribus, de * nullitate Prioris* (a) *consensus certioratis, vt inter se de nouo secrete ad euitanda scandala, præmissis non obstantibus, cōtrahere valeant* - (b) Quæ Clausula in casu, quo vterque est conscius impedimenti paruam habet difficultatem pro executione; nam moniti per Confessarium priorem consensum datum corā Parocho, & testibus fuisse nullum, & requiri nouum consensum, poterunt statim secretè inter se, sublato impedimento per dispensationem, matrimonium (c) absque Parocho, & testibus contrahere exprimendo dictum consensum siue Verbo, siue nutu, siue copula maritali affectu inter se habenda.

Sed melius (d) & securius esset si matrimonium de nouo coutraheretur corā ipso Confessario, vti contrahitur coram Parocho, sed absque testibus, & secretè (ne Pænitentes se prodant) pronunciante Confessario solita Verba post receptū nouum consensum -- *Et ego vos Coniugo in matrimonium in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti* -- Vel saltem Confessarius moneat Pænitentes, ne consentiant in copulam, nisi prius renouent præfatum consensum, quia absque renouatione consensus non daretur matrimonium, & sic fornicarentur.

Notandum séptimo (e) Quod si vnus tantum Coniux sit conscius impedimenti

& al-

& alter sit inscius, tunc apponitur supradicta Clausula sub his Verbis -- *vt dicta Muliere de nullitate prioris consensus certiorata, sed ita cautè, vt Latoris delictum nusquam detegatur* -- Quo casu executio præfatæ Clausulæ, siue Pænitens sit Vir, siue Mulier magnam habet difficultatem (*a*) Nam cum matrimonium iam contractũ sit nullum, & requiratur nouus consensus præstãdus etiam à Coniuge inscio certiorando de nullitate prioris præstiti consensus, valdè timendum est, ne pars inscia impedimenti, cum certior fiat de huiusmodi nullitate, recedere velit à matrimonio, & gaudere sua libertate, recusando nouum præstare consensum. Ideò, vt prudens Confessarius cum magna cautela procedat, & prudenter se absque Pænitentis conscij periculo se gerat in instruendo (*b*) Pænitentem, insinuando modum huiusmodi renouationis consensus, proponuntur plures modi à Doctoribus assignati.

a Difficilis est, & periculosa hæc certioratio.

b Afferũtur plures modi certiorandi partem insciã.

Primus est (*c*) quod conscius impedimenti generatim indicet ignoranti illam nullitatem prioris consensus, & exigat nouum, dicendo v.g. suspicor te non esse Vxorem meam aliqua de causa. Ideò rogo te, vt pro quiete meæ conscientiæ, denuò nos pro Coniugibus habeamus. Ita *Nauarrus tom.* 1. *cap.* 22. *tit. de impedim. criminis num.* 47. adducens *Caietan. tom.*

c Primus modũ affertur.

E opusc.

Vnde quæcumque diſpenſationes, quæ à Sacra Pænitentiaria emanant, ſemper hanc Clauſulam annexam habent -- *Dũmodo impedimentum * occultum ſit, ſeu occultum remaneat* -- Qua propter litterarũ huiuſmodi Executor Confeſſarius debet diligenter à Pænitente inquirere, an occultum ſit impedimentum.

a Diſpenſandi cauſæ rationabiles, & quænam.

Notandum (*a*) ſecundo, quod cauſæ proter quas Sacra Pænitentiaria diſpenſat ſunt plures, omneſque veræ, & rationabiles, & ſufficientes quales v. g. eſſet periculum ſcandalorum, reuelationis impedimenti, perſeuerantiæ in peccato propter aliquam occaſionē difficiliter remouibilem, proſtitutionis mulieris, vel diffamationis eiuſdem, vel etiam periculum inimicitiarum, aut alterius damni ſpiritualis. Qua propter debet Confeſſatius (*b*) in diſpenſationum litteris diligenter inquirere, per examen ſcilicet ipſius Pænitentis; An eæ cauſæ, quas, ad obtinendam diſpenſationem expoſuit, & propter quas principaliter mota eſt Sacra Pænitentiaria ad concedendam gratiam, veræ ſint.

b Confeſſarius debet inquirere diligenter, an cauſæ, adductæ pro diſpenſatione, ſint veræ.

Notet autem Confeſſarius, hánc diligentiam eſſe maximè habendam, dum agitur de contrahendo; Nam dum agitur de contracto videtur magis clarum adeſſe periculum ſcandalorum, & damnorum, ſi matrimonium ob occultum impedi-

pedimentum disoluatur. Et hæc quidem diligentia, & inquisitio veritatis causæ habenda à Confessario, ei præscribitur per illam Clausulam - *si ita est* * -- quæ supra in introductione ante primam partem inter Clausulas generales explicata fuit.

Notandum (*a*) Tertiò, quod cum huiusmodi absolutio, & dispensatio dari tantum possint in Sacramentali Confessione, nec alias suffragentur, cumque occultum impedimentum respiciant, conceduntur semper pro foro Conscientiæ tantum; Itaut, si contingeret aliquando etiam post contractum in vim dispensationis matrimoniũ, vt (*b*) impedimentũ ex occulto fieret publicum, posset Ordinarius loci, vel Parochus, quando certiorati de veritate obtentæ dispensationis nollent Coniugibus credere, & permittere ob scandalum cohabitationem, possent (inquam) eos separare à Thoro, quia tunc non suffragaretur eis allegatio dispensationis, sed adhuc deberent donec per Datariam dispensationem impetrarent, mandato siue Ordinarij, siue Parochi se separando, parere.

a Dispensationes huiusmodi suffragantur tantũ in foro consciẽtiæ.

b Quid agendũ, si impedimentũ fieret publicum ex occulto, & iubentur coniuges separari.

Verum tamen (*c*) quidem est, quod in foro Conscientiæ, seu in foro Animæ isti essent veri Coniuges, quia verè fuerunt legitimè dispensati in vim litterarum Sacræ Pænitentiariæ, quoad forũ Conscien-

c Essent adhuc veri Coniuges in foro Cõscientiæ, nec peccarent, si debitum mutuo sibi redderent secrete.

tiæ,

tiæ, & sic, si tempore separationis, remoto scandalo, debitum Coniugale sibi ad inuicem redderent, nullum peccatum committerent, quia per secretam dispensationem Sacræ Pænitentiariæ verè esset sublatum impedimentum tunc occultum.

a Ordinarij, & Parochi quid agere debent dũ eis talia impedimenta referũtur.

Notet ergo hoc prudens Confessarius, & sic Pænitentes moneat, & aduertant (*a*) Parochi, & Ordinarij locorum, quod, quando matrimonium iam contractum est, & per aliquem, vel per aliquos denuncietur impedimentum, quod occultum remansit, non sint faciles ad illud publicandum per publicam separationem, sed silentio imposito denuncianti, seu denunciantibus, & facta secreta separatione, si Coniuges sint in mala fide, scribant Eminentiss. Domino Maiori Pænitentiario modo, quo in fine operis notatur, vt mittat facultatẽ dispensandi super impedimento occulto adhuc remanente, quãuis secretè denunciato, quia Eminentiss. Maior Pænitentiarius mittet facultatem, & de opportuno remedio gratis prouidebit absque eo, quod fiat separatio publica cum scandalo, & Animarum miserabilium detrimento.

b Dispensationes hæ conceduntur, vel ad effectum contrahẽdi, vel ad effectũ remanendi in matrimonio cõtracto.

Notandumq; quartò, vt (*c*) iam supradictum est, quod omnes hæ dispensationes conceduntur, vel ad effectum contrahendi matrimonij, vel ad effectum remanendi

di in matrimonio iam contracto. Ex quo cum in harum dispensationum litteris executioni demandandis, variè sit procedendum. Ideò.

Notandum quintò (*a*) quod cum dispensationis litteræ concedantur ad effectum contrahendi matrimonium, hæc Clausula eis apponitur -- *aliudque Canonicum * non obstet, quod præmissis non obstantibus, matrimonium cum dicta &c. & vterque interse publice, seruata forma * Concilii Tridentini contrahere &c.* per quam Clausulam innuitur debere Confessarium, verificata causa petitæ dispensationis, inquirere à Pænitente, an aliud adsit impedimentum Canonicum, quod prohibeat, vel dirimat matrimonium, & si adsit, tunc Cõfessarius abstineat ab execuptione dispensationis, donec obtineatur altera dispensatio super alio impedimento; Si verò non adsit, tunc poterit dispensare, & moneat Pænitentem, seu Pænitentes (*b*) quod effectus huius dispensationis est, vt possint tuta Conscientia matrimonium in facie Ecclesiæ contrahere, & in eo licitè remanere.

a Clausulæ generales dispensationum de contrahendo explicatio.

b Dispensationis effectus est, vt nõ obstante impedimento occulto, possit fieri matrimonium in facie Ecclesiæ.

Notandum sextò (*c*) Quod cum dispensationis litteræ conceduntur ad effectum remanendi in matrimonio contracto: Si vterque Coniux est conscius impedimenti, & pro vtroque litteræ concedantur apponitur hæc Clausula -- *Cum*

c Clausulæ generalis dispẽsationum de contracto explicatio.

vis-

a Certiorandi sunt coniuges de nullitate matrimonij:

*eiſdem Latoribus, de * nullitate Prioris* (a) *conſenſus certioratis, vt interſe de nouo ſecrete ad euitanda ſcandala, præmiſſis non obſtantibus, cōtrahere valeant* - (b) Quæ Clauſula in caſu, quo vterque eſt conſcius impedimenti paruam habet difficultatem pro executione; nam moniti per Confeſſarium priorem conſenſum datum corā Parocho, & teſtibus fuiſſe nullum, & requiri nouum conſenſum, poterunt ſtatim ſecretè inter ſe, ſublato impedimento per diſpenſationem, matrimonium (c) abſque Parocho, & teſtibus contrahere exprimendo dictum conſenſum ſiue Verbo, ſiue nutu, ſiue copula maritali affectu inter ſe habenda.

b Diſpenſatur, vt denuò ſecretè contrahant.

c Modus contrahendi de nouo ſecretè inſinuatur.

Sed melius (d) & ſecurius eſſet ſi matrimonium de nouo contraheretur corā ipſo Confeſſario, vti contrahitur coram Parocho, ſed abſque teſtibus, & ſecretè (ne Pænitentes ſe prodant) pronunciante Confeſſario ſolita Verba poſt receptū nouum conſenſum -- *Et ego vos Coniugo in matrimonium in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti* -- Vel ſaltem Confeſſarius moneat Pænitentes, ne conſentiant in copulam, niſi prius renouent præfatum conſenſum, quia abſque renouatione conſenſus non daretur matrimonium, & ſic fornicarentur.

d Alter modus eſt ſecurior.

Notandum ſeptimo (e) Quod ſi vnus tantum Coniux ſit conſcius impedimenti & al-

e Pars inſcia impedimēti eſt certioranda de nullitate prioris cōſenſus cautè tamen, & prudenter.

& alter sit inscius, tunc apponitur supradicta Clausula sub his Verbis -- *vt dicta Muliere de nullitate prioris consensus certiorata, sed ita cautè, vt Latoris delictum nusquam detegatur* -- Quo casu executio præfatæ Clausulæ, siue Pænitens sit Vir, siue Mulier magnam habet difficultatem (*a*) Nam cum matrimonium iam contractũ sit nullum, & requiratur nouus consensus præstãdus etiam à Coniuge inscio certiorando de nullitate prioris præstiti consensus, valdè timendum est, ne pars inscia impedimenti, cum certior fiat de huiusmodi nullitate, recedere velit à matrimonio, & gaudere sua libertate, recusando nouum præstare consensum. Ideò, vt prudens Confessarius cum magna cautela procedat, & prudenter se absque Pænitentis conscij periculo se gerat in instruendo (*b*) Pænitentem, insinuando modum huiusmodi renouationis consensus, proponuntur plures modi à Doctoribus assignati.

a Difficilis est, & periculosa hæc certioratio.

b Afferũtur plures modi certiorandi partem insciã.

Primus est (*c*) quod conscius impedimenti generatim indicet ignoranti illam nullitatem prioris consensus, & exigat nouum, dicendo v.g. suspicor te non esse Vxorem meam aliqua de causa. Ideò rogo te, vt pro quiete meæ conscientiæ, denuò nos pro Coniugibus habeamus. Ita *Nauarrus tom.* 1. *cap.* 22. *tit. de impedim. criminis num.* 47. adducens *Caietan. tom.*

c Primus modũ affertur.

opusc. 2.tract.12.de matrim.quæst. 2. & in Summa v. matrimonium pag. 9.

d Secundus modus,

Secundus modus (*a*) est, quod conscius impedimenti dicat insciæ, An taliter eum amet, vt si libera esset, etiam adhuc eum in Maritum acciperet. Quod si illa respõdeat, ita esse; Tunc, si illa actualem præstet consensum, & conscius etiam idem affirmando, suum renouet, iam verè factum erit matrimonium. *Ita Sanchez.lib. 2. de matrim.disp.36;nu.5.*

e Tertius modus.

Tertius (*b*) modus est, quod conscius impedimenti dicat se à principio inualidè consensum præstitisse, & propterea ex consilio Confessarij oportere, vt pro securitate conscientiæ ambo inuicem consensum renouent. Qua propter ipse quidem iterum libentissimè consentit accipere eam in Vxorem, & optat, vt ipsa etiam consentiat de nouo haberè eum in Maritum, & tunc, si ea quoque suum consensum renouet *erit factum matrimonium. Ita* Sanchez.*lib.2. de matrimonium disp. 36. num.7.*

e Quartus modus.

Quartus modus (*c*) est, quod cum in tribus superioribus iam adductis sit maximum periculum, ne in inscio (maximè dum Vir erit) oriatur aliqua suspicio, & indè curiositas sciendi causam nullitatis prioris consensus, cui, si non satisfaciat Vxor, indè ei oriantur grauia damna; ideò in tali casu sufficit, vt Coniux impedimen-

dimenti conſcius obtenta diſpenſatione, abſque eo, quod inſciæ parti aperiat prioris conſenſus nullitatem cautè curet vtriuſque conſenſum renouari, v. g. diſſimulanter petendo ab altero, vt pro ſua conſolatione ipſum habeat in Coniugem, & ipſe ſimiliter dicente: Ego quoque volo te in Coniugem, ita *Caietan. Sotus*, & alij citati à *Sanchez. lib. 2. de matrim. diſput. 36. num. 2.*

Verum aduertat (*a*) Confeſſarius per hunc vltimum modum nō ſatisfieri Clauſulæ prædictæ certiorationis cum ſit contra tenorem litterarum Sacræ Pænitentiariæ, quæ iubent Partem inſciam prius de nullitate primi conſenſus certiorari (*b*) Aduertat inſuper quod prima, & ſecunda opinio ſuas etiam patiuntur difficultates, cum præſertim ſic non fiat plena, & vera, ac ſufficiens certioratio nullitatis prioris conſenſus.

a Quartus modus improbatur:

b Primus, & Secundus modus etiam reijcitur.

Dicendum itaque tertiam (*c*) opinionem eſſe cæteris præferendam, vt bene monet, & probat Marcus Paulus in hac ſecunda parte; Quia verò hæc etiam in praxi valdè periculoſa eſſe poteſt præſertim, ſi Mullier Pænitens ſit conſcia, & Vir ſit inſcius impedimenti; Ideò monetur Confeſſarius executor, vt implorato Diuino lumine, & examinatis Pænitentium genijs, moribus affectibus, & conditionibus, tales in praxi, & indiuiduo adhi-

a Confessarius Pœnitenti huiusmodi renouationem consensus debet iniungere.

beat modos quos (a) viderit magis expedire, hoc semper saluo, vt renouationem consensus ab vtroque Coniuge faciendã, Pænitenti iniungere, & præscribere non omittat faciendam inquam præfatam renouationem, vt dictum est secrete inter ipsos, absque vllo Parochi, & testium, vel etiam ipsius Confessarij interuentu, cum iam circa requisitas solẽnitates ab Ecclesia præscriptas satisfactum sit in priori matrimonio, nulliter, ratione occulti impedimenti contracto.

Attamen legantur tres quæstiones in fine huius operis adiunctæ pro maiori huius certiorationis faciendæ habenda notitia ad quietandas Confessorum Executorum, & Pænitentium dispensandorum mentes, & conscientias.

CAP. II:

De Dispensatione super impedimento occulto affinitatis proueniente ex copula illicita ad contrahendum seu de contrahendo.

b Affinitas ex copula illicita in quibus casibus, & cum quibus contrahatur.

SVpponendum Primò (b) quod hæc affinitas ex copula illicita contrahitur cum aliqua coniuncta, seu consanguinea

nea in primò, vel secundò grādu eius, quam quis vult accipere in Vxorem, vel è contra, si ex parte Mulieris cum consanguineo in primò, vel secundò gradu eius, quem vult habere in Maritum.

Supponendum Secundò (*a*) hanc affinitatem aliquando esse solam, aliquando verò coniunctam cum incestu, vt v. g. cum quis non solum consanguineam Mulieris, sed etiam, & ipsam Mulierem carnaliter cognouit, & tunc maius, & grauius est delictum ipsius.

a Affinitas huiusmodi alia, & sola alia incestuosa.

Supponendum Tertiò (*b*) quod hoc impedimentum affinitatis, quamuis ex copula illicita habita cum proximioribus. vt v.g. cum Matre, aut Sorore Mulieris difficilius dispensetur, tamen cum dispensatur, litteræ substantialiter sunt eadem accidentaliter differunt ab ijs, quæ ob Copulam habitam cum consanguinea in secundò gradu conceduntur.

b Litteræ dispensationis super primo, & secundo gradu affinitatis, nō differunt substantialiter, sed solum accidentaliter.

Formula litterarum, quæ expediuntur super huiusmodi impedimento.

Leander, &c.

DIscreto Viro Confessori &c. salutem in Domino ex parte Viri Latoris præsentium nobis &c. continebat quod ipse de matrimonio contrahendo tractauit cum

Muliere, quam, & cuius Matrem carnaliliter cognouit cum autem &c. dicta carnalis cognitio cum præfata Mulieris Matre habita sit occulta, & nisi Lator cum dicta Muliere Matrimonium contrahat periculum immineat scandalorum; Ideò ad dicta scandala euitanda, & pro suæ conscientiæ quiete cupit per Sedem Apostolicã absolui secumque dispensari quare &c. Nos &c. discretioni tuæ committimus, quatenus, si est ita, dictum latorem, audita prius * eius Sacramentali Confessione * ac sublata occasione amplius peccandi cum dicta Mulieris Matre, ab incestu, & excessibus huiusmodi absoluas &c. Iniuncta ei pro tam enormis libidinis excessu ✠ graui Pęnitentia salutari, & alijs, quæ ✠ de Iure fuerint iniungenda. Demum dummodo impedimentum ex præmissis proueniens occultum * sit, & aliud, Canonicum * non obstet, cum eodem latore, quod præmissis non obstantibus matrimonium, cum dicta Muliere, & vterque inter se publice, seruata forma * Concilij Tridentini contrahere, & in eo postmodum remanere licite valeat misericorditer dispenses, prolem suscipiendam exinde legitimam pronunciando in foro conscientiæ &c. alio modo &c. Ita quod, huiusmodi absolutio, & dispensatio in foro*

iudi-

iudiciario nullatenus suffragentur. Nullis super his testibus adhibitis, aut litteris datis, seu processibus confectis, sed præsentibus laceratis, quas ✠ sub pœna excommunicationis latæ sententiæ lacerare tenearis neque eas latori restituas, quod si restitueris nihil ei præsentes litteræ suffragentur. Datum, &c.

In executione (*a*) gratiæ huiusmodi litterarum erunt à Confessario obseruandæ sequentes Clausulæ.

a Clausularum specialium huius formulæ explicatio.

i.

Prima -- *Quatenus* (*b*) *si est* * *ita* -- idest, an vera sint narrata, scilicet, an impedimentum sit occultum, an immineat periculum scandalorum, vel an vera sit causa, pro qua Sacra Pęnitentiaria mouetur ad concedendam gratiam.

b Clausula est narratorum veritas.

ij.

Secunda -- (*c*) *Audita* * *priùs eius Sacramentali Confessione* -- per quod insinuatur Confessario absolutionem, & dispensationem non esse dandam nisi præuia Sacramentali Confessione,

c Ad concedendam absolutio, & dispensatio cōcedendæ in Sacramentali Confessione.

iij.

Tertia -- * (*d*) *Sublata occasione peccandi cum dictæ Mulieris Matre* -- per quā Clausulam insinuatur Confessario non debere absoluere, nec dispensare, nisi prius Pænitens occasionem peccandi auferat, præsertim voluntariam; nam quòad necessariam, quam non est in potestate Pænitentis auferre, debet Confessarius præscribere modos, quos præscribunt

d Amotio occasionis proximæ peccandi,

DD.in similibus occasionibus necessarijs. Vide, quod dictum est in Introductione *cap.3.*

IV. a Iniungenda grauis Pœnitentia, sed prudentialis.

Quarta -- *Iniuncta ei (a) pro tam enormi † libidinis excessu graui Pœnitentia salutari* -- Quæ quamuis debeat arbitrari discretione ipsius Confessarij, consideratis personis, & statu personarum, posset esse tamen ieiunium per sex menses semel qualibet hebdomada recitatio tertiæ partis Rosarij per tres menses tribus diebus qualibet hebdomada, vel aliquod aliud pietatis opus arbitrio ipsius Confessarij imponendum considerata, vt præfertur, qualitate statu, sexu, & ætate Pænitentis, aduertendo semper, quod Pænitentia sit ita prudenter imposita, & moderata, vt nusquam Pœnitentis delictum detegi possit.

V. b Iniungendæ & aliæ Pœnitentiæ iuxta Naturam aliorum peccatorum in Confessione declaratorum.

Quinta -- *Et alijs ✠ iniunctis, quæ de Iure fuerint iniungneda* -- Quæ Clausula respicit etiam alias materias circa alia peccata Pænitentis v.g. Si Pœnitens fuisset confessus furtum, esset ei iniungenda de Iure restitutio ablati, & ita dicitur intelligi hæc Clausula, vt etiam supra dictum est, ne mens executoris confundatur.

VI. c Examinandū, an impedimentum sit occultū.

Sexta -- *Demum (c) dummodo impedimentum ex premissis proueniens * sit occultum* -- Per quam Clausulam significatur, quod debet Confessarius examinare,

an

an veré impedimentum dici possit occultum; nam est conditio, sine qua Sacra Pœnitentiaria non concederet gratiam.

Septima -- *Aliudque * Canonicum (a) non obstet* -- scilicet impedimentum; nam, si aliquod aliud impedimentum præter narratum obstaret, iterum recurrendum esset ad Sacram Pœnitentiariam, si esset publicum; quia tunc huiusmodi gratia esset nulla; nam hæc pariter est conditio, sine qua Sacra Pænitentiaria gratiam non concederet.

vij. a Examinandum an præter impedimentum Canonicum expressum nō sit aliud quod obstet dispensationi.

Octaua -- *Cum eodem Latore (b) quòd præmissis non obstantibus* -- idest, quod, non obstante impedimento præfato; & omnibus alijs narratis Confessarius ad executionem gratiæ deuenire possit.

viij. b In virtute litterarum Confessor non obstante impedimento, & alijs narratis potest concedere gratiam dispensationis.

Nona -- *Matrimonium (c) cum dicta Muliere. & vterque inter se publicé * seruata forma Concilij Trid. contrahere* -- idest præuijs, seu omissis de licentia Ordinarij denunciationibus, coram Parocho, & Testibus matrimonium contrahere.

ix. c Quomodo cōcessa dispensatione partes debent matrimonium contrahere.

Decima -- *Et (d) in eo remanere licitè valeant* - idest Matrimonium deindè consummare, & in posterum debitum coniugale exigere, & reddere.

x. d Quid licitum sit partibus Celebratō Matrimonio.

Vndecima -- *Prolemque (e) suscipiendam exinde legitimam nunciando* -- nam ex ipso Matrimonio, per dispensationem, & sublationem impedimenti sic legitimè cōtracto nascitur de iure legitima proles.

xi. e Legitimatur proles per dispensationem.

Duo-

xij. a Gratia illa dispẽsationis debet concedi per Confessorem in Sacramentali Confessione & non aliter.

Duodecima -- *In foro (a) conscientiæ, & in ipso actu * Sacramentalis Confessionis tantum, & non aliter neque vllo alio modo* -- per quod insinuatur non posse huiusmodi gratiam exequi per Confessarium, nisi in ipso actu Confessiionis Sacramentalis.

xiij. b Illa absolutio & dispensatio nõ suffragãtur in foro fori si contingit impedimentum de occulto fieri publicum.

Tertiadecima -- *Ita quod (b) huiusmodi absolutio, & dispensatio in foro iudiciali nullatenus suffragentur* -- idest, si detur casus, quòd impedimentum ex occulto fiat publicum, & in iudicium deducatur; gratia huiusmodi dispensationis in foro fori non suffragetur; & tunc ad Datariam esset recurrendum, quamuis, vt dictum est in Introductione huius secundæ Partis Pænitens esset in conscientia benè dispensatus; ita vt, si absque scandalo haberet copulam cum sua Coniuge, nullum committeret peccatum, nam verè, & legitimè fuisset cum eo dispensatum in foro conscientiæ per legitimam potestatem tempore, quo poterat dispensari, idest occulto existente impedimento.

xiv. c Dispẽsatio huiusmodi debet dari absque Iudicij strepitu.

Quartadecima -- *Nullis (c) super his Testibus adhibitis, aut litteris datis, seu processibus confectis* -- idest, vt detur huiusmodi absolutio, & dispensatio absque Iudicij strepitu, & in sola Sacramentali Confessione.

xv. d Lacerari debent literæ tempore commodo.

Quintadecima -- *Sed præsentibus (d) la-*

laceratis ✠ quas sub pœna excommunicationis latæ sententiæ lacerare tenearis, itaut illarum nullum exemplum extet; Quæ Clausula moraliter est intelligenda; non enim statim post executionem gratiæ tenetur Confessarius prædictas litteras lacerare; Sed quando moraliter poterit absque eo, quod delictum Pænitentis prodat.

Sextadecima -- *Neque eas ✠ Latori* (a) *restituas, quod si restitueris, nihil ei præsentes litteræ suffragentur* -- idest non suffragentur in forò iudiciario; nam sequuta legitima executione gratiæ absolutionis, & dispensationis in foro conscientiæ, semper validæ remanent in eodem foro conscientiæ, quamuis in foro fori suffragari non possint, vt dictum est. XVI. a Executio litterarum suffragantur in foro conscientiæ tantum quamuis secùs in foro fori.

His consideratis, & ponderatis, poterit Confessarius deuenire ad executionē gratiæ præuia absolutione à censuris, & à peccatis in forma solita; Qua data, forma dispensationis erit sequens.

Et insuper (c) Authoritate Apostolica mehi specialiter delegata dispenso tecum super impedimento primi, seu secundi, seu primi, & secundi, seu sncundi ex copula illicita à te habita cum Sorore Mulieris, cumqua contrahere intendis, proueniente, vt præfato impedimento non obstante matrimcnium cum dicta muliere publicé, seruata forma Concilij Tridentini contrahere, consum- b Forma dispensationis danda post Sacramentalem absolutionem de contrahendo.

xij. Duodecima -- *In foro (a) conſcientiæ, & in ipſo actu * Sacramentalis Confeſſionis tantum, & non aliter neque vllo alio modo* -- per quod inſinuatur non poſſe huiuſmodi gratiam exequi per Confeſſarium, niſi in ipſo actu Confeſſiionis Sacramentalis.

a Gratia illa diſpẽſationis debet concedi per Confeſſorem in Sacramentali Confeſſione & non aliter.

xiij. Tertiadecima -- *Ita quod (b) huiuſmodi abſolutio, & diſpenſatio in foro iudiciali nullatenus ſuffragentur* -- ideſt, ſi detur caſus, quòd impedimentum ex occulto fiat publicum, & in iudicium deducatur; gratia huiuſmodi diſpenſationis in foro fori non ſuffragetur; & tunc ad Datariam eſſet recurrendum, quamuis, vt dictum eſt in Introductione huius ſecundæ Partis Pænitens eſſet in conſcientia benè diſpenſatus; ita vt, ſi abſque ſcandalo haberet copulam cum ſua Coniuge, nullum committeret peccatum, nam verè, & legitimè fuiſſet cum eo diſpenſatum in foro conſcientiæ per legitimam poteſtatem tempore, quo poterat diſpenſari, ideſt occulto exiſtente impedimento.

b Illa abſolutio & diſpenſatio nõ ſuffragãtur in foro fori ſi contingit impedimentum de occulto fieri publicum.

xiv. Quartadecima -- *Nullis (c) ſuper his Teſtibus adhibitis, aut litteris datis, ſeu proceſſibus confectis* -- ideſt, vt detur huiuſmodi abſolutio, & diſpenſatio abſque Iudicij ſtrepitu, & in ſola Sacramentali Confeſſione.

c Diſpẽſatio huiuſmodi debet dari abſque Iudicij ſtrepitu.

xv. Quintadecima -- *Sed præſentibus (d) la-*

d Lacerari debent literæ tempore commodo.

laceratis ✠ quas ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ lacerare tenearis, itaut illarum nullum exemplum extet; Quæ Clauſula moraliter eſt intelligenda; non enim ſtatim poſt executionem gratiæ tenetur Confeſſarius prædictas litteras lacerare; Sed quando moraliter poterit abſque eo, quod delictum Pænitentis prodat.

Sextadecima -- *Neque eas ✠ Latori* (*a*) *reſtituas, quod ſi reſtitueris, nihil ei præſentes litteræ ſuffragentur* -- ideſt non ſuffragentur in foro iudiciario; nam ſequuta legitima executione gratiæ abſolutionis, & diſpenſationis in foro conſcientiæ, ſemper validæ remanent in eodem foro conſcientiæ, quamuis in foro fori ſuffragari non poſſint, vt dictum eſt.

XVI. *a* Executio litterarum ſuffragantur in foro conſcientiæ tantum quamuis ſecùs in foro fori.

His conſideratis, & ponderatis, poterit Confeſſarius deuenire ad executionẽ gratiæ præuia abſolutione à cenſuris, & à peccatis in forma ſolita; Qua data, forma diſpenſationis erit ſequens.

b Forma diſpenſationis danda poſt Sacramentalem abſolutionem de contrahendo.

Et inſuper (*c*) *Authoritate Apoſtolica mihi ſpecialiter delegata diſpenſo tecum ſuper impedimento primi, ſeu ſecundi, ſeu primi, & ſecundi, ſeu ſecundi ex copula illicita à te habita cum Sorore Mulieris, cumqua contrahere intendis, proueniente, vt præfato impedimento non obſtante matrimonium cum dicta mulière publicè, ſeruata forma Concilij Tridentini contrahere, con-*

ſum-

ſummare ac in eo remanere licitè poſſis, & valeas, In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen.

a Forma legitimationis Prolis.

Inſuper (a) eadem Authoritate Apoſtolica prolem, quam ex matrimonio ſuſceperis legitimam fore nuncio, & declaro. In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen.

Appendix ad ſupradictum Caput, & Formam.

b In quibus gradibus, & ratione quorum contrahatur affinitas ex copula illicita.

ADuertendũ (b) eſt in ſuperiori forma diſpenſationis dici tantũmodo ex copula à te habita cum Sorore; ſed ea verba poterunt adaptari etiam, quando copula fuit habita v. g. cum Matre, vel Amita, vel matertera, vel conſobrina, vel conſanguinea in primo, vel primo, & ſecundo, vel in ſecundo gradu tantum, ad quòs gradus extenditur impedimentum ex copula illicita proueniens.

c Gratia diſpenſationis ad contrahendum conceſſa vni cenſetur conceſſa alteri parti ſiue ſit conſcia impedimenti ante diſpenſationem, ſiue poſt duntaxat.

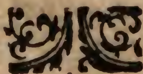
Item (c) aduertendum, quod, quando in materia de contrahendo matrimonio litteræ Sac. Pænitẽtiariæ conceduntur vni parti, poſſunt etiam ſuffragari alteri parti, ſi fortè fuiſſet conſcia impedimenti, vel poſt diſpenſationem datam vni parti, delictum ad notitiam alterius perueniret, tunc impedimentum ſublatum quòad vnum, eſſet etiam ſublatum quòad vtrũque

que, & sic non esset recurrendum iterum ad Sacram Pænitentiariam, & sufficeret, quod pars, cum qua fuit dispensatum gratiam dispensationis alteri parti notificaret.

Item (a) aduertendum, quod si in materia de contrahendo matrimonio litteræ expediantur pro vtraque parte, si vtraque sit æqualiter rea, idest, si post ortum impedimentum ex copula illicita etiam inter ipsas partes copula carnalis sequatur, cum sit incestus, tunc vtrique esset imponenda grauis Pænitentia salutaris.

a Cum copula carnalis habita ante dispésationem post ortum impedimentum sit incestuosa, vtriq; parti grauis est imponenda Pœnitentia.

Item aduertendum, quod litteræ Sacræ Pænitentiariæ iuxta formam superius expressam expediuntur eodem modo, mutatis mutandis, & forma dispensationis esset adaptanda pariter mutatis mutandis, si ex parte mulieris, quæ se carnaliter cognosci passa fuisset, siue à Patre, siue à fratre, siue ab Auunculo, siue à Patruo, siue à Consobrino Viri, expedirentur, Formula litterarum huius dispensationis subsequens erit.

CA-

CAP. III.

De Formula litterarum Sacræ Pœnitentiariæ dispensationis super impedimento primi gradus ex copula illicita proueniente ad remanendum, seu de contracto.

LEander &c. Discreto Viro Confessori Magistro in Theologia, vel Decretorum Doctori ex approbatis ab Ordinario per Latorem præsentium eligendo salutem in Domino. Ex parte Viri Latoris præsentium Nobis oblata petitio continebat, quod ipse aliàs matrimonium publicè in faciem Ecclesiæ contraxit, & successiuè consummauit cum Muliere, cuius Matrem antea carnaliter cognouerat. Cum autem sicut eadem petitio subiungebat, dictus Lator ob impudimentum ex præmissis prouenienes, quod occultum est in dicto matrimonio remanere nequeat absque Sedis Apostolicæ dispensatione ad euitanda scandala, quæ, si diuortium fieret inter se, & dictam Mulierem, exorirentur, ac pro suæ conscientiæ quie-

*quiete cupit à præmissis, de quibus plurimum dolet, absolui, secumque desuper dispensari. Quare supplicauit humiliter, vt sibi super his de opportuno remedio prouidere dignaremur. Nos igitur, qui Pœnitentiariæ Domini PP. curam gerimus huiusmodi supplicationibus inclinati, authoritate Apostolica specialiter Nobis concessa discretioni tuæ committimus quatenus, si * est ita, dictum Latorem, audita priùs * eius Sacramentali Confessione * ac sublata occasione amplius peccandi cum dictæ mulieris Matre, à quibusuis sententijs, censuris, & pœnis Ecclesiasticis, quas propter præmissa quommodolibet incurrit, incestu, & excessibus huiusmodi absoluas hac vice in forma Ecclesiæ consueta, iniuncta † ei pro tam enormis libidinis excessu graui Pœnitentia salutari ✠ ac Confessione Sacramentali semel quolibet mense per tempus arbitrio tuo statuendum, & alijs iniunctis † quæ de Iure fuerint iniungenda. Demum dummodo impedimentum præfatum* occultum sit, & ✠ separatio inter Latorem, & dictam Mulierem fieri non possit absque scandalo, & † ex cohabitione de incontinentia probabiliter timendum sit, aliudque Canonicum * non obstet, cum eodem Latore, vt dicta Muliere de nullitate*

prio-

*prioris consensus certiorata, sed ita cautè, vt Latoris delictum nusquam detegatur, matrimonium cum eadem muliere, & vterque inter se de nouo, secretè ad euitanda scandala, præmissis non obstantibus contrahere, & in eo postmodum remanere licitè valeat misericorditer dispenses. Prolem susceptam, siqua sit, & suscipiendam exinde legitimam decernendo in foro conscientiæ, & in ipso actu * Sacramentalis Confessionis tantum, & non aliter, nec vllo alio modo. Ita quod huiusmodi absolutio, & dispensatio in foro iudiciario nullatenus suffragentur nullis super his testibus adhibitus, seu literis datis, seu processibus confectis, sed præsentibus ✠ laceratis, quas sub pœna excommunicationis latæ sententiæ lacerare tenearis; ita vt nullum illarum exẽplum extet, neque eas Latori restituas; Quod si restitueris nihil eis præsentes litteræ suffragentur. Datum &c.*

a Notando pro Clausularũ huius Formulæ intelligentia.

In (*a*) executione gratiæ harum literarum omnia erunt notanda, & consideranda, quæ in Introductione huius secundæ partis, & in explicatione Clausularum Cap. secundi antecedentis formulæ cum illius appendice notata, & considerata sunt itaque à Confessario, præter dicta, sequẽtes Clausulæ remaneant considerãdæ.

I.
b Clausula absoluitur incestuosus ab excommunicatione.

Prima (*b*) *A quibusuis sententiis censuris*

ris, & pęnis Ecclesiasticis, quas propter præmissa quomodolibet incurrit, idest ab excommunicationis sententia, quam incurrunt incestuosi, qui in gradibus prohibitis matrimonium contrahunt iuxta *Clement. vnica de consanguin., & affinit.* Cæteri termini ponuntur non tantum pro clariori intelligentia, sed etiam pro facultate absoluendi à quibusuis alijs censuris, & pœnis Ecclesiasticis, ex quocunque Iure, siue communi, siue speciali, & ex quocunque modo prouenientibus contra incestuosos &c.

Secunda (a) *Ac Sacramentali Confessione quolibee mense arbitrio tuo statuendum* per quam Clausulam aduertat Confessarius, non sufficere, quod ista obligatio tantum per vnum mensem Pœnitenti imponatur; nam saltem tempus duorum mensium esset arbitrandum, & satis benè esset si ad sex menses arbitraretur.

ij. *a* Expediens est Confessionem menstruā iniungere per sex mēses.

Tertia (b) *Et separatio inter dictum Virum, & mulierem fieri non possit absque scandalo.*

iij. & iv. *b* Non multum laborare debet Confessarius in inquirenda veritate harū Clausularum quia ex se notæ sunt.

Quarta -- *Et ex cohabitione de incontinentia timendum sit* in his duabus Clausulis non debet nimis elaborare Confessarius; nam euidens est separationem post matrimonium publice contractum scandalosam fore, & cohabitationem Viri cum muliere periculosam.

Quinta (c) *Cum dicto Viro, vt dicta*

v. *c* Modus certiorandi partem ignaram im[illegible]

dimēti videatur in introd. huius secundæ partis.

dicta Muliere de nullitate prioris consensus certiorata, sed ita cautè, vt Latoris delictum nusquam detegatur. Circa quam Clausulam, cum agatur de certioratione nullitatis consensus faciēda parti non consciæ impedimenti, ea omnia erunt consideranda, quæ in Introductione huius Secundæ Partis primi *Cap.§.notandum vsque ad finem*, dicta sunt & in explicatione istius Clausulæ. Insuper pro maiori facilitate Pœnitentis, quando præsertim esset Mulier, additur sequens modus renouandi consensus, quem insinuat *Sanchez.de matrimonio lib.2.Disp.39. concl. vltima*.

a Quando adest grauis, necessitas potest matrimonium denuò cōsistere habita copula affectu maritali a parte cōscia impedimēti.

Quando (*a*) in certioratione nullitatis impedimenti facienda parti non consciæ adesset probabilis scandali, infamiæ, aut grauium molestiarum timor, nec vllo modo extorqueri posset cōsensus aliquis ex supradictis absque periculo, quod pars ignorans impedimentum detrectet; & suspicetur de matrimonij nullitate, & indè oriantur disensiones, & alia inconuenientia perniciosa, tunc etiam absque verbis poterit denuò matrimonium illud consistere, habita copula affectu maritali ex parte partis consciæ impedimenti, nam ex parte alterius, cum putet esse matrimonium, constat eo affectu haberi, & hoc etiamsi alter coniux ignoret priùs matrimonium fuisse inualidum; eadem

dem enim difficultas currit, siue verbis, siue facto ipso, nempè hac copula contrahatur denuò matrimonium, cum vtrobique procedat consensus ex errore. Quæ opinio iniuncto dicto periculo, & necessitate, sua probabilitate non caret (*a*) maxime cum in dubijs præferenda sit sẽtentia animabus fauens, & hac de causa confertur Baptismus in extremitate digiti, quando partus periclitans illam extrahit, & in mortis articulo absolutio impendi potest iuxta multos ostendenti signa contritionis absente Sacerdote; Quæ opiniones ratione periculi magni sustinentur, cum aliàs parum probabiles sint. *Sanchez. ibidem num.* 8. *& Diana par.* 4. *tit.* 4. *R.* 49. *vers. Quid ego sentiam.* Sic ait: *Prima opinio tanquam probabilior est sequenda; Sed quando timetur scandalum, aut graue damnum, coniux neque ex aliquibus verbis generalibus potest à marito consensum extorquere tunc sufficit copula procedens ex affectu maritali, & in hoc casu puto sine vllo scrupulo sequi posse secundam opinionem, vt etiam docet DD. secundæ sententiæ.* Ita ille cum DD. ibi allegatis. Vnde (*b*) in his casibus censetur Sac. Pœnitentiaria, & Sancta Sedes relaxare, & meliori, quo potest modo prouidere de remedio, quod elici potest ex verbis ipsius met dispensationis, dum dicit: *Cum ipsis Latoribus dispenses, Muliere de nullitate prioris con-*

a In dubijs præferenda est opinio animabus fauens.

b In casibus necessiatis Sac. Pœnitentiaria, & S. Sede censetur relaxare de suo stylo, & prouidere de remedijs latoribus.

consensus certiorata, sed ita cautè, vt si illa adhuc ignara sit Latoris delictum numquam detegaturr. Hoc (*a*)nanque non ponitur, vt conditio necessaria, sed ad instructionem Confessarij; vt habet idem *Sànchez. lib.8.disp.24.num.61.* Sæpè enim hæ dispensationes suo valore frustrarentur, si esset conditio necessaria, quia sæpè cōtingit non posse nullitatem detegi absque periculo detegendi delictum, maximè, si impedimentum sit ex parte fœminæ, vt multoties contigisse ipsa experientia demonstrat.

a Clausula de certioratione partis insciæ non ponitur, vt conditio sine qua non, sed vt instructio Confessarij.

vj. Sexta (*b*) *Matrimonium inter se de nouo secretè ad euitanda scandala, præmissis non obstantibus contrahere*, idest præuia renouatione consensus aliquo modo faciliori ex supradictis, matrimonium absque Parocho, absque Testibus contrahere; quod pars conscia impedimenti post absolutionem, & dispensationem ex se facere poterit loco, & tempore, & modo opportuniori insinuato à Confessario (*c*) Monendus est tamen Pœnitens à Confessario, ne priùs consentiat in copulam, quam contrahat matrimonium renouato consensu; quia tunc quamuis absolutio, & dispensatio non redderetur nulla, fornicaretur tamen; quia ante matrimoniū in copulam consentiret.

b Post absolutionem, & dispensationem quomodo à parte conscia contrahendum est matrimonium.

d Pars conscia debet primò renouare consensum, & matrimonium contrahere antequam habeat copulam.

His consideratis, Confessarius post absolu-

ſolutionem ſolitam, & conſuetam à cenſuris, & à peccatis proferat formam diſpenſationis.

Et (a) inſuper authoritate Apoſtolica mihi ſpecialiter delegata diſpenſo tecum ſuper impedimento primi affinitatis gradus ex copula illicita, quam cum ſorore &c. tuæ putatæ coniugis antea habuiſti, vt illo non obſtante, renouato conſenſu cum præfata cõiuge, matrimonium cum illa contrahere, conſumare, & in eo remanere licitè valeas, & poſſis. In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen.

a Forma diſpenſationis de contracto dãda poſt Cõfeſſionem Sacramentalem.

Et (b) pariter eadem authoritate Apoſtolica prolem, ſiquam ſuſcepiſti, & ſuſceperis legitimam fore decerno, & declaro. In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen.

b Forma legitimationis Prolis.

APPENDIX.

PRæterea (c) quæ dicta ſunt in Appendice Cap. antecedentis poſt explicationem formulæ gradus affinitatis ex copula illicita de contrahendo, eſt notandum, quod in iſtis literis de contracto, ſi ambo coniuges æquè ſciuerint impedimentum, antequam contraheretur; pro vtroque reſcribit Maior Pœnitentiarius, & vterque erit in Sacramentali Confeſſione abſoluendus, & diſpenſandus, vtri-

c Quomodo ſe gerere debeat Cõfeſſarius quãdo vtraque pars eſt conſcia impedimenti.

que grauis pœnitentia iniungēda, vterque de nullitate prioris consensus æque certiorandus à Confessario, prudenter tamen, & discretè se gerendo, ne oriantur scandala.

CAP. IV.

De Formula absolutionis, & dispensationis litterarum, quæ expediuntur pro ijs, qui impetrata dispensatione super impedimento publico, tacuerunt impedimentum occultum.

Notabilia circa litteras subreptitiè, vel obreptitiè obtentas à Dataria siue ad contrahendum, siue ad remanendum.

ALiquando (a) in litteris expeditis à Dataria super impedimento dirimante publico tacetur impedimentum occultum, sicque litteræ Datariæ redduntur nullæ per subreptionē, siue per obreptionem, quæ subreptio, seu obreptio occulta est, & sic fit recursus ad Sac. Pœnitentiariam, & quamuis plures sint formulæ, sicut plura sunt impedimenta occulta, & diuersæ sunt subreptiones, & obreptiones, hic tamen vna ponitur formula; quãdo nondum est contractum matrimonium, & in sequenti capite alia formula quando matrimonium iam est contractum, ponetur.

For-

Formula litterarum Sac. Pœnitentiariæ pro dispensatione super incestu, non expresso in litteris, obtentis à Dataria.

Leander, &c.

DIscreto Viro Confessori Magistro in Theologia, vel Decretorum Doctori per Latores præsentium ad infrascripta specialiter eligendo salutem in Domino. Pro parte Viri, & Mulieris latorum præsentium Nobis oblata petitio continebat, quod ipsi alias, volentes inter se matrimonialiter copulari dispensationem super impedimento tertij consanguinitatis, seu affinitatis gradus, quo inuicem sunt coniuncti, seu se attinent, à Sede Apostolica obtinuerunt, tacita in dictis litteris copula carnali inter eos sequuta. Cum autem, sicut eadem petitio subiungebat, dicta carnalis cognitio sit occulta, & nisi matrimonium vigore huiusmodi dispensationis inter Latores contrahatur scandala essent exoritura, ad hæc vitanda, ac pro suæ conscientiæ quiete cupiunt Latores à præmissis, de quibus plurimum dolent per Sedem Apostolicam absolui, secumque desuper dispensari. Quare supplicarunt humiliter, vt sibi de opportuno remedio prouidere dignaremur. Nos igi-

*tur, qui Pœnitentiariæ Domini PP: curam gerimus, huiusmodi supplicationibus inclinati, authoritate Apostolica Nobis specialiter concessa discretioni tuæ committimus, quatenus, si * est ita, dictos Latores, audita prius eorum * Sacramentali Confessione, ab incestu, & excessibus huiusmodi absoluas hac vice in forma Ecclesiæ consueta, iniuncta eis pro modo culpæ pœnitentia salutari, ✠ quodque faciant eleemosynam arbitrio tuo in pauperum subuentionem distribuendam, & alijs iniunctis quæ de Iure fuerint ✝ iniungenda. Demum, dummodo impedimentum ex incestuosa cognitione præfata * occultum sit, & nisi matrimonium inter Latores contrahatur * periculum immineat scandalorum, aliudque * Canonicum non obstet, cum eisdem Latoribus, post quam super præfato impedimento tertij gradus aliàs legitimè dispensatum fuerit, matrimonium inter se publicè, seruata* forma Concilij Trid. & litterarum* dispensationis contrahere, & in eo postmodum remanere licitè valeant misericorditer dispenses; Prolem suscipiendam exinde legitimam pronunciãdo in foro cõscientiæ.* Cum alijs Clausulis in antecedentibus formulis positis.

a Notanda circa hanc formulam.

In executione (a) gratiæ huiusmodi litterarum præter ea, quæ notata sunt in præcedentibus formulis circa Clausu-

las

las sequentia erunt notanda.

Primò (*a*)* quod executio istius gratiæ, & aliarum similium non sit danda à Confessario, nisi postquam fuerint executioni demandatæ litteræ dispensationis Datariæ super publico impedimento. Quod si Pęnitentes præsentarent litteras Sac. Pœnitentiariæ ante executionem litterarum Datariæ, posset Confessarius illas aperire, & executionem illarum suspendere, donec sequatur executio. Quæ executio litterarum Datariæ tunc erit satis sequuta, quando Ordinarius, seu eius Vicarius generalis licentiam ad effectum matrimonium contrahendi concesserit.

a Executio litterarum dispensationis Datariæ debet præcedere executionem litterarum dispensationis Sac. Pęnitentiariæ.

Secundò (*b*) notandum, quod eleemosyna facienda in pœnitentiam imponenda à Confessario Pœnitentibus, erit discretè taxanda, & si sint pauperes, & miserabiles, adhuc tamen eis est iniungenda, & sufficeret, si vnius oboli tantùm iniungeretur.

b Eleemosyna est iniungenda, & quanta pauperibus.

Tertio (*c*) Notandum, quod Confessio istorum Oratorum debet audiri separatim, sicut separatim absoluendi, & dispensandi sunt, & sicut forma absolutionis separatim datur, sic, & dispensatio; quamuis ipsa dispēsatio immediatè post vtriusque Latorum confessionem, & absolutionem dari posset, si secretè posset fieri absque admiratione, & scandalo, proferendo formā dispēsationis pro vtroq; in plurali.

c Oratorū Confessio debet separatim audiri, & ipsi separatim sunt absoluendi & dispensandi.

His

His notatis, post absolutionem à censuris, & à peccatis in forma solita, & consueta, Confessarius proferat formam dispensationis, scilicet.

Forma absolutionis, & dispensationis.

Insuper authoritate Apostolica, mihi specialiter delegata, dispenso tecum, super impedimento ex incestuosa copula, quam cum tua consanguinea, seu affine habuisti, proueniente, vt præfato impedimento non obstante, matrimonium cum illa ad formam litterarũ dispensationis, quam à Sede Apostolica obtinuisti, contrahere licitè possis, & valeas. In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen.

CAP. V.

De Formula absolotionis, & dispensationis litterarum Sac. Pęnitentiariæ, quæ conceduntur Pænitentibus, qui vigore dispensationis à Dataria subreptitiè, vel obreptitiè obtẽtæ super publico impedimento, matrimonium inualidè contraxerunt.

IN superiori Cap. dictum est de formula, quando agitur de matrimonio cõtrahendo, nunc, quando iam est contractum, & sequens erit formula.

For-

Formula dispensationis de contracto super impedimento reticito in Dataria.

Leander, &c.

*DIscreto Viro Confessori &c. Pro parte Viri, & mulieris Latorum præsentium Nobis oblata petitio continebat, quod ipsi aliàs vigore litterarum dispensationis super impedimento tertij consanguinitatis, seu affinitatis gradus, quo sunt coniuncti; seu se attinent, à Sede Apostolica obtentæ, tacita tamen in dictis litteris carnali copula inter eos priùs sequuta, matrimonium inter se publicè in facie Ecclesiæ contraxerunt, & successiuè consummarunt. Cum autem, sicut eadem petitio subiungebat, dispensatio ob carnalem copulam huiusmodi in litteris non expressam, quæ occulta est fuerit inualida, & propterea latores in dicto matrimonio remanere nequeant absque noua Sedis Apostolicæ dispensatione; Ideò ad euitanda scandala, quæ, si diuortium fieret inter eos, verosimiliter exorirentur, ac pro suæ conscientiæ quiete, cupiunt à præmissis, de quibus plurimum dolent absolui, secumque desuper dispensari. Quare supplicarunt &c. Nos igitur &c. Discretioni tuæ committimus, quatenùs, si est * ita*

dictos

*dictos Latores, audita prius eorum * Sacramentali Confessione, à quibusuis sententijs, censuris, & pœnis Ecclesiasticis, quas propter præmissa quomodolibet incurrerũt, incestu, & excessibus huiusmodi absoluas hac vice in forma Ecclesiæ consueta, iniuncta eis pro modo culpæ Pœnitentia salutari † quodque faciant eleemosynam arbitrio tuo in pauperũ alimenta distribuendo, & alijs, quæ de Iure fuerint iniungenda. Demum, dummodo impedimentum, ex incestuosa cognitione præfata proueniens, occultum * sit, & aliud Canonicum * non obstet, cum eisdem Latoribus, quòd, præmissis non obstantibus, matrimonium inter se, de nouò secretè ad euitanda scandala contrahere, & in eo postmodum remanere licitè valeant, misericorditer dispenses; prolem susceptam si qua sit, & suscipiendam, exinde legitimam decernendo in foro conscientiæ in ipso actu * Sacramentalis Confessionis tantum, & non aliter &c.*

a Notanda circa hanc formulam.

In (*a*) ista formula præter ea, quæ notata sunt in antecedentibus Capitibus circa clausulas, sequentia notanda erunt.

b Incestuosi incurrent excommunicationem.

Primo (*b*) notandum, quod isti Latores cẽsuras Ecclesiasticas in Clemẽtina prima de consanguinitate, & affinitate incurrerunt, & propterea à censuris absoluuntur, quod non exprimitur in antecedenti formu-

mula ex eo, quod non contraxerint.

Secundo (a) notandum, quod etiam isti Latores sunt obligandi ad eleemosynam iuxta, quod dictum est in antecedenti formula in §. secundo notandum.

a Cum dispensantur sunt obligandi ad Eleemosynam.

Tertio (b) notandum, quod isti Latores debent moneri à Confessario, vt renouent consensum; in qua renouatione nō erit difficultas, sicut, quando vna pars est conscia, & altera ignara, vt dictum est in *Cap. tertio huius secundæ partis circa finem*; Nam ambo isti Latores sunt rei, & sic poterunt de facili induci ad præstandum denuò consensum, vt iterum secretè inter se, nullis testibus, nec Parocho præsentibus, sublato tamen prius per dispensationem impedimento. Possunt tamen coram proprio Confessario, quando fieri commodè absque periculo, quod detegatur eorum delictum, huiusmodi consensum præstare.

b Ab ipsis est renouandus consensus, & matrimonium de nouo celebrandum coram Confessario si fieri potest commodè.

Quarto (c) monendi sunt Pœnitentes à Confessario, vt à copula carnali abstineant, nisi prius huiusmodi matrimoniū per mutuum consensum contrahant, ne fornicationi subiaceant, matrimonio sic per nouum consensum non contracto.

c Debent abstinere à copula donec per renouationem consensus matrimonium de nouo contraxerint.

His notatis, erit formula dispensationis post datam absolutionem solitam, & consuetam à censuris, & à peccatis, vt sequitur.

Insuper (d) authoritate Apostolica mihi specia-

d Forma dispensationis de contracto post absolutionem Sacramētalem danda.

ſpecialiter delegata diſpenſo tecum ſuper impedimento ex inceſtuoſa cognitione in litteris diſpenſationis cuius vigore contraxiſti, non expreſſa proueniente; denuò matrimonium cum illa contrahere, renouato conſenſu, & conſummare, ac in eo remanere licitè poſſis, & valeas. In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen.

Pariter eadem (a) authoritate Apoſtolica prolem, ſi quam ſuſceperis, & ſuſcepturus ſis legitimam eſſe, & fore decerno, & declaro, In nomine Patris & Filij, & Spiritus Sancti. Amen.

CAP. VI.

De Formula diſpenſationis pro ijs, qui factis proclamationibus in Eccleſia fieri ſolitis, & nullo detecto, ſeu denunciato impedimento, exiſtentes tamen conſanguinei, vel affines in aliquo gradu prohibito publicè in facie Eccleſiæ matrimonium contraxerunt, & conſummarunt.

HVius diſpenſationis litterarum formula ſic extenditur.

For-

Formula Dispensationis pro Consanguineis, uel affinibus qui ignorantes gradum prohibitum matrimonium contraxerunt poblicationibus in Ecclesia factis.

Leander &c.

D*Iscreto Viro Confessario &c. Pro parte Viri, & Mulieris Latorum præsentium Nobis oblata petitio continebat, quod ipsi aliàs factis proclamationb. in Ecclesia fieri solitis, & nullo detecto, seu denunciato impedimento, quominus possent inter se matrimonium contrahere, illud publicè in facie Ecclesiæ contraxerunt, & successiuè consũmarunt, deinde secretè resciuerũt, se tertio consanguinitatis, seu affinitatis gradu esse cõiunctos, seu se attinere, & forsã in carnali copula perseuerarunt. Cũ autẽ sicut eadẽ petitio subiungabat dicti latores ob impedimentum ex præfato tertio gradu huiusmodi prouenient, quod occultum remanet, in dicto matrimonio absque Sedis Apostolicæ dispensatione remanere nequeant; Ideò ad euitanda scandala, quæ si diuortium fieret inter eos, verosimiliter exorirentur, ac pro suæ conscientiæ quiete cupiunt Latores à præmissis, de quibus plurimum dolent absolui, secumque desuper dispensari.*

Qua-

*Quare supplicarunt &c. Nos igitur &c. Discretioni tuæ committimus, quatenus * si ita est, dictos Latores, audita * priùs eorum Sacramentali Confessione à quibusuis sẽtentijs, cẽsuris, & pœnis Ecclesiasticis, quas propter præmissa quomodolibet incurrerunt, incestu, & excessibus huiusmodi absoluas hac vice in forma Ecclesiæ consueta, iniuncta pro modo culpæ Pœnitentiaria Salutari, & alijs, quæ de Iure † fuerint iniungenda. Demum, dummodo impedimentum ex præfato tertio gradu huiusmodi proueniens occultum sit, & * separatio inter eos fieri non possit absque scandalo, aliudque * Canonicum non obstet, cum eisdem Latoribus, quod præmissis non obstantibus, matrimonium inter se, de nouo secrete ad euitanda scandala contrahere, & in eo postmodum remanere licitè valeant, misericorditer dispẽses: prolẽ susceptã si qua sit, & suscipiendã exinde legitimam decernendo in foro conscientiæ &c. Ita quod &c. Nullis &c. vt in præcedentibus formulis.*

a Forma legitimationis prolis.

In executione gratiæ huiusmodi litterarum omnia notata, & considerata in formulis præcedentibus præsertim Cap. secundi, & tertij, notanda, & consideranda erunt, & hic tantummodo repetendum, quod dictum fuit in primo Cap. istius partis littera G. scilicet, quod prudens

dens (a) Confessarius, Parochi, & Ordinarij locorum aduertant, quod, quando matrimonium iam contractum est, & per aliquem, seu per aliquos denunciatur impedimentum, quod occultum remansit, non sint faciles ad illud publicandum per publicam separationem, sed silentio imposito denuncianti, seu denunciantibus, & facta secretè separatione, si sint in mala fide, si verò in bona fide relinquant illos in huiusmodi bona fide, & interim scribāt Eminentissimo Domino Maiori Pænitentiario Romam modo, quo in fine operis notatur ad effectum, vt mittat facultatem dispensandi super impedimento occulto adhuc remanente, quamuis secretè denunciato, quia Eminentissimus Major Pœnitentiarius mittet facultatem, & de opportuno remedio gratis prouidebit, absque eo, quod publica separatio cum scandalo, & animarum miserabilium detrimento fiat.

a Quid Confessarius, Parochi, & locorum ordinarij agere debēt in istis casibus.

His præmissis forma dispensationis post datam absolutionem à censuris, & à peccatis in forma solita, erit.

Insuper (b) authoritate Apostolica mihi specialiter delegata dispenso tecum super impedimento tertij gradus affinitatis, vt illo non obstante cum tua putata coniuge, præuia renouatione prioris consensus, matrimonium secretè inter te, & ipsam contrahere,

b Forma dispēsationis huius formulæ.

& consumare, ac debitum coniugale exigere. & reddere licitè valeas. In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen.

Et pariter eadem authoritate Apostolica prolem susceptam, si qua sit, & suscipiendam legitimam esse, & fore decerno, & declaro. In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen.

APPENDIX.

a Vtraque pars est absoluenda, & dispēsanda, quādo vtraque pars est conscia impedimenti.

Primo (*a*) notandum est tam in ista forma dispensationis huius formulæ, quam in omnibus alijs formis præcedentium capitum, quod sicuti vtriusque partis præmittenda est Confessio Sacramentalis, & vtrique separatim danda est dispensatio. Ita etiam vtriq; parti separatim danda est dispēsatio. Vnde vbi dicitur, matrimoniū cū tua putata Coniuge respectu Viri, erit dicēdum respectu Mulieris cū tuo putato Coniuge, & pariter quando vna tantum pars est conscia impedimenti, forma, quāuis præscripta pro parte Viri, debet adaptari Mulieri, quando ipsa solummodo est conscia impedimenti.

b Hæc formula datur in exemplum pro alijs formulis.

Secundo (*b*) notandum est, quod supradicta formula ponitur pro exemplo aliarum formularum litterarum, quæ expediuntur à Sacra Pœnitentiaria in materijs similium dispensationum, vt esset dispensatio, quæ datur ijs, qui matrimonium cū impedimento occulto cognationis spiri-

tualis,

tualis, non detecto in denunciationibus.

CAPVT VII.

De Formula litterarum, quæ expediũtur pro ijs, qui matrimonium contrahere desiderant, vel iam contraxerunt cum impedimento criminis occulto.

CVm plura sint Criminis impedimenta, ex quo plures extendendæ essent formulæ; attamen, vt breuitati consulamus, duæ tantum extendentur.

Formula pro ijs, qui præcedente adulterio, & fide data, matrimonium contrahere desiderant.

Leander &c.

D*Iscreto Viro Confessori. Proparte Viri, & Mulieris Latorum præsentium Nobis oblata petitio continebat, quòd ipsi aliàs viuente adhuc alia Latoris coniuge se carnaliter cognouerunt, sibique fidem inuicem dederunt de matrimonio inter se contrahendo, si Latoris Vxor præmoreretur, qua modo præmortua, neutro tamen Latorum in eius morte machinante, matrimonium inter*

*se contrahere desiderant. Cum autem, sicut eadem petitio subiungebat, impedimentum ex præmissis proueniens occultum sit, & nisi matrimonium inter Latores contrahatur, periculum immineat scandalorum; vel perseuerantiæ in peccato; Ideò ad hæc vitanda, ac pro sua conscientiæ quiete cupiunt à præmissis, de quibus plurimum dolent per Sedem Apostolicam absolui secũque desuper dispensari. Quare supplicarunt &c. Nos &c. Discretioni tuæ committimus, quatenus * si est ita dictos Latores à quibusuis sententijs, censuris, & pœnis Ecclesiasticis, quas propter præmissa quomodolibet incurrerunt, adulterio, fide data, & excessibus huiusmodi absoluas hac vice in forma Ecclesiæ consueta, iniuncta eis pro modo culpæ Pœnitentia salutari, & alijs, quæ de ✠ Iure fuerint iniungenda. Demum dummodo impedimentum præfatum * sit occultum, & nisi matrimonium inter Latores contrahatur periculum* immineat scandalorum, vel perseuerantiæ in peccato, cum eisdem Latoribus, quod præmissis non obstantibus, matrimonium inter se publica, seruata forma * Conc. Trid. contrahere, & in eo postmodum remanere licitè valeant misericorditer dispenses, prolem susceptã (non tamen ex adulterio cõceptã) & suscipiẽdã ex inde legitimã nunciando in foro conscientiæ &c. Ita quod &c.*

&c. Nullis &c. Vt in præcedentibus formulis.

In explicatione istius formulæ pariter erunt notãdæ Clausulæ; vt in formula Cap. secundi, & tertij huius partis, & nihil aliud notandum, & obseruandum præter Clausulam -- *Periculum scandalorum, vel perseuerantiæ in peccato*; Per (*a*) quam Clausulam insinuatur Confessario Sacram Pænitentiariam dispensare non copulatiuè, & propter periculum scandalorum, & perseuerantiæ in peccato, sed disiunctiuè, ita vt sufficiat vna ex istis causis.

a Periculum scandalorũ, vel perseuerãtia in peccato sunt causæ disiunctiuę sufficientes ad dispẽsationem concedendam.

Forma huius dispensationis pòst àbsolutionem à censuris, & peccatis in forma consueta, erit sequens.

Insuper (b) authoritate Apostolica mihi specialiter delegata dispẽso tecum super impedimento criminis ex adulterio, & fide data proueniente, vt illo non obstante cum muliere correa matrimonium publicè, seruata forma Conc. Trid. contrahere, & consu-summare, debitumque coniugale exigere, & reddere licitè possis, & valeas. In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti Amen.

b Forma dispensationis huius formulæ.

Pariter eadem (c) authoritate Apostolica prolem susceptam, non tamen in adulterio conceptam, & suscipiemdam, legitimam fore nuncio, & declaro. In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen.

c Forma legitimationis prolis.

Formula litterarum dispensationis pro ijs, qui cum occulto impedimento criminis contraxerunt.

Leander &c.

D*Iscreto Viro Confessori, Pro parte Viri, & Mulieris Latorum præsentium Nobis oblata petitio continebat, quod ipsi aliàs viuente alia Latoris Vxore, se carnaliter cognouerunt, fidemque sibi inuicem dederunt de matrimonio inter se contrahendo, si dicta Vxor præmoreretur, qua deinde præmortua neutro tamen Latorum in eius morte machinante, matrimonium inter se publicè in facie Ecclesiæ contraxerunt, & successiuè consummarunt. Cum autem, sicut eadem petitio subiungebat, dicti Latores ob impedimentũ ex præmissis prouenien s, quod occultum est in dicto matrimonio remanere nequeant absque Sedis Apostolicæ dispensatione, ad euitanda scandala, quæ, si diuortium fieret inter se verosimiliter exorirentur ac pro suæ conscientiæ quiete cupiunt à præmissis, de quibus plurimum dolent, absolui, secumque desuper dispensari. Quare &c. supplicarunt &c. Nos &c. Discretioni tuæ committimus, quatenus * si est ita, dictos Latores audita * prius eorum Sacramentali*

Con-

*Confeßione, à quibuſuis ſententijs, cenſuris & pœnis Eccleſiaſticis, quas propter præmiſſa quomodolibet incurrerunt, adulterio, fide data, & exceſſibus huiuſmodi abſoluas hac vice in forma Eccleſiæ conſueta, iniuncta eis pro modo culpæ graui Pœnitentia ſalutari. & alia, quæ de † Iure fuerint iniungenda. Demũ dũmodo impedimentũ præfatũ * occultum ſit * & ſeparatio inter Latores fieri non poßit abſque ſcandalo, cùm eiſdem Latoribus de nullitate prioris conſenſus certioratis, quod, præmiſſis non obſtantibus, matrimonium inter ſe de nouo ſecretè ad euitanda ſcandala contrahere, & in eo poſtmodum remanere licitè valeant, miſericorditer diſpenſes, prolem ſuſceptam, ſi qua ſit (non tamen in adulterio conceptam) & ſuſcipiendam exinde legitimam decernendo in foro conſcientiæ. Ita quod &c. Nullis &c. vt in antecedentibus formulis.*

In iſta formula pariter erunt notandæ, & conſiderandæ Clauſulæ, quæ fuerunt notatæ, & conſideratæ in Cap. ſecundo, & tertio huius ſecundæ partis.

Forma huius diſpenſationis erit ſequens, poſt abſolutionem à cenſuris, & à peccatis.

Et (a) inſuper authoritate Apoſtolica mihi ſpecialiter delegata diſpenſo tecum ſuper impedimento criminis, ex adulterio, & fide

a Forma diſpenſationis litteræ ſupradictæ formulæ.

stata proueniente, vt illo non obstante matrimonium cum tua putata coniuge contrahere, consummare, ac debitum coniugale exigere, & reddere valeas, & possis. In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen.

Pariter eadem authotitate Apostolica prolem, siquam susceperis (non tamen ex adulterio conceptam) & quam suscepturus es legitimam esse, & fore decerno, & declaro. In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen.

APPENDIX.

a Aliæ formulæ circa impedimẽta criminis non differunt nisi in Pęnitẽtijs iniungendis.

NOn extendũtur aliæ formulæ, & formæ circa impedimentum criminis; Nam aliæ formulæ differunt tantummodo in Pęnitentijs iniungendis à Confessarijs, considerata grauitate criminis; Quæ pænitentiæ quomodo moderandæ sint, satis dicitur in Introductione in principio huius libri præsertim cap. tertij, & formulæ facilè poterunt adaptari materiæ prudentia Confessarij.

CAP.

CAP. VIII.

Pro eo, qui contracto, & consummato matrimonio, consanguineam Vxoris, siue in primo, siue in primo, & secundo, siue in secundo gradu tantum carnaliter cognouit.

QVamuis super impedimento occulto affinitatis superuenientis, ad effectum petendi debitum coniugale, possint Ordinarij locorum, & omnes priuilegium ad id habentes, dispensare; ponitur tamen sequens formula qua vtitur Sacra Pænitentiaria ad dispensandum cum ijs, qui ad illam solēt recurrere, vt & Confessarij, quibus litteræ committuntur sciant quid agere possint in executione gratiæ, & insuper Ordinarij locorum, & priuilegium habentes, se conformando sacræ Pænitentiariæ, huiusmodi dispensationes prudenrer concedant.

Formula litterarū dispensationis affinitatis superuenientis matrimonio.

Leander &c.

D*Iscreto Viro Confessario &c. Pro parte Viri Latoris præsentium Nobis oblata petitio continebat, quod ipse vesana libidine ductus, Sororem suæ propriæ Vxoris carnaliter cognouit; propter quod debitum*

coniu-

*coniugale petendi ius amisit. Cum autem, sicut eadem petitio subiungebat dictus Lator de tam enormis libidinis excessu, qui occultus est, plurimum doleat, & debitum coniugale exigere licitè posse desideret; Ideò pro suæ conscientiæ quiete cupit per sedem Apostolicam absolui, secumque desuper dispensari. Quare &c. Nos &c. Discretioni tuæ committimus, quatenus, * si est ita dictum Latorem audita prius eius * Sacramentali Confessione* postquam omnem recidiuæ conuersationis occasionem abstulerit, ab Incestu, excessibus huiusmodi absoluas hac vice in forma Ecclesiæ consueta iniuncta ei pro tam enormis libidinis excessu graui Pœnitentia salutari ✠ ac Confessione Sacramentali semel quolibet mēse per tēpus arbitrio tuo statuendum, & alijs, quæ de Iure fuerint iniungenda; ipsumque Latorem in dicto matrimonio remanere, & debitum coniugale reddere posse, & debere declares; & tamen, si de Latoris incontinentia probabiliter timēdum sit, dummodo impedimentum superuenientis affinitatis huinsmodi * occultum remaneat, cum eodem Latore, vt præmissis non obstantibus, idem debitum coniugale etiam exigere licitè valeat, misericorditer dispenses in foro conscientiæ. Ita quod &c. Nullis &c.*

In executione gratiæ huiusmodi litterarum notanda, & consideranda sunt omnia

nia

nia ea, quæ notata, & considerata sunt in præcedentibus cap. & formulis huius secundæ partis, præsertim circa occultum, quia, si publicum, esset recurrendum ad Datariam.

Circa grauem Pænitentiam salutarem iniungendam.

Circa Sacramentalem Confessionem imponendã semel in mense à Confessario.

Circa ablationem occasionis recidiuæ cõuersationis iam satis dictum est in cap. secundo, & tertio huius secundæ partis in explicatione Clausularum.

Forma dispẽsationis litterarum supradictarum post absolutionem à censuris, & à peccatis erit sequens.

a Forma dispensationis danda post absolutionem.

Et [a] insuper authoritate Apostolica mihi specialiter delegata, dispenso tecum, vt non obstante affinitate, quam contraxisti cum tua Vxore ex illicita copula à te habita cum eius Sorore, debitũ coniugale à tua Vxore etiam exigere licitè possis, & valeas. In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen.

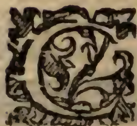
Et pariter eadem authoritate Apostolica declaro te, non obstante præfata affinitate superueniente, in matrimonio cum tua Vxore remanere illique debitum coniugale reddere posse, & debere. In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen.

FINIS SECVNDÆ PARTIS.

PARS

PARS TERTIA

De Formulis absolutionum, dispensationum, rehabilitationum, & fructuum condonationem.

VM finis istius manuductionis, seu compendij sit tantum tradere modum faciliorem executionis gratiarum, seu Breuium, quæ à Sacra Pænitentiaria emanarunt. Ideò breuiter principaliores formulæ prædictarum gratiarum extenduntur, & declarantur.

CAPVT I.

Vbi notantur aliqua his materijs communia, &

a Sacra Pœnitētiaria absoluere, & absolui mandare, tam in publicis, quam in occultis.

PRimo (*a*) quod, quando agitur de absolutione tantum à censura aliqua, & culpa Sedi Apostolicæ, & Ordinarijs locorum reseruata, solet Sacra Pænitentiaria, cum ad id facultatem habeat, absoluere Pænitentes, seu mandare absolui tam per

Confessarios simplices, quam per Ordinarios locorum non solum in occultis, sed etiam in publicis (*a*) Cum hac tamen differentia, quod, quando casus sunt publici, & deducti, seu deducendi de facili ad forum ipsius Ordinarij, tunc committit facultatem ipsis ordinarijs, dirigendo illis Breuia.

a Occultos Cō fessarijs simplicibus, & publicos committit Ordinarijs.

Notandum secundo, (*b*) quod, quando agitur de absolutione, & dispensatione, aut de absolutione, & rehabilatione, & condonatione, tunc Sacra Pænitentiaria non solet ratione defectus facultatis absoluere, & dispensare, rehabilitare, & condonare, nisi casus sint occulti, & Breuia, quæ (*c*) super his materijs expediuntur, vt plurimùm Confessarijs committuntur, & [*d*] quādoque etiam Ordinarijs locorum, vt Confessarijs pro foro conscieniiæ, & in ipso actu Sacrameutalis Confessionis, & non aliter, & cum Clausula -- *dummodo delictum sit occultum*.

b Dispensat, rehabilitat, & cō donat in occultis tantum.

c Tunc cōmittit Confessarijs.

d Aliquando etiam Ordinarijs

Notandum tertio, quod casus [*e*] publici, in quibus, vt plurimum recurritur ad Sacram Pænitentiariam sunt duo. Primus (*f*) est, quando quis publicè manus violentas, siue percutiendo, siue occidendo, in Clericum, seu Sacerdotem, seu Religiosum iniecit. Secundus est quando quis pugnauit, vel assistens quomodolibet complex fuit in publico Duello. In his itaque, & similibus casibus [exceptis casibus pu-

e Casus publici, in quibus ad Sacram Pœnitentiariam recurritur.

f Iniectio manuum violenta in Clericum, & duellum.

blicis

blicis Immunitatis Ecclesiæ, in quibus est recurrendum ad Sacram Congregationẽ Immunitatis, & in alijs, quæ ad S. Officiũ pertinent] semper Breuia Sacræ Pænitentiariæ diriguntur Ordinario loci, in cuius Diœcesi commissum est delictum.

a Circa absentem pænitentẽ quomodo se gerat Sacra pænitentiaria.

Notandum quarto [a] quod in istis casibus publicis litteræ Sacræ Pænitentiariæ duobus modis diriguntur. Primus modus est, quando Pænitens est absens,& ad Curiam accedere nequit. Tùnc enim committitur facultas absoluendi ipsi Ordinario. Secundus (b) modus est, quando Pænitẽs accedit ad Vrbem, tunc enim maior Pænitentiarius committit facultatem alicui ex Pænitentiarijs minoribus trium Basilicarum Sancti Ioannis in Laterano, S. Petri,& Sanctæ Mariæ Maioris; A quo [c] dum est absolutus postea [si per se,& non missus ab Ordinario venit] mittitur, si verò missus ab ordinario venit, remittitur absolutus ad ipsum Ordinarium.

b Quomodo circa præsentem.

c Quid sit mitti, aut remitti.

d Accedere non valenti ad Vrbẽ percussori Clerici quid cõcedatur in occultis.

Notandum quinto, quod [d] quando quis pro graui, seu enormi percussione Clerici, vel mutilatione, vel occisione nequit ex rationabilibus causis ad Sedem Apostolicam personaliter accedere, si casus est occultus, tunc Confessario simplici litteræ diriguntur.

e Quid, & in publicis.

Notandum sexto, quod [e] etiam si casus sit publicus, si Reus neque ad Sedem Apostolicam, neque ad Ordinarium tutum

tum accessum habeat, & reperiatur in loco, vbi non habeatur pro publicè excommunicato, tunc prouidetur Animæ saluti Pænitentis absque præiudicio Ordinarij, & partis, & Breuia diriguntur Confessarijs.

Vnde iuxtā[a]prænotata hic primo agetur de modo executioni demandandi litteras Sacræ Pænitentiariæ, quando facultas absoluendi Pænitentes absentes ipsi Ordinario committitur. Secundo agetur de modo, quo mittitur, & remittitur Pænitens absolutus,& quid cum eo,tunc agere debeat Ordinarius. Tertio tractabitur de litteris, quæ ipsis Confessarius in casibus *nu.* 5.& 6. positis diriguntur. Quarto de dispensationibus in occultis. Quinto de rehabilitationibus. Sexto de fructuum condonationibus similiter occultis.

[a] Diuisio capitum huius tertiæ partis.

CAP.

CAP. II.

De absolutione ab iniectione publi-
ca manum violentarum, siue per-
cutiendo, siue vulnerando, siue
mutilando, siue occidendo Cle-
ricum, aut Sacerdotem, aut Re-
ligiosum pro non valente acce-
dere ad Vrbem.

Formula litterarum, quæ à Sacra Pænitentinria expediuntur pro eo, qui publicè manus violentas in Clericos iniecit.

Venerabili in Christo Patri Episcopo Sutrino, siue eius Vicario in Spiritualibus generali.

Leander &c.

Miseratione Diuina Tituli S. Petri in Monte Aureo S. R. E. P. Cardinalis Colloredus salutem, & sinceram in Domino charitatem Pro parte Antonij de Amatis Diœcesis Sutrinæ Latoris præsentiũ Nobis oblata petitio continebat, quòd ipse alids in publica platea præfatæ Ciuiiatis manus violentas in Clericum Franciscum de

*Curtijs, illum præsertim lethaliter in Capite vulnerando, iniecit. Propter quod Lator excommunicationem incurrit, & incurrisse à vobis forsan per publicos Cedulones declaratus fuit. Cum autem, sicut eadem petitio subiungebat, dictus Lator de præmissis plurimum doleat; ad Vrbem verò pro absolutione desuper obtinenda personaliter accedere nequeat ob timorem Curiæ; Ideò pro suæ conscientiæ quiete cupit per Sedem Apostolicam absolui. Quare supplicauit humiliter, vt sibi super his de opportuno remedio prouidere dignaremur. Nos igitur, qui Pœnitentiariæ Domini PP. curam gerimus, huiusmodi supplicationibus inclinati authoritate Apostolica specialiter Nobis concessa circumspectioni vestræ committimus, quatenus, * si est ita, dictum Latorem, postquam præfato Clerico, si non dum satisfecit, * satisfecerit, vel per eum non steterit, quominus arbitrio vestro satisfaciat competenter, ab Excommunicationis sententia, quam propter præmissa quomodolibet incurrit, siue per Vos, siue per Confessorem à Vobis ad id specialiter deputandum, absoluatis hac vice in forma Ecclesiæ consueta, iniuncta ei pro modo culpæ ✠ Pænitentia salutari, quodque ad Vrbem ☙, quam primum poterit personaliter accedat, & alijs, quæ de iure ✠ fuerint*

H *iniun-*

iniungenda. Ita tamen, vt si Lator sententiæ, siue Ordinationi &c. vestræ super præmissis forsan latæ, seu ferendæ, parere, & ad Vrbem, vt &c. præfertur, venire contempserit; in dictam exoommunicationem relabatur eo ipso, Datum &c.

Generales Clausulæ obseruandæ ab Ordinario in litteris datis ad eum pro non valente accedere ad Vrbem.

IN executione gratiæ huiusmodi Litterarum erunt ab Ordinario locorum obseruandæ sequentes Clausulæ.

a Veritas impedimenti non accedendi.

Primo (a) debet aduertere, & examinare veritatem, ac sufficientiam impedimenti; quod Pęnitens habet non accedendi ad Vrbem.

b Quibus satisfactio.

Secũdo debet aduertere (b) hanc Clausulã, quę est in his Verbis - *Postquã præfato Clerico * si non dum satisfecit, satisfcerit, vel per eum non steterit, quominus arbitrio vestro satisfaciat competenter* -- Istam enim Clausulam debet equidem Ordinarius, quantum poterit adimplere. At si impossibilis sit Pęnitenti eius executio, vel in totum, vel in partem, non debet propterea ipsi absolutionem, aut omninò negare; aut diutius, quam par est, differre iuxta dicta in Introductione ante primam partem *cap. 3. in fine littera HH.*

Qua-

Quare debet ad ſubiunctam Clauſulam attendere, vbi dicitur [a] *vel per eum non ſteterit, quominus arbitrio veſtro ſatisfaciat competenter* -- Vbi notandum, quod arbitrium Epiſcopi in aſſignanda ſatisfactione facienda à Reo, debet eſſe prudens, diſcretum; & eius poſſibilitati accommodatum, & ſi ſatisfacere non poterit, debet eſſe [b] contentus præſtito iuramento ſatisfaciendi, cum poterit, declarando ipſi, quod, ſi poſtea per ipſum ſtet, ne parti læſæ ſatisfaciat, & ordinarij ſententiæ non pareat, declarabit ipſum iterum incidiſſe in eandem excommunicationem ob non impletum præſtitum Iuramentum, & promiſſum. Interim etiam [c] poteſt Ordinarius, ſi velit non permittere ipſum haberi pro abſoluto in ipſo loco delicti propter ſcandalum, quod indè oriri poſſet, nondū ſatisfacta parte. Itaque vtatur miſericordia Ordinarius in reum nō contumacem, ſed cum tali moderatione, vt eius Animā à vinculo excommunicationis ſoluēs, non det occaſionem ſcandali, & relaxatæ diſciplinæ Eccleſiaſticæ ſuſpicionē. Et ſic poteſt, ſi expedire iudicet monere Penitentem, quod datur ei abſolutio pro foro conſcientiæ tantum, itaut in loco, vbi habetur pro publicè excommunicato, non habeat ſe pro abſoluto, at ſe gerat, ac ſi eſſet excommunicatus.

At verò [d] ſi huiuſmodi abſolutio de-

a Si non potuit, aut non poteſt ſatisfacere, quid agendum.

b Debet exigere per Iuramentum quod ſatisfaciet ſub pœna reincidentiæ.

c Quid poteſt facere ordinarius donec pœnitens ſatisfaciat.

d Abſolutio dāda à Confeſſario ſubdelegato, dāda eſt in Sacramentali confeſſione.

tur per ſubdelegatam facultatem à Cõfeſſario in Sacramentali Confeſſione, tunc [a] Confeſſarius poterit fidem facere de data abſolutione, & illam mittere ad ipſum Ordinarium, qui poterit eam reponere in Actis publicis Cancellariæ Epiſcopalis, & illius vigore per Decretum affixũ in locis publicis Pænitentem declarare abſolutum in foro fori, etiam cedulones affixos remouendo æque, ac ſi ab ipſo Ordinario, aut à perſona Eccleſiaſtica ab ipſo ſpecialiter deputata fuiſſet publicè abſolutus.

a Fides facienda ab ipſo Confeſſario de abſolutione data.

Forma (b) autẽ fidei in dictis caſibus ab huiuſmodi Cõfeſſarij faciẽda poſſet eſſe ſequens: *Ego NN. Confeſſarius deputatus ab Illuſtriſs. & Reuerendiſs. Domino Epiſcopo N. vigore litterarum Sacræ Pœnitentiariæ fidem facio, qualiter audiui confeſſionem Sacramentalem NN. illique abſolutionem Sacramentalem impertitus ſum in forma Eccleſiæ conſueta non ſolum à peccatis, verum etiam ab excommunicatione, quam ipſe N. incurrit ob talem cauſam. In quorum fidem hoc ſcriptum dedi, in loco N. die -- menſis -- Anni &c. Ego NN. Confeſſarius Deputatus.*

b Forma, ſeu exemplum fidei dandæ.

Et [c] notandum, vt dictum eſt ſupra, quod huiuſmodi delegatio poteſt dari Confeſſario alienæ Diœceſis, qui debet eſſe de approbatis ab Ordinario illius lo-

c Poteſt cõfeſſarius alienæ Diœceſis delegari.

Ter-

Tertio [a] debet aduertere hanc Clausulam *Iniuncta ei* ✠ *pro modo culpæ Pœnitentia salutari* -- vt scilicet eum ad nullam particularem pænitentiam iniungendam astringatur, talem iniungat, quæ magis eidem Ordinario conueniens videbitur, vt Ieiunia, preces Eleemosynas secundum qualitatem personæ, & grauitatem delicti.

a Pęnitentia iniungenda.

Quarto [b] debet aduertere sequentem Clausulam, quæ est in his Verbis -- *Ita tamen, vt si Lator sententiæ, siue ordinationi vestræ super præmissis forsan latæ, seu ferendæ parere* ✠ *contempserit in dictam excommunicationem relabatur eo ipso* -- c Circa cuius Clausulæ executionem notandum est non intelligi, quod propterea Sacra Pænitentiaria velit obligare Pænitentes ad parendum ordinario in ipsis, quæ vel impossibile, vel valdè difficilè est præstare; Nam v. g. si Ordinarius Reum in contumacia existentem damnasset ad Triremes, vel eundem, etsi valde pauperem condemnasset ad solutionem grauissimæ summæ, in his casibus non intelligitur habere locum prædicta Clausula; ita quod, si prædictis sententiis non pareret in eadem excommunicationem statim relaberetur. Quia, cum prima sententia ad Triremes sit de pœna valde graui; altera verò de re impossibili respectu ad statum pauperem Pęnitentis, esset obligare Pænitentes vltra vires naturæ. Vnde dicendū est sensū præ-

b Reus inobediens mandatis seu sententiæ ordinarij in eadem excōmunicationem relabitur.

c Qualia debent esse mandata ordinarij, & qualis pœnitentis obedientia.

dictæ Clausulæ esse quod Pænitens teneatur sub pæna relabendi in eandem excommunicationem parere sententiæ, & Ordinationi Ordinarij in ijs, quæ rationabliiter præstare potest (a) prout reuera fuit decisum à Sacra Congregatione Episcoporum, & Regularium in quadam Maceratensi contra Episcopum Maceratensē, qui prætendebat, quòd si Pænitens, qui in contumacia fuit ab ipso damnatus ad Triremes, infra certum tempus se non præsentasset, in eandem excommunicationē; relaberetur. Quod, vt indiscretum fuit à Sacra Congregatione reprobatum, & declaratus est Pænitēs non relapsus. Ex quibus patet, quod si tam irrationabilia exigunt à Pænitentibus, hi tamen in foro cōscientiæ non reincidnnt in excommunicationem; quandoquidem nemo dicitur cōtemnere parere, quando præstare rationabiliter non potest, quod irrationabiliter præcipitur.

a Quid super id fuit decisum.

Et hæ quidem sunt Clausulæ communes omnibus litteris, quæ expediuntur pro violenta manuum in Clericum, Sacerdotem, aut Religiosum iniectione, iā sequuntur alię particulares.

b Clausulæ particulares pro clericida.

Quinto debet (b) aduertere circa Clericidam, quòd vltra iam notata in præcedentibus Clausulis, iniungendá est Pænitetia recitandi officiū mortuorum per quinquenniū in tribus diebus cuiuslibet Heddoma-

domadæ, qui, si nesciat legere, potest hæc obligatio in alias preces commutari.

Sexto debet (*a*) aduertere circa Præsbytericidã, quod isti, præter satisfctionẽ præstãdã hæredibus occisi, imponẽda est alia satisfactio, præstãda Ecclesiæ, in qua Sacerdos occisus intitulatus erat, vel pro ea Ordinario loci; quæ satisfactio, quando Pœnitens est diues debet esse pecuniaria, eroganda in vtilitatem ipsius Ecclesiæ, quando verò est pauper erit aliquando seruitium præstandum ab ipso Pænitente ipsi Ecclesiæ arbitrio ipsius Ordinarij, seruiẽdo quando tutè poterit, dictæ Ecclesiæ in aliquo officio seruili, & humili vt v.g. pulsãdo Campanas, verrendo Ecclesiam. Idem dic, si occiderit Prælatum, vel etiam Clericum beneficiatum alicuius Ecclesiæ.

a pro Presbytericida.

Septimo debet (*b*) aduertere quòd Præsbytericidis, & eis, qui mutilant Præsbyteros imponitur priuatio Feudorum, & Iurispatronatuũ, si quæ obtineat ab Ecclesia, seu in Ecclesia, in qua dictus Sacerdos intitulatus erat. Quæ pœna deducitur ex *cap. ad Aures, & cap. In quibusdam de pœnis*. Idem dic, si occiderint, seu mutilauerint Prælatum, vel etiam Clericum beneficiatum alicuius Ecclesiæ.

b pœnæ à iure contra presbytericidas aut &c.

Octauo debet (*c*) aduertere, quando Præsbytericidis, & eorum liberis datur inhabilitas ad Beneficia Ecclesiastica in futurum obtinenda, nisi cum illis fuerit su-

c Liberi non verò Nepotes presbytericidas sunt inhabiles ad beneficia in futurũ obtinenda.

 per

per hoc misericorditer dispensatum, & quidem, quòad Homicidas, ergo multò magis, quòad Clericidas, & Præsbytericidas non est difficultas, quod, cum remaneant Irregulares; non sint etiam consequenter inhabiles, tam ad ordines, quam ad Beneficia. Quouerò ad liberos dictorum Præsbytericidarum, isti propter delictum Patris remanent inhabiles ad Beneficia infuturum obtinenda ex *cap. in quibusdam de pęnis*. Vbi nota, quod non priuātur Beneficijs iam obtentis, sed Beneficijs in futurum obtinendis, & Insuper, cum simus in pænalibus, si attendantur verba, quibus vtitur Sacra Pænitentiaria nomine liberorum non veniunt Nepotes (Etsi Marcus Paulus attendens ad Verba dicti cap. *In quibusdam* putet eos vsque ad quartam generationem comprehendi) *ex l. liberorum ff. de verbor. signific.*

a pœnitētia publica presbytericidi, & quæ.

Nono debet (a) aduertere, quod Præsbytericidis publicis imponitur quædam pænitentia publica, quæ temporibus nostris, quibus refriguit feruor charitatis est satis difficilis in praxi; Nam iniungitur eis, quod per quinque Ecclesias illius loci, vbi tantum facinus perpetrarunt, nudi, discalceati, femoralibus, dumtaxat retentis, virgam in manibus, & corrigiam, seu funem circa collum deferendo incedant, & ante fores, seu Ianuas Ecclesiarum præicṭarum à Præsbyteris earundem Psalmum

Mise-

Miserere canentibus se verberari faciant, dum eo conuenit ad diuina maior Populi frequentia. Qua propter cum Ordinarij prudenter (*a*) videbunt non posse, & aliquando etiã ex rationabili causa non debere Pænitentes huic pænitentiæ, quæ perpetuam infamiæ notam ipsis, & eorum familijs infert, se submittere, poterunt eis suadere, vt commutationem dictæ Pænitentiæ à Sacra Pænitentiaria obtineant, vel etiam ipsimet Ordinarij poterunt eas eis charitatiuè procurare. Sciendum autẽ, quod hæc Pænitentia non imponitur, si dicti præsbytericidæ sint Clerici in Sacris constituti.

a Illius pœnitẽtiæ commutatio peti potest in Sac. Pęnitẽtiaria.

Decimo debet (*b*) aduertere, quod istis Præsbitericidis, quando non habent impedimentum proprium accedendi ad Vrbẽ imponitur eis inter alia, quod, quam primum poterint ad Vrbem personaliter accedere teneantur, cui obligationi, si satisfacere contempserint, in dictam excommunicationem relabantur. Itaque cum ad Vrbem accedunt à Regente Sacræ Pænitentiariæ benignè recipiuntur, & mittuntur ad aliquem Pænitentiarium trium Basilicarum, cui confitentur, & absoluuntur, & fit eis in scriptis attestatio, quod paruerint mandatis Sacræ Pænitentiariæ, vt de hoc Ordinarijs constet, ex quo patet, quod Pænitentes non debet terreri, existimando, quod in Vrbe sit eis impo-

b Præsbytericidę tenentur quamprimum possunt ad Vrbem accedere, & quid agitur à Sac. Pœnitentiaria quando accedunt,

ponenda aliqua publica pæna.

Quomodo sit cõmutatio pœnitentiæ publicę ab Ordinario quando presbytericida non potest accedere ad Vrbem.

Notandum autem hic obiter, quod si huiusmodi Pærsbytericidæ petant ob aliquam rationabilem causam sibi commutari hanc obligationem accedendi ad Vrbem, sic & pariter pœnitentiam illam publicam, de qua iam supra nu.9. & obtineant super hoc gratiam, seu litteras Sacræ Pęnitentiariæ, poterit Ordinarius, cui facultas committitur, commutare obligationem accessus ad Vrbem, si Pęnitens sit diues, in Eleemosinas prò rata expensarum, quas fecisset, si ad Vrbem accessisset. Si verò sit pauper in aliam faciliorem peregrinationem, aliqua ieiunia, & preces. Item pariter pęnitentiam illam publicam, de qua supra dicto num. 9. commutare posset in ieiunia preces elemosynas, & peregrinationes, habita ratione conditionis, ætatis, & facultatis Pęnitentis.

CAP. III.

De Formula litterarum Sacræ Pœnitentiariæ pro eo, qui ad Vrbem pro absolutione ab excommunicatione incursa ob manus violentas iniectas in Clericum accessit, & absolutus ad Ordinarium mittitur.

CVM aliquis Clericum, vel Sacerdotem, vel Religiosum publicé percussit,

sit, seu mutilauit, seu occidit, & propter ea excommunicationem incurrit, & forsan adhuc ab Ordinario loci per publicos Cedulones declaratus fuit incurrisse, si talis àd Vrbem pro absolutione obtinenda personaliter accessit, eamque ab vno ex Pęnitentiarijs minoribus trium Basilicarum in vigore commissionis maioris Pęnitentiarij obtinuit, prædictus Pęnitens sic absolutus solet mitti, seu remitti cum litteris Sacræ Pęnitentiariæ ad suum Ordinarium quarum litterarum formula sequens erit.

Formula super huiusmodi Casu.

Venerabili in Christo Patri Episcopo Tiburtino, &c.

Leander &c.

SAlutem, & sinceram in Domino charitatem. Pro parte Francisci de Turcis Tiburtinæ Diœcesis, Latoris præsentium, Nobis oblata petitio continebat, quod ipse aliàs grauiter vulnerauit Sacerdotem Antonium Maladinum, propter quod Lator à Vobis excommunicatus declaratus fuit per publicos Cedulones. Cum autem dictus Lator de præmissis plurium doleat, & ad Vrbem pro absolutione desuper obtinenda persona-

sonaliter accesserit; Ideo pro sua conscientiæ quiete cupit per Sedem Apostolicam ad Vos absolutus mitti. Quare supplicauit &c. Nos &c. authoritate Apostolica specialiter Nobis concessa dictum Latorem ab excommunicationis sententia, quam propter præmissa quomodolibet incurrit absolutum hac vice in forma Ecclesiæ consueta mittimus. Ita tamen, vt sententiæ, siue ordinationi vestræ super præmissis latæ, seu ferendæ in ijs, in quibus adhuc parendum superest parere, ac prædicto Sacerdoti, si nondum satisfecerit, &c. satisfacere, quantum per se steterit, omnino debeat. Quod si satisfacere, ac respectiuè parere contempserit in dictam excommunicationem relabatur eo ipso. Datum &c.

Clausulæ huius formulæ speciales.

In executione gratiæ huiusmodi litterarum plura sunt notanda, & aduertenda ab Ordinarijs.

a Pœnitens absolutus missus iterum ab Ordinario non debet absolui.

Primo aduertere (a) debet Ordinarius hanc Clausulam -- *Præfatum Latorem ad Vos in forma Ecclesię consueta ab excommunicationis sententia, quam propter præmissa incurrit absolutum mittimus* -- Per quæ verba innuitur satis, Ordinarium non debere iterum absoluere Pœnitentem, cum fuerit verè absolutus ab ipso maiori Pœnitentiario, Vicegerente ipsius Papæ, nam absolutus semel à maiori non debet ab-

sol-

ſolui à minori, & ſic malè faciunt Ordinarij non recipiendo illum abſolutum.

Secnndo aduertere debet hanc Clauſulam, quæ eſt in his verbis -- *Ita tamen, vt ſententiæ, &c. ſiue ordinationi veſtræ ſuper præmiſſis forſan latæ, ſeu ferendæ, & in ÿs, in quibus adhuc parendum ſupereſt, parere, ac præfato Clerico, ſeu Sacerdoti, ſi non dum ſatisfecit, quantum per ſe * ſteterit, ſatisfare omnino debeat* -- ſupra quam clauſulam aduertenda ſunt ea omnia, quæ capite præcedenti in ſecundo, & ſexto notandum ſuper eam diximus, & ea cum diſcretione, ibi requiſita obſeruanda. Hic tamen vlterius (*a*) aduertendum eſt, quod cum Pœnitens publicè peccauerit, ita publicè aliquam pœnitentiam peragere tenetur. Vnde habito reſpectu qualitatis Perſonæ poſſet Ordinarius imponere ei aliquam publicam pœnitentiam faciendam, vel in Eccleſia, vel in ipſa Cancellaria Epiſcopali, ſiue publicè veniam petendo ab ipſo Ordinario, ſeu à Clerico percuſſo, prout ſecundum Deum ipſe Ordinarius expedire iudicauerit; Quod exprimitur his verbis -- *Demum Latoris culpa diligenter conſiderata, iniungatis ei pœnitentiam ſalutarem,* (*b*) quãuis poſſet Ordinarius remittere hanc publicam pęnitentiam, cum ſatis Pænitentem publicè pænituerit per publicum acceſſum ad Vrbẽ.

a Pœnitens miſſus cum publicè peccauerit ab ordinario poterit pœnitentia publica puniri, & qualis.

b Poteſt tamen ei remitti hæc Pœnitentia publica ab ordinario.

Notandũ in ſupradicto, quod, ſi talis Pœni-

nitēs ſit Clericida pro illis verbis- *ac præfato Clerico ſi nō dum ſatisfecit*-- dicitur -- *Hæredibus præfati Clerici*, -- & quando eſt Presbytericida pariter dicitur -- *Hæredibus præfati Sacerdotis*, -- & additur, -- *ac Eccleſiæ, in qua dictus Sacerdos forſan intitulatus erat, vel pro illa Ordinario loci, ſi nondum ſatisfecit, quantum per ſe ſteterit ſatisfaciat competenter*-- Quæ verba ſatis patent ex dictis in Capite præcedenti num. quinto, & ſexto.

Tertio aduertere debet adiuncta verba ſupradictæ Clauſulæ -- *Quod, ſi Lator ſatisfacere, aut reſpectiuè parere contempſerit, in dictam excommunicationem eo ipſo relabatur* -- Quæ verba ſunt intelligenda iuxta dicta Capite præcedenti num. quartò, vbi fusè explicata ſunt, & ita debent pariter obſeruari.

APPENDIX.

ORdinarij ſcire debent poſſe, & ſteneri remouere Cedulones affixos poſtquam abſolutionem vigore litterarum Breuis Pœnitentibus impertiti fuerint, vel à Sacra Pœnitentiaria ipſi Pœnitentes fuerint abſoluti per eorum acceſſum ad Vrbem, & ad ipſos Ordinarios ſiue miſſi, ſiue remiſſi fuerint, nec ipſi Ordinarij aliter facere poſſunt, niſi contra iuſtitiam, quod ſi Pœnitentes aliquid pręſtare

ſtare teneantur iuribus Cancellariæ tunc poterunt cogi ad præſtandum etiam per carceratione̅ abſque eo quod cogant illos ſiue per nouam declarationem in excommunicationem, quæ non eſt impoſita à iure pro Iuribus Cancellariæ, ſeu per non remotionem Cedulonum.

CAP. IV.

De litteris Sacræ Pœnitentiariæ directis Confeſſarijs ad abſoluendum à violenta manuum iniectione in Clericum, & in caſibus occultis.

QVando Sacra Pœnitentiaria in caſibus occultis, ſeu non deductis ad forum Ordinarij, nec de facili deducendis, committit Confeſſarijs, vt prædictos Clericorum, Sacerdotum, aut Religioſorum percuſſores, mutilatores, aut occiſores abſoluant; formula litterarum, quæ pro eiſdem caſibus expediuntur ſequens erit.

Formula ſuper huiuſcemodi caſu.

Leander &c.

Diſcreto Viro Confeſſori &c.

PRo parte Viri Latoris præſentium Nobis oblata petitio continebat, quod ipſe alias ma-

*manus violentas in quendam Clericum iniecit, propterquod Lator excommunicationem incurrit. Cum autem, sicut eadem petitio subiungebat dictus Lator de præmissis, quæ occulta sunt, seu ad forum Ordinarij minimè deducta fuerunt plurimum doleat; Ideò pro suæ conscientiæ quiete cupit per Sedem Apostolicam absolui. Quare &c. Nos &c. Discretioni tuæ committimus, quatenus si * est ita, dictum Latorem, audita prius eius *Sacramentali confessione,* postquam prædicto Clerico, si nondum satisfecit, satisfecerit, vel per eum non steterit. quominus arbitrio tuo satisfaciat competenter, cautè tamen, ne se prodat, ab excommunicationis sententia, quam propter præmissa quomodolibet incurrit, absoluas, hac vicuice in forma Ecclesiæ consueta, iniuncta † ei pro modo culpæ pœnitentia salutari, & alijs, quę de Iure fuerint † iniungenda, in foro conscientię, & in * ipso actu Confessionis Sacramentalis tantum, & non aliter, neque vllo alio modo. Ita quod, si pręmissa ad forum Ordinarij deuenire contigerit, & Lator sententiæ, seu ordinationē præfati Ordinarij parere * contempserit, in dictam excommunicationem relabatur eo ipso. Datum &c.*

Clausulę speciales huius Formulæ.

In executione gratiæ huiusmodi litterarum plura sunt à confessario notāda, & aduertenda. Pri-

Primo obſeruanda, & aduertenda ſunt eadem in foro ſecreto, ſcilicet in Sacramentali confeſſione, quæ ſupra in huius partis Capite 2. notata ſunt ſeruanda ab ipſis Ordinarijs in foro fori habita ſolum differentia publici, & occulti.

Secundo (*a*) aduertenda eſt hæc Clauſula -- *Cum autem Lator de præmiſſis, quæ occulta ſunt, ſeu, quæ ad forum Ordinarij minime deuenerunt, plurimum doleat* -- Quæ quidem Clauſula verificanda eſt, aliter commiſſio, & gratia eſſet nulla; quia non intendit Sacra Pœnitentiaria præiudicare Ordinarijs locorum in caſibus publicis, ſeu ad forum ipſorum deductis; quia, vt dictum eſt ipſis Ordinarijs committuntur caſus publici.

a Confeſſor debet examinare an delictum ſit occultū ſeu non deductū ad forū conſentioſum.

Tertio notandum eſt hæc Clauſula -- *Poſtquam * præfato Clerico, ſeu Sacerdoti, ſeu illorum Hæredibus, ſi nondum ſatisfecit, ſatisfecerit, vel per Latorem non ſteterit, quominus arbitrio Confeſſarij ſatisfaciat competenter, cautè tamen ne ſe prodat* -- (*b*) Circa quam Clauſulam debent Confeſſarij magna cum cautela, prudentia, & diſcretione procedere, ne Pœnitentis delictum detegatur. Vnde debent conſiderare damnum illatum parti læſæ, & procurare, vt Pœnitens illud ſecretè reſarciat.

b Diſcretus debet eſſe Confeſſarius ne delictū pœnitentis manifeſtet.

Quod, ſi (*c*) tunc Pœnitens ob cauſas rationabiles non poſſit ſatisfacere, debet Confeſſarius tunc ſaltem ab ipſo Pœni-

c Si Pœnitens nō poteſt tam cito ſatisfacere ab eo eſt exigendum iuramentum.

tente exigere Iuramentum de satisfaciendo, cum primum potuerit, & eum mox absoluere, protestando ipsi, quod in dictam excommunicationem reincidet, si satisfacere contemnat.

Quarto notanda est hæc Clausula -- *Ita quod, si præmißa ad forum ☙ Ordinarij deuenire contigerit, & lator sententiæ, seu Ordinationi ☙ Ordinarij parere contempserit in dictam excommunicationem eo ipso relabatur* -- Quæ clausula (*a*) est intelligenda secundum dicta Capite secundo, notab. quarto. Et propterea debebit Confessarius eam explicare Pœnitenti, & monere de eius obligatione. Insuper (*b*) poterit Confessarius attestari se authoritate Apostolica Sacræ Pœnitentiariæ absoluisse in forma Ecclesiæ consueta Pœnitentem cum obligatione tamen parendi sententiæ, seu Ordinationi ipsius Ordinarij. sub pœna, quòd si parere contempserit, eo ipso in eandem excommunicationem intelligatur relapsus pro euentu, quod aliquando delictum fiat publicum, vel factum fuerit deinde post absolutiones publicum.

a Absoluetur Pœnitens ad reincidentaim, & quomodo.

b Cõfessarius attestabitur in scriptis se eum hoc modo absoluisse.

Quinto (*c*) notandum est, quod si Pœnitens est Præsbytericida, debet Confessarius ab eo exigere iuramentum, quod si delictum sit publicum, vel detegatur, faciet illam publicam pœnitentiam per quinque loci Ecclesias, de qua dictum est

c Pœnitens Presbytericida absoluetur cum onere faciendi publicam pœnitentiam si delictum detegatur.

est supra Capite secundo notab. nono.

Sexto notandum est, quod si Pœnitens Præsbyterum mutilauit, aut occidit, vel Clericum beneficiatum in aliqua Ecclesia, Confessarius (*a*) monebit ipsum, quod huiusmodi absolutio nullo modo ei prodest, quin sit subiectus pęnis illis canonicis, de quibus dictum est Cap. secundo, notab. octauo, & nono.

a De quibus monebit pœnitentem Cõfessarius.

Cæterum consulat Confessarius omnia, quæ dicta sunt in tribus istis Capitibus, diligenterque lectis Sacræ Pœnitentiariæ litteris, quæ ipsi transmittentur, procuret fideliter, & discretè eas executioni demandare.

CAPVT V.

De Litteris Sacræ Pœnitentiariæ directis Confessario ad absoluendum Clerici Percussorem, qui neque ad Ordinarium suum, neque ad Vrbem personaliter accedere potest.

SI quis Clericum, aut Sacerdotem, aut Religiosum percussit, mutilauit, aut occidit, ac propterea ab Ordinario loci declaratus fuit publicè excommunicatus; is, si neque ad Vrbem accedere, neque suum Episcopum tuto

adire potest, & petat à Sacra Pœnitentiaria facultatem committi ad ipsum absoluendum alicui Confessario per eum eligendo, & Sacra Pœnitentia eius postulationi annuat, formula litterarum erit sequens.

Formula super huiusmodi casu.

Leander &c.

Formula super huiusmodi casu.

Discrèto Viro Confessarió &c.

*PRo parte Viri Latoris præsentium Nobis oblata petitio continebat, quod ipse aliàs Clericum grauiter vulnerauit, propter quod excommunicationem incurrit. Cum autem, sicut eadem petitio subiungebat, dictus Lator de præmissis plurimum doleat, & tutum accessum pro absolutione desuper obtiuenda, nec ad Vrbem, nec ad Ordinarium habeat; Ideo ne in huiusmodi excommunicatione sordescere cogatur, cupit pro suæ conscientię quiete per Sedem Apostolicam absolui. Quare &c. Nos &c: Discretioni tuæ committimus, quatenus, si est * ita, dictum Latorem, audita prius eius * sacramentali confessione, * postquam prædicto Clerico, si nondum satisfecerit, vel per eum non steterit, quominus arbitrio tuo satisfaciat, ab excommunica-*

*nicationis sententia, quam propter præmissa quomodolibet incurrit, & excessibus huiusmodi absoluas hac vice in forma Ecclesiæ consueta, iniuncta ei pro modo culpæ † pœnitentia salutari, & aliis, quę de Iure ✠ fuerint iniungenda, in foro conscientiæ, & in ipso actu * sacramentalis confessionis tantum, & non aliter, Ita quod Lator in loco, vbi habetur pro publicè excommunicato, non habeat ☞ se pro absoluto, nullis super his Testibus adhibitis, aut ✠ litteris datis, aut processibus confectis, sed præsentibus laceratis, ✠ quas sub pœna excommunicationis latæ sententiæ lacerare tenearis. Datum &c.*

In executione gratiæ huiusmodi litterarum plura notanda, obseruanda, & aduertenda erunt à Confessario. Clausulę speciales huius formulæ notandæ.

Primo (*a*) debet aduertere veritatem causæ non accedendi. *a* Veritas causæ non accedendi est examinanda.

Secundo debet aduertere, & discretè obseruare (*b*) ea, quæ Capite secundo, & quarto huius partis notata sunt, respiciendo ad grauitatem, & diuersitatem delicti, & ad illa omnia, quæ circa satisfactionem, pœnitentiam, & obedientiam Ordinarij sententiæ præstandam notata sunt. *b* Satisfactio, pœnitentia, & obedientia sententiæ ordinarij iniungenda.

Tertio debet ei (*c*) iniungere, vt quam primum † poterit ☞ ad Vrbem accedat sub pœna relabendi in dictam excom- *c* Iniungendus accessus ad Vrbem quamprimum sub pœna reincidentiæ.

municationem eo ipso.

a De quo debet moneri pœnités si in loco vbi moratur delictũ est notum.

Quarto (a) debet eum monere, vt si delictum in loco, in quo Pœnitens commoratur, sit notum, non habeat se publicè pro absoluto, sed se in publico gerat, vt ✠ antea pro excommunicato.

b Aliud monitum.

Quinto denique (b) ipsum monere debet hanc absolutionem ei tantùm in foro conscientiæ suffragari, nullis super his adhibitis testibus, (c) & litteris Sacræ Pœnitentiariæ laniatis ✠ sub pęna excommunicationis ipsi Confessario incurrendæ, si eas non laniet, seu discerpat, & frangat.

c Confessor tenetur sub excommunicatione laniare litteras quamprimum.

Mox ei impertiri absolutionem in sacramentali Confessione, primum à Censuris in communi, & specialiter ab excommunicatione incursa ob huiusmodi delictum, & postea à peccatis, vt dictum est alibi, & forma huiusmodi absolutionis erit sequens.

d Forma absolutionis ab excommunicatione ob occultam iniectionem manuũ Clericum incursa.

Dominus noster (d) Iesus Christus te absoluat, & ego authoritate ipsius, & authoritate Apostolica mihi specialiter delegata absoluo te in primis ab excommunicationis sententia, quam incurristi ob manus violentas iniectas in Clericum, & ab omni alio vinculo excommunicationis, & interdicti in quantum possum, & tu indiges, quæ forma absolutionis poterit impendi in omnibus aliis casibus similibus.

CAP.

CAPVT VI.

De Formulis absolutionum à censuris, & simul dispensationum super irregularitate.

PRimo notandum, (a) quod quamuis, vt dictum est alibi Sacra Pœnitentiaria absoluat à Censuris in casibus publicis, non dispensat tamen super Irregularitate cum secularibus, nisi in casibus occultis. Quapropter, dum agitur de absolutione, & de dispensatione simul, semper absoluit, & dispensat cum clausula, *dummodo præmissa* * *sint occulta* --

a Sac. Pœnitentiaria absoluit in casibus publicis, sed non dispensat, nisi in occultis.

Secundo notandum, quod cum ipsis Episcopis ex Concilio Trident. sess. 24. cap. 6. Liceat absoluere suos subditos in omnibus casibus occultis, & dispensare in omnibus suspensionibus, & irregularitatibus excepta ea, quæ oritur ex homicidio voluntario ex delicto occulto prouenientibus; Ideo, quamuis extendi deberent plures formulæ absolutionum, simul & dispensationum, á quibus ipsi Ordinarij possunt absoluere, & dispensare, satius videtur hic agere tantum de formula absolutionis, & dispensationis super (b) Irregularitate ex homicidio vo-

b Irregularitas ex homicidio voluntario est reser

data Sac. Pœnitentiaria.

luntario occulto proueniente; Cum hæc ſit ſola, quæ propriè ex omnibus ex delicto prouenientibus ad Sacræ Pœnitentiariæ Tribunal ſpectant. infrà verò inter alias, quæ ex defectu orinntur, de diſpenſatione illius, quæ oritur ex defectu occulto Natalium tractabitur.

a Pro triplici effectu petitur diſpenſatio ab irregularitate.

Tertio (a) notandum, quod pro triplici effectu à tribus Perſonarum generibus hæc diſpenſatio peti poteſt, nempè, vel ab eo, qui adhuc nullo ordine eſt inſignitus ad effectum, vt promoueatur ad ipſos, vel à Clerico, qui iam eſt aliquo ordine initiatus ad effectum, vt ad vlteriores promoueatur, vel vt eos, quos iam habet exercere poſſit, vel denique à Sacerdote, vt in ſuis Ordinibus miniſtrare poſſit.

b Grauis cauſa requiritur ad huiuſmodi diſpenſationem obtinendam.

Quarto (b) notandum, quod ad quemcumque horum effectuũ petatur diſpenſatio, magna, & valde grauis cauſa requiritur, vt concedatur, & præſertim ad primum, & ſecundum dictorum effectuum. Quapropter aduertant Confeſſarij, vt ſi aliquando contingat ad eos accedere aliquem homicidij reum laicum, aut Clericum, moneant illos ne ſub ſpe obtinendæ huiuſmodi diſpenſationis propalent animum, quem habent ſe faciendi promoueri ad Ordines, ne poſtquam ſic ſe iactauerint, cogantur cum ſua magna confuſione à ſuo deſiderio fraudati remane-

re,

re, cum valdè difficulter, vt dictum est, & non nisi ex causa vrgentissima huiusmodi dispensatio concedatur.

Quintò notandum, quod cum quis ab Irregularitate ad quemcumque dictorũ effectuum dispensatur, non ideo censetur (*a*) dispensatus ad Beneficia obtinenda; sed eget noua, & vlteriori rehabilitatione, ac dispensatione, quæ adhuc valdè difficultèr conceditur. Hoc igitur aduertant Confessarij, vt videbitur infra in vna ex clausulis apponendis, & suos Pœnitentes de hoc moneant.

a Dispensatus ad ordines non censetur dispensatus ad beneficia, sed eget noua dispensatione.

His positis, sit formula;

Pro eo, qui homicidium voluntarium postquam cummisit, habens causas graues, propterquas non possit se abstinere à statu Clericali suscipiendo, petit dispensari super Irregularitate contracta.

Leander &c.

Discreto Viro Confessoris.

P*Ro parte Viri secularis studiosi Latoris præsentium Nobis oblata petitio continebat, quod ipse alias timens sibi mortem à quodam Viro illum præueniendo interfecit. Cum autem dictus Lator reperiatur de præsenti in quodam seminario, vbi adest obligatio ordines etiam sacros, & Presbyteratus suscipiendi, quos ipse lator suscipere poße desìde-*

*ſiderat, ne ſe detegat: Reum alicuius commiſſi delicti; Ideo pro ſuæ conſcientiæ quiete cupit per Sedem Apoſtolicam abſolui, ſecumque deſuper diſpenſari. Quare &c. Nos &c. Diſcretioni tuæ committimus, quatenus, ſi eſt * ita, dictum Latorem, audita prius eius* ſacramentali Confeſſione, à quibuſuis ſententijs, Cenſuris, & pœnis Eccleſiaſticis, quas propter præmiſſa quomodolibet incurrit, homicidio, & exceſſibus huiuſmodi abſoluas hac vice in forma Eccleſiæ conſueta, iniuncta ei pro modo culpæ ✠ graui, & diuturna pœnitentia ſalutari, ✠ quodque Hæredibus occiſi in ✠ eo, in quo tenetur ſatisfaciat, caute tamen, ne ſe prodat, nec non ad quæcumque Beneficia Eccleſiaſtica in ✠ futurum obtinenda perpetuo remaneat inhabilis, & alijs, quę de Iure fuerint ✠ iniungenda. Demum, dummodo pręmiſſa * occulta ſint, & * Lator abſque ſcandalo, & periculo ſe detegendi reum delicti commiſſi, à promotione ad ordines abſtinere nequeat cum eodem Latore ſuffragātibus ſibi dignis, pœniētiæ fructib. & meritis, alioque ei canonico * non obſtante, ſuper Irregularitate per eum ex præmiſſis quomodolibet contracta, quodque illa, & alijs præmiſſis non obſtantibus, Clericali charactere inſigniri, & ad omnes etiam ſacros, & Præsbiteratus ordines, ſi ad id aliàs idoneus reperiatur, promoueri, & poſtquam promotus fuerit in illis etiam in Altaris miniſterio miniſtrare licitè valeat, miſericorditèr*

tèr

ter dispenses in foro conscientiæ &c, Alio modo &c. Ita; quod &c. suffragentur &c. Datum &c.

In executione gratiæ huiusmodi litterarum Confessarius debet sequẽtes clausulas aduertere.

Clausulæ speciales notandæ.

Primo aduertere debet clausulam -- *si * ita est* (a) considerando videlicet, an causa finalis, propter quam gratia conceditur, verificetur.

a Veritas causæ finalis examinanda.

Secundo (b) aduertere, debet hanc clausulam -- *Iniuncta † ei graui, & diuturna salutari pœnitentia* -- Quæ pænitentia poterit circa grauitatem, & diuturnitatem à discreto Confessario determinari, attentis qualitate, & statu Personæ dispensandæ. Videtur autem, quod huiusmodi Homicidis quoad grauitatem pænitentiæ imponi posset ieiunium bis in Hebdomada, recitatio Psãlmorum pęnitentialium genibus flexis semel in Hebdomada, & alia similia. Circa verò diuturnitatem duratura hæc essent saltem per annum eius posibilitati commensurata. †

b Grauitas, & diuturnitas pœnitẽtiæ quæ

Tertio (c) aduertere debet hanc clausulam -- *Necnon Hæredibus ac occisi in eo, in quo de Iure tenetur satisfaciat, cauté tamen, ne se prodat* -- Quæ quidem clausula importat satisfactionem Hæredibus præstandam iuxta modum iacturæ, quam præfati Hæredes pasi sunt ex morte occisi

c Satisfaciendum hæredibus occisi, cautè tamen, & quomodo.

cisi, v. g. si occisus erat Pater familias, & sua industria filios, & Vxorem sustentabat, tenetur Pœnitens (siquidem potest) omnia necessaria dictis filijs, & Vxori præstare, facta computatione vitæ occisi iuxta ætatem, in qua fuit occisus. Hæc autem satisfactio debet cautè præstari, ne Reus se prodat, seu ne suum delictum manifestet. Quapropter modus præstandi hanc satisfactionem relinquitur prudentiæ Confessarij determinandus, vt v. g. fiat per ipsum Confessarium, siue per aliam Personam Ecclesiasticam, Religiosam, aut etiam Laicum, cui fidendum sit, vt satisfactio securè perueniat in manus Hæredum. Si verò penitens sit adeo pauper, vt istam satisfactionem præstare nequeat, tunc poterit promittere se satisfacturum, quando ad meliorem fortunam perueniet; quia ad impossibile nemo tenetur.

Quarto debet aduertere hanc clausulam -- *Et alijs, ✠ quæ de iure fuerint iniungenda* -- Cuius clausulæ explicatio, & sensus habetur in Introductione ante primam partem, cap. 3. notab. 2. Videatur ibi, & obseruetur.

a Pœnitens mitius est tractandus si satisfecit, & alias confessus graué, & diuturnam pœnitétiam habuit.

(*a*) Notandum autem hic, quod si pœnitens iam satisfactionem Hæredibus debitam præstasset, & satis pro occiso orasset, & orari fecisset, aut idem peccatum Homicidij aliàs legitimè, & validè alteri con-

confeſſus pœnitentiam ab eo grauem, & diuturnam accepiſſet, deberet harum litterarum Executor circa iam dictas ſecundam, & tertiam clauſulas diſcretiùs cum illo agere.

Quinto (a) debet aduertere hanc Clauſulam -- *Quod remaneat* &c. *inhabilis ad Beneficia Eccleſiaſtica in futurum obtinenda*- Per quam Clauſulam Sacra Pænitentiaria intendit potiùs declarare inhabilitatẽ Pęnitentis, quam illum inhabilem reddere. Dicitur autem -- *In futurum obtinenda* -- vt intelligatur, quod ſi Pænitens iam ante Homicidium perpetratum obtinuerit aliquod Beneficium, eo non priuatur, nam quamuis talis delinquens poſſit priuari Beneficio, quod antea obtinebat, non tamen illo priuatur, niſi poſt ſententiam. Aduertat itaque Confeſſarius, & moneat Pænitentem, quod ſi à die Irregularitatis contractæ obtineat deinceps aliquod Beneficium, collatio præfati Beneficij nulla eſt de Iure, & ſic fructus reſtituere, & Beneficium dimittere tenetur.

a Homic. eſt inhabilis ad beneficia in futurum obtinenda. & vt aliis declaratur à Sac. Pęnitẽtiaria.

Sexto debet aduertere hanc Clauſulã -- *Demum dummodo * præmiſſa occulta ſint* -- Per quæ verba innuitur delictum (b) ita debere eſſe, & remanere occultum, ſicut debent eſſe, & remanere impedimenta matrimonij, de quibus actum eſt in ſecunda parte huius Compendij, vbi propterea videnda ſunt notata in principio dictæ ſecun-

b Delictum debet eſſe occultum, vt diſpenſetur.

cundæ partis notab. 1.&6.cap.1.

a Examinandum est, an oriretur scandalũ, vel periculum se detegendi si non dispensaretur.

Septimo(*a*) debet aduertere hãc Clausulam (quando videlicet dantur hæ litteræ Clerico; vt ad vlteriores ordines promoueri possit) quæ est in his verbis -- *Et Lator absque scandalo, vel periculo se * detegendi reum delicti, commissi à promotione ad ordines abstinere nequeat* --Pro qua Clausula adimplenda debet Confessarius strictè, & deligenter examinare Latorem, vnde euenire possit scandalum, vel periculum se detegendi reum, vt hæc Clausula verificetur, nàm tam ista, quam præcedens, quòd, nempè, delictum sit occultum, important conditionem, sine qua non conceditur gratia. Quæ quidem duæ Clausulæ, & omnes aliæ, quæ specialiter adduci solent pro causa finali dispensationis obtinendæ in hac Clausula -- *Si ita est* -- supra primo loco posita includuntur, & sic debet diligenter Executor hanc aduertere, vt dictum est alibi in Introductione ante primam partem cap. 2. ad Clausulam -- *Si ita est.*

b Pœnitens debet suffragari merita aliter non est dispensandus.

Octauo (*b*)debet aduertere hanc Clausulam -- *Cum eodem Latore suffragantibus sibi ✠ dignis ☙ Pœnitentiæ fructibus, & meritis* -- Per quæ verba datur intelligi, quod Confessarius debet bene examinare Spiritum contritum Pænitentis, & merita illius; Nam si Lator sit adhuc malè inclinatus, malæ indolis, & conditionis, ita vt

vt ex illius promotione ad ordines non possit probabiliter sperari nec Ecclesiæ vtilitas, nec salutis eius Spiritualis progressus, tunc potiùs ei suadere debet, vt amplectatur alium statum, in quo securiùs salutem suam operetur; Nam aliter tam Confessarius, quam Pænitens æternam gehènnam, sibi parant.

Nono (*a*) debet aduertere hanc Clausulam -- *Alioque * ei canonico non obstante idest impedimento* -- Per quæ verba instruitur Confessarius, quod Sacra Pænitentiaria non intendit cum Latore dispensare, si ille fortasse haberet aliud impedimentum Canonicum, per quod inhabilis esset ad ordines suscipiendos. Vnde dato casu, quod haberet aliud impedimentum, deberet expresse, & in speciè illud explicare, & dispensationem illius petere, & obtinere.

a Si pænitens alio irretitur impedimento Canonico non dispensatur, sed à Sac. pæniten-tiaria debet obtinere super eo dispensationem.

Decimo (*b*) debet aduertere hanc Clausulam -- *Quatenus ad id aliàs idoneus reperiatur* -- Per quam Clausulam non intelligit Sacra Pænitentiaria, quod Confessarius debet examinare Pænitentem Latorem supra doctrina, & capacitate; nam hoc ad ipsum non pertinet; sed intelligit, quod, dum dispensat Pænitentem super Irregularitate, non eximit eum ab onere examinis, quod subiturus est apud suum Ordinarium, vt ad ordines promoueatur. Vnde idem importat hæc Clausu-

b Dispensatus ad ordines suscipiēdos non dispensatur ad examine ordinarij subeundo.

su-

fula, ac si diceretur, 'vt ordines suscipere possit aliàs seruatis seruãdis ad præscriptum *Sacri Conc. Trid. & Sacrorum Canonũ.*

His præmissis, & peractis ad absolutionem, & dispensationem deueniat, dicens.

a Forma Sacramẽtalis absolutionis

Misereatur (a) tui &c. Indulgentiam &c. Dominus noster Iesus Christus te absoluat, & ego authoritate ipsius, & authoritate Apostolica mihi specialiter delegata absoluo te in primis à quibusuis sententijs, censuris, & pœnis Ecclesiasticis, quibus propter ea, quæ confessus es quomodolibet innodatus existis, & pariter eadem authoritate absoluo te à peccatis tuis. In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen.

b Forma dispensationis Impertiendæ.

Et (b) pariter eadem authoritate Apostolica tecum dispenso super Irregularitate, quam ex homicidio contraxisti, vt, illa non obstante Clericali charactere insigniri ac ordines etiam Sacros, & Presbyteratus suscipere, & post quam susceperis, in illis etiam in Altaris ministerio ministrare licitè possis, & valeas. In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen.

Passio Domini nostri Iesu Christi &c.

Eadem litterarum formula supradicta seruatur à Sacra Pœnitentiaria, quando dispensat cum Clericis, siue in minoribus ordinibus, siue in Sacris existentibus, & etiam cum Sacerdotibus; nam pauca mutan-

tantur verba, & Clausulæ sunt omninò eædem, & forma dispensationis pariter ferè eadem, & sic in hac materia non extenduntur aliæ formulæ; Sed tantummodo forma dispensationis, quæ danda esset Sacerdoti Irregulari ex homicidio, quæ adaptari posset, quando esset irregularis ex quocunque alio delicto, v. g. ex violatione censurarum, ex mutilatione &c. Quæ forma erit post absolutionem à Censuris, & à peccatis.

Deinde (a) eadem authoritate Apostolica, mihi specialiter delegata, tecum dispenso super Irregularitate, quam ex homicidio contraxisti, vt illa non obstante, in Sacris Ordinibus etiam in Altaris ministerio ministrare licitè possis, & valeas. In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen.

c Alia forma dispensationis pro Sacerdote.

C A P. VII.

De Litteris dispensationis ab Irregularitate prouenïente ex defectu occulto Natalium.

CVm quis patitur quemcumque defectum Natalium, dummodo occultus sit, Sacra Pænitentiaria dispensare potest, vt v. g. cum quis natus est in figura matrimonij, sed verè ex Adulterio est

procreatus, & desiderat fieri Clericus, & ad omnes Sacros Ordines, & ad ipsum Sacerdotium promoueri, Sacra Pæniten- tiaria solet in Irregularitate, orta ex tali Natalium defectu, dispensare, dummo- do prædictus defectus sit *occultus, & dummodo aliqua rationabilis causa assi- gnetur, vt v.g. quod prædictus illegitimus ad præcauendum damnum, quod alijs fratribus suis, legitimis, oriretur, si ipse æqualiter cum ipsis in partem hæreditatis paternæ veniret, seu denique alia quæcũ- que causa pia iusta, & rationabilis, neque enim requiritur, tam grauis, & tam vrgens difficultas ad dispensandum in ista Irregularitate, sicut in ea quæ oritur ex Homicidio. Cum ergo Sacra Pœnitentia- ria dispensabit in dicto defectu Natalium, Confessarius, ad quem Breue dirigetur debet sequentes Clausulas aduertere.

* Clausulę specia- les notandæ.

Primo (*a*) examinare, an dictus defe- ctus Natalium sit * occultus, Itaut pro legitimo habeatur; Si enim non sit occul- tus, non pertinet ad Sacram Pænitentia- riam hæc dispensatio.

a Examinandus, an iste defectus sit occultus.

Secundo (*b*) examinare, an causa ad- ducta pro obtinenda gratia sit vera, nem- pè, * si ita est, vt exponitur.

b Veritas causę fi- nalis perquirẽda.

Tertiò (*c*) debet aduertere, quod in formula harum litterarum non ponitur absolutio, seu non dicitur Confessario, vt latorem absoluat, cum agatur tantum

c Pœnitẽs est dis- pẽsandus in Con- fessione Sacramẽ- tali.

de

de dispensatione, & non de absolutione ab aliqua culpa, quæ in hoc Natalium defectu ex parte Latoris nulla est. Attamen notandum est, quod cum debeat hæc dispensatio fieri à Confessario in actu * Sacramentalis Confessionis, debet Confessarius ipsum Latorem priùs absoluere à peccatis, quæ confitebitur, & deindè cum ipso dispensare. Vnde, si fieret extra Sacramentalem Confessionem dispensatio, nihil Latori suffragaretur, vt dictum est in Introductione ante primam partem cap. 2. ad tertiam Clausulam.

Quarto debet aduertere hanc Clausulam. *Et ✠ Latori digna &c. virtutum merita suffragentur -- aliudque * Canonicum non obstet -- Si ad id idoneus aliàs reperiatur* - Quorum verborum sensus, & praxis habetur in cap. præcedenti. Vnde nihil est addendum.

His præmissis, & peractis post formam absolutionis à censuris in communi, & à peccatis dicat Confessarius pro forma dispensattonis.

a Forma dispẽsationis à defectu natalium.

Insuper authoritate (a) Apostolica mihi specialiter delegata tecum dispenso super defectu Natalium, & Irregularitate inde proueniente, vt præfato defectu, & Irregularitate non obstante Clericali charactere insigniri, & ad omnes etiam Sacros, &

Presbyteratus ordines promoueri, & promotus in eis miniſtrare licitè poſſis, & valeas. In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen.

CAP. VIII.

De Litteris rehabilitationum.

a Diſpenſatio ab inhabilitate aliquando datur cũ abſolutione aliquando non.

PRimo (*a*) notandum, quod diſpenſatio ab inhabilitate, ſeu rehabilitatio aliquando datur cum abſolutione à delicto, ex quo prouenit talis inhabilitas, aliquando datur ſine abſolutione, eo quod abſolutio à delicto, & à cenſuris fuit aliàs habita, aut à Sacra Pęnitentiaria, aut ab alio legitimam facultatem habente; nam, vt dictum eſt ſupra de Irregularitate non ſemper (*b*) Sacra Pęnitentiaria diſpenſat, cum abſoluit, nec ſemper rehabilitat, cum diſpenſat, vt v.g. poteſt quis abſolui à peccato aliquo, & à cenſura ei annexa, & non diſpenſari ab irregularitate ex hoc delicto prouenientе, & poteſt etiam diſpenſari ab irregularitate, & non rehabilitari ad Beneficia infuturum obtinenda. (*c*) Aliquando autem contingit, vt quis per eaſdem litteras abſoluatur, diſpenſetur, & rehabilitetur, quod quidem vltimum rarius eſt, & non fit niſi ex grauiſſima cauſa. In hoc itaque cap. duæ formu-

b Sac. Pęnitentiaria non ſemper diſpenſat cũ abſoluit nec ſẽper rehabilitat cum diſpenſat.

c Aliquando verò abſoluit diſpenſat, & rehabilitat.

quòad

læ explicabuntur, vna abſolutionis, & rehabilitationis ſimul, altera verò rehabilitationis ſolum.

Secundo notandum, quod cum in litteris Sacræ Pœnitentiariæ, quæ ſunt tantum pro diſpenſatione, aut rehabilitatione, non committitur (*a*) abſolutio, non ſequitur tamen, vt dictum eſt in formula præcedenti de diſpenſatione à defectu Natalium, quod non debeat dari abſolutio à Confeſſario; Cum enim quarumcunque litterarum debeat fieri executio in actu * Sacramentalis Confeſſionis, ſequitur, quod Confeſſarius debet priùs audire Latorem in Confeſſione, & ipſum priùs abſoluere à Confeſſis, & poſtea in caſu per litteras expreſſo cum ipſo diſpenſare, aut ipſum rehabilitare.

a Quamuis in litteris diſpenſationis non committatur abſolutio, diſpenſatio nihilominus danda eſt in Sacramentali Confeſſione.

Tertio (*b*) notandum, quod inhabilitas quòad Clericos, ſeu Sacerdotes Sæculares, vt plurimum datur quòad Beneficia Eccleſiaſtica in futurum obtinenda; Quæ inhabilitas etſi ex multiplici delicto oriatur, hic tamen pro breuitate ſolùm ea, quæ ob ſimoniam in Beneficio contrahitur, erit apponenda. Quoad Regulares verò datur inhabilitas ad officia, & dignitates, & quoad priuationem vocis actiuæ, & paſſiuæ.

b Quibus priuet inhabilitas Clericorum, & Sacerdotum Sæcularium; & quibus regualrium.

His poſitis, ſit.

Formula abſolutionis, diſpenſationis, & rehabilitationis pro Sacerdote, qui aſ-

secutione cuiusdam Beneficij Simoniam commisit, & propterea censuras, & pœnas Ecclesiasticas (inter quas est inabilitas ad Beneficia in futurum obtinenda) incurrit, & ex violatione censurarum Irregularitatem contraxit. Mox vero cum dictum Beneficium dimiserit, petit dispensationem ad exercitium suorum ordinum, & rehabilitari ad Benefica.

Formula litterarum absolutionis, dispensationis, & rehabilitationis pro Sacerdote Simoniaco.

Leander, &c.

DIscreto Viro Confessori &c. Pro parte Sacerdotis Latoris *præsentium Nobis oblata petitio continebat, quod ipse aliàs quoddam Beneficium Ecclesiasticum Simoniacè obtinuit, & deindè in suis Ordinibus se exercuit, fructusque ex præfato Beneficio recepit. Cum autem dictus* Lator *de præmissis, quæ occulta sunt, plurimum doleat, præfatumque Beneficium dimiserit, suosque ordines deinceps exercere, ac Beneficia Ecclesiastica recipere licitè posse desideret; Ideò pro suæ conscientiæ quieté cupit per Sedem Apostolicam absolui, secumque desuper dispensari. Quare &c Nos &c. Discretioni tuæ committimus, quatenus*

*nus si est * ita, dictũ Latorẽ, audita * prius eius Sacramentali Confessione, dummodo cum effectu præfatum Beneficium Simoniacè obtentum dimiserit, * & non aliter, à quibusuis sententijs Censuris, & pœnis Ecclesiasticis, quas propter præmissa quomodolibet incurrit, Simoniæ labe, & excessibus huiusmodi absoluas hac vice in forma Ecclesiæ consueta, iniuncta ei pro modo ✠ culpæ pœnitentia salutari, quodque culpabiles in præfata Simoniæ labe, quantum potest, ☙ moneat ad impetrandam à Sede Apostolicam absolutionem, nec non fructus à se ☙ ex præfato Beneficio perceptos, pro vt de Iure restituat, & alijs quæ de Iure fuerint iniungenda. Demum dummodo præmissa * occulta sint, cum eodem* Latore, *suffragantibus † sibi dignis pœnitentiæ fructibus, & meritis, alioque ei Canonico * non obstante, super Irregularitate per eum ex præmissis quomodolibet contracta, quodque illa, & alijs præmissis non obstantibus, in suis ordinibus ministrare, ac Beneficia Ecclesiastica, non ☙ tamen illud, super quo fuit commissa Simomia, quatenus ei aliàs Canonicè conferantur, recipere, & retinere licitè valeat, misericorditer dispenses in foro conscientiæ &c. alio modo &c. suffragentur &c. Datum &c.*

In executione gratiæ huiusmodi litte-

rarum Confessarius debet aduertere sequentes Clausulas.

Clausulę Speciales notandæ.

Primo (*a*) debet aduertere *an exposita* * *occulta sint* -- Est enim hæc conditio, sine qua non dispensaret Sacra Pœnitentiaria.

a An narrata sint occulta.

b Veritas causæ finalis.

c Examinate an beneficium pœnitens cum effectu dimiserit.

Secundo (*b*) -- *An ita* * *sit*.

Tertio (*c*) aduertere debet hanc Clausulam -- *Et Lator præfatum Beneficium Simoniacè obtentum cum* * *effectum dimiserit* -- Quæ Clausula, cũ apponatur ibi pro motiuo, ob quod datur hæc gratia, debet omninò verificari, neque enim Sacra Pœnitentiaria gratiam rehabilitationis concederet, nisi Lator exposuisset, se iam dimisisse dictum Beneficium, præsertim, quando Simonia fuit realis, & scienter contracta; Ideòque debet Confessarius eum examinare, an verè, & cum effectu dimiserit, nec aliter ei rehabilitationem impertiatur, aut litteras vllo modo exequatur.

Quarto debet ei imponere pro modo culpæ simoniæ, & exercitij Ordinum in censuris, per quod Irregularitatem ex violatione censurarum contraxit, ✠ pœnitentiam, (*d*) quæ erit aspera, vt recognoscat iniuriam factam Deo, & rebus sacris, & insuper iniungere ei, quod in hac clausula additur -- *Quodque* (*e*) *culpabiles in præmissis moneat*, *&c.* & *inducat ad impetrandam à Sede Apostolica absolutionem* -- idest Complices, & eiusdem delicti simoniæ comparticipes.

d Pœnitentia aspera iniungenda.

e Complices simoniæ monere debet iniungi pœnitenti.

Quin-

Quinto (a) aduertenda est clausula -- *Quodque fructus malè perceptas, prout de Iure &c. restituat* -- scilicet imponere debet executor, vt restitutio fiat in pauperum subuentionem, & Ecclesiæ, in qua Beneficium situm erat, vtilitatem.

a Iniungenda fructuum restitutio pauperibus, vel Ecclesiæ.

His præmissis forma absolutionis, & dispensationis erit sequens.

Dominus noster Iesus Christus, &c.

b Forma absolutionis à simonia

Et ego (b) authoritate ipsius, & authoritate Apostolica mihi specialiter delegata absoluo te in primis à quibusuis sententijs, censuris, & pœnis Ecclesiasticis, quas propter simoniam incurristi, & eadem authoritate absoluo te à peccatis tuis. In Nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen.

c Forma dispensationis, & rehabilitationis.

Et insuper (c) eadem authoritate Apostolica tecum dispenso super Irregularitate, quam ex simonia, et ex violatione postea contraxisti, vt illa non obstante, in tuis Ordinibus, etiam in Altaris ministerio ministrare, ac Beneficia, si qua tibi aliás canonicè conferantur, non tamen Beneficiũ, quod simoniacè obtinuisti, & dimisisti, recipere, & retinere licitè possis, & valeas. In Nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen.

CA-

CAP. IX.

De Formula rehabilitationis ad Beneficia obtinenda.

Formula pro Sacerdote, qui aliàs obtinuit absolui, & dispensari à Sacra Pænitentiaria super Irregularitate cum inhabilitate ad Beneficia, ad quæ petit rehabilitari.

Leander &c.

Discreto Viro Confessario.

*PRo parte Sacerdotis Latoris præsentium Nobis oblata petitio continebat, quod ipse aliàs à Sacra Pænitentiaria absolutionem, & dispensationem super Irregularitate per eum contracta obtinuit, cum hoc tamen inter cætera, -- Vt ad quæcumque Beneficia Ecclesiastica in futnrum obtinenda perpetuo remaneret inabilis -- Cum autem dictus Lator huiusmodi inhabilitatem per aliquod tempus sustinuerit, & preßus, siue propria, siue suorum paupertate, Beneficia recipere licitè posse desideret; Ideo pro suæ conscientiæ quiete cupit per Sedem Apostolicam secum desuper dispensari. Quare &c. Nos, &c. Discretioni Tuę committimus, quatenus, si est * ita, cum dicto Latore, audita prius eius * Sacramentali Confeßione, dummodo suffragentur † sibi digni pænitentiæ fructus, & merita, saluis alioquin*

rema-

remanentibus omnibus alijs sibi in prædictis absolutione, & dispensatione impositis;quod, præmissis non obstantibus, quæcumque Beneficia Ecclesiastica, siue cum cura, siue sine cura, quatenus illa ei aliàs canonicè conferantur, recipere, retinere, fructusque recipere licitè valeat, misericorditer dispenses in foro conscientiæ &c. Alio modo &c. Suffragentur &c. Datum &c.

In executione gratiæ huiusmodi litterarũ Cõfessarius debet aduertere, quę sequũtur

Primò (*a*) aduertat motiuum, propter quod gratia conceditur, * an verificetur, & quamuis in hac formula ponatur motiuum paupertatis, siuè propriæ siuè suorum potest tamen adduci quælibet alia rationabilis causa pro motiuo gratiæ, quæ semper verificari debet.

a Causa finalis verificari debet.

Secundò (*b*) aduertat merita, & fructus ipsius ✠ Pęnitentis, an scilicet Pænitens à tempore delicti ita fuerit in moribus emendatus, vt redditus sit dignus præfata gratia, ne indigno conferatur.

b Examinanda merita pœnitentis à tempore delicti.

Tertiò (*c*) aduertat, quod quãuis in hac formula rehabilitetur Pænitens ad quæcumque Beneficia Ecclesiastica cũ Cura, & sine Cura, sacram Pœnitentiariam nõ semper concedere plenam rehabilitationem, sed aliquando concedere ad simplicia, aliquando ad Beneficia absque Cura, & aliquando cum Cura, consideratis qua-

c pœnitentiaria aliquando rehabilitat ad beneficia simplicia, & aliquando cum cura iuxta merita pœnitentis.

qualitate delicti Pęnitentis, tempore primæ obtentæ gratiæ, & meritis Pœnitentis.

His præmissis, & consideratis post absolutionem à Censuris, & à peccatis in forma solita, forma rehabilitationis, seù dispensationis erit.

a Forma rehabilitationis.

Insuper (a) authoritate Apostolica mihi specialiter delegala tecum dispenso, vt, non obstente inhabilitate ad Beneficia Ecclesiastica, qua detineris, quæcumque Beneficia Ecclesiastica, tam cum Cura, quam sine Cura, quatenus tibi aliàs Canonicé conferantur recipere, & retinere, fructusque eorum percipere licitè possis, valeas. In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sācti. Amen.

CAP. X.

De fructuum malè perceptorum ex Beneficijs Ecclesiasticis condonatione.

b Quibus de causis fructus beneficiorum male percipiuntur à Clericis.

NOtandum (b) primò, quòd hęc condonatio fit Clericis de fructibus Beneficiorum male, seù iniustè perceptis; fructus autem malè percipiuntur, siue ob non recitationem horarum canonicarum, ad quam ratione Beneficij tenentur, siue ob nullitatem tituli Beneficij, quod quis obtinebat, aut per intrusioné, aut per aliquam aliam causam inhabili-

tatis

tatis ex parte recipientis. Hic autem apponetur formula circa primum genus malæ perceptionis, nempè ob non recitationem horarum.

Notandum (a) secundo, quod sacra Pænitentiaria condonat, & remittit fructus malè perceptos panperibus Beneficiatis, mediante aliqua eleemosina arbitrio Confessarij delegati taxanda, vt dicetur in formula iam ponenda. Nam in alijs (b) Beneficiatis, qui non possunt allegare paupertatem, procedit per compositionem.

a Sac. pœnitentiaria Sacerdotibus pauperibus fructus male perceptos condonat mediante aliqua eleemosina.

b Diuitibus per compositionem.

Notandum (c) tertio quod in quocumque casu Sacra Pœnitentiaria, siue condonet, siue componat de fructibus malè perceptis, semper requiritur, vt sit occulta obligatio restituendi; nam in publicis est recurrendum ad Datariam.

c Condonat Sac. pœnitentiaria si obligatio restituendi est occulta si sit publica recurritur ad Datariam.

His positis, sit.

Formula condonationis fructuum malè perceptorum ob non recitationem Horarum canonicarum.

Leander &c.

Discreto Viro Confessario.

P*Ro parte Latoris præsentium Nobis oblata petitio continebat, quod ipse aliàs* *Bene-*

*Beneficium Ecclesiasticum possidens, Horas Canonicas recitare omisit, & tamen fructus ex præfato Beneficio semper percepit. Cum autem sicut eadem petitio subiungebat dictus Lator de præmissa omissione recitationis officij, quæ occulta est plurimum doleat, fructusque malé perceptos ob suam paupertatem restituere nequeat; Ideo pro suæ conscientiæ quiete cupit per Sedem Apostolicam absolui, & sibi fructus huiusmodi condonari. Quare &c. Nos &c. Discretioni tuæ committimus, quatenus, si est * ita dictum Latorem, audita prius eius sacramentali Confessione ab omissione recitationis huiusmodi absoluas hac vice in forma Ecclesiæ consueta, iniuncta ei pro modo ✠ culpæ pœnitentia salutari, & alijs, quæ de Iure fuerint ✠ iniungenda. Demum, dummodo * occultum sit Latorem teneri ad huiusmodi fructuum restitutionem, & ei suffragentur digni pœnitentiæ † fructus, & merita, & adeò pauper sit, vt nec prout de Iure fructus restituere, nec cum Sacra Pænitentiaria componere possit, eidem Latori fructus omnes malè perceptos, mediante aliqua eleemosyna, à te arbitrio tuo taxanda, & distribuenda in pauperum subuentionem, & vtilitatem Ecclesiæ, in qua situm est Beneficium gratiose remittas, & condones in foro conscientiæ &c. Alio modo &c. suffragentur &c.*

Clausulæ speciales notandæ.

In executione gratiæ huiusmodi littera-

rarum Confessarius debet aduertere.

Primo, (a) -- *an ita sit* -- nempe an motiuum paupertatis sit verum, & illud benè pensare, & examinare. Nam si Lator aliquo modo componere posset, meliùs esset venire per viam compositionis, etiam si de vigesima parte, considerato ipsius statu, componeret, qnam per viam condonationis; nam periculum est, ne sibi nimis parcat Lator, & prætensa paupertas non sit tanta, quanta esse debet.

a Examinandum an motiuū gratiæ sit verum.

Secundo (b) debet aduertere *An occultum sit* eum ad restitutionem ex omissione Horarū teneri; Nā si non esset occultum, debet ad Datariā recurrere, vt dictū est.

a An sit occultū.

Tertio -- (c) *ini ungat ei pęnitentiam salutarem † pro modo culpæ dictę omissionis.* --

b pœnitentia salutaris iniungēda.

Quarto debet aduertere ad clausulam -- (d) *& suffragentur ✠ ei digni fructus pœnitentiæ, & merita* -- idest, an per bonos mores vitam emendauerit, & Horas Canonicas à tempore considerabili iuxta suam obligationem recitauerit; nam si à pauco tempore recitare cæperit, differatur executio gratiæ, donec argui possit emendatio.

c Merita pœnitentis consideranda.

Quintò (e) loco compositionis, quam facere teneretur, si esset diues, ei condonet, ae remittat prælatos fructus malè perceptos mediante aliqua eleemosyna arbitrio ipsius Confessarij taxāda, & in pauperū subuentionē, siue in Ecclesiæ, in qua

d pauperibus Clericis æleemosyna iniungenda, & qualis.

situm

ſitnm eſt beneficium, vtilitatē diſtribuenda. In qua eleemoſyna taxanda debet Confeſſarius diſcretè ſe gerere; quæ ſi non poteſt eſſe pecuniarum, ſit ſaltem cibi, aut potus, aut hoſpitalitatis, aut alicuius ſubuentionis pauperibus, vel Linteaminum, Ceræ, aut Olei, aut alicuius vtenſilis pro Eccleſia, & Altaribus eiuſdem.

His præmiſſis, & conſideratis, poſt abſolutionem à cenſuris, & à peccatis, forma condonationis erit.

a Forma condonationis fructuū male perceprorū

Et inſuper (a) authoritate Apoſtolica mihi ſpecialiter delegata fructus, qnos ex tuo Beneficio malè percepiſti, ob non recitatas Horas, mediante eleemoſyna tibi impoſita, grvtioſe tibi remitto, & condouo. In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen.

FINIS TERTIÆ PARTIS.

QVAR-

PARS QVARTA.

De Formulis Abſolutionum, & Diſpenſationum in vtroque foro pro Regularibus, & ingredi volentibus Religionem.

Abet (*a*) Sacra Pœnitentiaria facultatem concedendi abſolutiones, & diſpenſationes Regularibus non ſolum in foro conſcientiæ, ſicut omnibus alijs ſecularibus, ſed etiam in foro fori, ſeu in foro externo. Eæ, quæ conceduntur in foro conſcientiæ tantum, pertinent ad tertiam partem huius Praxis. In hac igitur quarta parte tractatur de Formulis Abſolutionum, & diſpenſationum, quæ pro dictis Regularibus in vtroque foro conceduntur. Item, & pro volentibus ingredi Religionem; pro quibus etiã Sacra pœnitentiaria pro vtroque foro authoritatem habet. Ex dictis autem Formulis aliquę magis neceſſariæ, & quarum vſus frequentius occurrere poteſt, breuiter hic ſubijcientur, prænotando ſolum, quod huiuſmodi literas non ſolet

a Sac. pœnitentiaria habeƞ facultatem abſoluendi, & diſpenſandi Regulares in vtroque foro.

concedere Sacra Pœnitentiaria Regularibus, nisi eorum Superiorum supplicatio, aut consensus accedat.

CAP. I.

De Litteris dispensationis pro volente ingredi Religionem.

Formula pro eo, qui homicidio commisso in seculo ad peragendam suorum peccatorum pęnitentiam Religionem ingredi desiderat.

Leander &c.

Discreto Viro &c.

EX *parte Viri Secularis Latoris præsentium Nobis oblata petitio continebat, quod ipse aliàs homicidium commisit, nunc verò ad peragendam suorum peccatorum pœnitentiam Religionem ingredi, ibique professionem à Clericis emitti solitam, emittere Regularem, & post illam emissam, ad omnes etiam Sacros, & Presbiteratus Ordines promoueri licitè posse desiderat. Cum autem, sicut eadem petitio subiungebat, dictus Lator huiusmodi suum desiderium adimplere nequeat absque Sedis Apostolicæ dispensatione, obstantibus si-*

bi

bi tum eiusdem Sedis Apostolicæ, tum Religionis, seu Ordinis, quem ingredi intendit, Constitutionibus; Ideò pro suæ conscientiæ quete cupit per Sedem Apostolicam in vtroque foro absolui, secumque desuper dispensari. Quare &c. Nos &c. Discretioni tuæ committimus, quatenus, si est ita, Latorem, dummodo cum Fisco, & * Parte concordauerit, à quibusuis Sententijs, Censuris, & pœnis Ecclesiasticis, quibus quomodolibet innodatus existit ad effectum * infrascriptum dumtaxat in vtroque foro absoluas hac vice in forma Ecclesiæ consueta, iniuncta ei † pro modo culpæ pœnitentia salutari. Demum cum eodem Latore, suffragantibus sibi dignis † pœnitentia fructibus, & meritis, alioque ei canonico * non obstante, super Irregularitate, per eum ex præfato Homicidio quomodolibet contracta, quodque illa, & alijs præmissis non obstantibus, Religionem, non tamen * militarem, vel hospitalarem, * sed vbi vigeat regularis * obseruantia; dummodo beneuolos inuenerit Receptores, ingredi, ibique peracto probationis anno, professionem à Clericis emitti solitam, emittere * regularem, & post illam emissam, & non aliter, clericali charactere insigniri, & ad omnes etiam Sacros, & Presbyteratus Ordines, si ad id alias idoneus reperiatur promoueri,*

& post quam promotus fuerit, in illis etiam in Altaris ministerio, non tamen in loco commissi [illegible] delicti, & in spatio viginti milliariorum à prædicto loco, ministrare licitè valeat, in vtroque foro dispenses, non obstantibus præmissis, & Constitutionibus, et ordinationibus Apostolicis, necnon Religionis, seu Ordinis, quem Lator ingredietur, statutis, ac priuilegijs quibuscumque. Datum &c.

Claúsulæ speciales notandæ.

In executione gratiæ huiusmodi litterarũ plura sunt cõsiderãda ab executore.

a Non debet absolui nec dispẽsari Orator nisi prius cum Fisco, & parte concordauerit.

Primo, (*a*) quod huiusmodi absolutio, & dispensatio non detur, nisi Fisco, & * Parte concordatis; nam esset contra Iustitiam, in præiudicium tertij Religionem ingredi.

b Nec absolui, & dispensari nisi ad effectum ingredi Religionem.

Secundo, (*b*) quod huiusmodi absolutio, & dispensatio non detur, nisi ad effectum,* dumtaxat Religionem ingrediendi, itaut, si deinde Religionem non ingrediatur, esset, ac si gratia præfata non esset concessa.

c Dispensatio ad suscipiendos ordines! non suffragatur nisi post emissam professionem.

Tertio, quod dispensatio super Irregularitate ad effectum Ordines (*c*) suscipiendi non suffragatur Latori, nisi sequuta cum effectu professione * solemni, quod insinuatur per Clausulam -- *postquam professionem emiserit, & non aliter*.

d potest superior religionis ad habitum, & pro-

Quarto, (*d*) quod per derogationem Constitutionum Apostolicarum, & statuto-

tutorum, & priuilegiorum Religionis, quam Lator ingredietur, insinuatur posse Superiorem, non obstantibus præfatis Constitutionibus Apostolicis, & Regularibus ad habitum, & professionem admittere.

fessionem recipere Oratorem per derogationē Cōstitutionum &c.

His notatis, & consideratis, deueniatur ad executionem gratiæ huiusmodi litterarum in forma, & modo sequenti.

Sedens(a)Superior cū Cotta, & Stola, præsentibus: Secretario, & duobus, vel tribus Religiosis sui Ordinis, habēs præ manibuu litteras Sac. Pęnitētiaria dicat.

a Forma absolutionis, & dispensationis.

Nos Abbas, seu Prouincialis &c. authoritate Apostolica Nobis *specialiter delegata per præsentes litteras absoluimus te N. à quibusuis sententijs, censuris, & pœnis Ecclesiasticis, quibus quomodolibet innodatus existis ad effectum, vt licitè consequi valeas gratiam dispensationis, mox tibi impertiendæ. In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, Amen, & tibi iniungimus pro pœnitentia salutari, vt per tres menses (exempli gratia) ieiunes semel in Hebdomada, & tribus vicibus singulis Hebdomadis Officium Defunctorum recites.*

Et pariter eadem authoritate Apostolica tecum dispensamus super Irregularitate, quam ex homicidio contraxisti, vt ea non

obstante nostram Religionem ingredi, in eaque, præuio nouitiatus anno, professionem regularem emittere, & post emissam, & non aliter clericali charactere insigniri, & Ordines etiam Sacros, & Presbiteratus suscipere licite possis, & valeas. In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen.

Item ad effectum, vt tu huiusmodi absolutionis, & dispensationis gratiam consequi possis, eadem authoritate Apostolica derogamus, tam nostri Ordinis, quam Sedis Apostolicæ Constitutionibus, monendo te, quod si in nostro Ordine professionem non emiseris, nihil tibi præsens gratia suffragetur.

Deinde Secretarius rogetur de huiusmodi datis absolutione, & dispensatione in tergo Breuis, illudque reponat in Actis siue Monasterij, seu Prouinciæ.

C A P. I I.

De Formula litterarum, quas concedit Sacra Pænitentiaria pro Religiosis Censuris Ecclesiasticis innodatis, & Irregularitate ex violatione Censurarum irretitis pro vtroque foro in factis publicis.

Formula pro Religioso, qui ob extractionem librorum ex Bibliotheca Conuen-

tus

tus, quod erat prohibitum ſub pœna excommunicationis, fuit à ſuis Superioribus declaratus excommunicatus, & Irregularis, quia celebrauit in Cenſuris.

Leandre etc.

Religioſo Viro Prouinciali, ſeu Abbati ſalutem in Domino.

P*Ro parte N. Religioſi profeſſi Sacerdotis Religionis N. &c. Nobis oblata petitio continebat, quod ipſe aliàs auſus fuit ex Bibliotheca ſui Conuentus aliquot libros extrahere; propter quod Lator inquiſitus, & proceſſatus à Suis Superioribus, fuit inter alia declaratus excommunicatus, & propter violationem Cenſuræ Excommunicationis Irregularis, & inhabilis ad officia, & dignitates Religionis. Cum autem dictus Lator de præmiſſis plurimũ doluerit, & doleat, pœnas, et pœnitentias ſibi à Superioribus impoſitas peregerit; librique extracti fuerint in prædicta Bibliotheca repoſiti, et Lator Suæ Religioni oneroſus, et inutilis exiſtat, ſuos Ordines exercere, ac officia, et dignitates Religionis aſſequi licitè poſſe deſideret; Ideò pro ſuæ conſcientiæ quiete cupit per Sedem Apo-*

*ſtolicam in vtroque foro abſolui, ſecumque deſuper diſpenſati. Quare etiam pro parte Procuratoris Generalis Ordinis Nobis humiliter ſupplicare fecit, vt ſibi &c. Nos Diſcretioni tuæ committimus, quatenus, ſi * eſt ita, dictum Latorem ab excommunicatione, aliĳſque ſententĳs, Cenſuris, & pœnis Eccleſiaſticis, quas propter præmiſſa quomodolibet incurrit, in vtroque foro abſoluas hac vice informa Eccleſiæ conſueta, iniuncta † ei pro modo culpæ Pœnitentia ſalutari, & alĳs, quæ de Iure † fuerint iniungenda. Demum cum eodem Latore, ſuffragantibus ſibi † dignis Pœnitentiæ fructibus, & meritis, alioque ei Canonico * non obſtante ſuper Irregularitate per eum ex præmiſſis quomodolibet contracta, quodque illa, & alĳs præmiſſis, non obſtantibus in ſuis ordinibus etiam in Altaris miniſterio miniſtrare, ac officia, & dignitates, ſuæ Religionis, ſi ad illas Canonicè, & iuxtà regularia inſtituta eligatur, vel aſſumatur, aſſequi, eaque gerere, & exercere, vocemque actiuam, & paſſiuam habere licitè valeat in vtroque foro diſpenſes, & in integrum ſtatum reſtituas, & reintegres, non obſtantibus præmiſſis, ac Conſtitutionibus Apoſtolicis, necnon dictæ Religionis Statutis, & Priuilegĳs, cæteriſque contrarĳs quibuſcunque. Datum. &c.*

In

In executione gratiæ huiusmodi litterarum plura erunt consideranda ab Executore.

Clausula specialis notandæ.

Primo (*a*) notandũ, quod supradicta formula extẽditur pro supradicto casu particulari pro exemplari aliarum gratiarũ, cum Sac. Pænitentiaria, vt dictum est in principio huius partis amplam habeat facultatem etiam in vtroque foro Religionis.

a Hæc formula datur in exemplum.

Secundo (*b*) notandum, quod in ista formula conceditur Latori non solùm absolutio, & dispensatio, sed etiam rehabilitatio, & in integrum statum restitutio ex consideratione qualitatis delicti; nam in aliquibus delictis ex grauioribus non solum non rehabilitat, sed expresse ad officia, & dignitates inhabilitat.

b In hac formula absoluit dispensat, & rehabilitat.

Tertio (*c*) notandum, quod ista absolutio, & dispensatio conceditur Latori etiam respectu supplicationis Procuratoris Generalis sui Ordinis; Nam vt dictũ est in principio huius Partis, non conceditur gratia in vtroque foro Religionis à Sacra Pænitentiaria, nisi supplicantibus pro illis Superioribus, idest Procuratore Generali, seu ipso generali, & aliquando Prouinciali.

c Concẽditur absolutio, & dispẽsatio respectu Superiorum supplicantium.

Quarto (*d*) notandum, quod Latori semper debent suffragari ✠ digni pænitentiæ fructus; & merita, circa quod remanet

d Debent semper Latori suffragari digni pænitentiæ fructus.

net semper grauata conscientia Superioris.

a pænitentia iniungenda arbitrio Superioris relinquitur.

Quinto (*a*) notandum, quod pænitentia debet ✠ arbitrari ab ipso Superiore executore; & quia aliquando in huiusmodi formulis respectu grauitatis delicti dicitur -- *iniuncta graui, & diuturna, seu grauissima pœnitentia salutari, tunc pariter arbitrio ipsius Superioris, qualis fuerit grauis, diuturna, vel grauissima, remittitur.*

b Sac. pœnitentiaria aliquando dispensat Religiosos absque absolutione in certis casibus.

Sextò (*b*) notandum aliquando Sacram Pœnitentiariam cum Religiosis tantummodo dispensare absque absolutione, vt facit, quando dispensat cum Religiosis, qui de vna Religione ad aliam se transferre volunt, siue zelo maioris perfectionis, quando se transferunt ad arctiorem, siue quando ob infirmitatem se transferunt ad latiorem cum licentia tamen Superiorum, tam Religionis, à qua quam Religionis, ad quam, vel super defectu Natalium, ad officia, & dignitates Religionis, excepto Generalatu, vel super defectu oculi Canonis, vel super quocumque alio defectu, vel etiam dispensare, seu rehabilitare ad officia, & dignitates, ad quæ in pænam post obtentam prius absolutionem, & dispensationem fuerat Religiosus inhabilitatus.

c Sac. pœnitentiaria quando dispensat super defectu oculi Canonis, vel alio defectu Corporis dirigit Literas ordinarijs Locorum.

Septimo (*c*) notandum, quod Sacra Pœnitentiaria, quando dispensat super defectu, vel oculi Canonis, vel alicuius la-

alterius corporis deformitatis dirigit Litteras Episcopis, seù Ordinarijs locorum, in quorum Diœcesi Religiosi dispēsandi de familia existunt ad effectum, vt consideretur defectus, an præstet impedimentum in diuinis, & scandālum generet in Populo.

Octauo omnia, notanda, & consideranda sunt, quæ in superiori formula notata, & considerata fuerunt.

His consideratis, & notatis poterit Superior deuenire ad executionem gratiæ Sacræ Pænitentiariæ eodem modo, & forma, quibus in fine præcedentis capitis dictum est, adaptando formam absolutionis, & dispensationis, quando simul debet absoluere, & dispensare, vel absoluere, seù respectiuè dispensare tantùm, & hic tantummodò ponitur forma rehabilitationis, quæ semper erit proferenda immediatè post absolutionem, & dispensationem.

His notatis, & consideratis, deuenietur ad executionem gratiæ huiusmodi litterarum in forma, & modo sequenti

Sedens Superior cum Cotta, & Stola præsentibus Secretario, & duobus, vel pluribus Religiosis sui Ordinis, habens præ manibus litteras Sacræ Pænitentiariæ, dicat.

Nos Abbas, seu Prouincialis &c. authoritate Apostolica Nobis specialiter delega-

a Forma absolutionis, & dispensationis, rehabilitationis, & in integrum statum restitutionis.

(a) *ta per præsentes litteras absoluimus te N. à quibusuis sententijs, censuris, & pœnis Ecclesiasticis, quibus quomodolibet innodatus existis ad effectum, vt licitè consequi valeas gratiam dispensationis, mox tibi impertiendæ. In Nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen. Et tibi iniungimus pro pœniteneia salutari, vt exempli gratia per Hebdomadam ter recites Septem Psalmos Pænitentiales.*

Et pariter eadem authoritate Apostolica tecum dispensamus, super Irregularitate, quam ex violatione Censurarum contraxisti; vt ea non obstante in tuis Ordiuibus etiam in Altaris ministerio ministrare, ac officia, & dignitates nostri Ordinis assequi, eaque gerere, exercere, votemque actiuam, & passiuam habere licitè possis, & valeas. In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen.

Et insuper eadem authoritate Apostolica te in pristinum statum restituimus, & reintegramus. In Nomine Patris, et Filij, & Spiritus Sancti. Amen.

APPENDIX.

FOrma supradicta poterit inseruire in omnibus alijs casibus absolutionis, vel dispensationis, vel rehabilitationis, adaptando ipsam formam casibus in Litteris Sacræ Pænitentiariæ expressis.

In-

Instructio Parochorum, & Confessariorum pro casibus, quorum absolutio, seu dispensatio à Sacra Pænitentiaria Apostolica impetratur.

CVM sæpè sit experientia compertum, plurimos vtriusque sexus Christi fideles, & præcipuè in longinquis degentes, censurarum vinculis, votorum obligationibus, Matrimoniorum impedimentis, necnon Irregularitatum, & casuum quoquò modo reseruatorum ligaminibus astrictos ad Sãctam Sedem, eiusque Sacram Pœnitentiariam spectantibus irretitosq;, in illis lachrymosè persistere, & continuis conscientiæ agitationibus laboriosè perdurare, cuius mali causas ex similibus prouenire innotuit.

Primo eò quòd Parochi, vel alij, ad quos huiusmodi Pœnitentes recurrere contingit, in Pagis, aut locis Ruralibus degunt, & viam modumque recurrendi ad præfatam Sacram Pœnitentiariã ignorant, nec aliquem hic Romæ agnoscunt, ad quem supplicationes dirigant, vndè Pœnitentes perplexos dimittunt, quibus, cum ad Ordinarium accedendi (fœminis præsertim) verecundia, aut timor aditum intercludat, consilium vlterius requirere nescientes, remedium desperant, & in prædictis vinculis, obligationibus, impedimẽtis, inhabilitatibus, & casibus reseruatis, cum periculo damnationis insordescunt.

Se-

Secundo euenit, quod pęnitentes egeni recognitionem pro sollicitatione & labore Agentium Romæ commorantium, exoluere non valentes, inconsolati, ac cōscientiæ motibus concussi, in periculoso statu manere coguntur, & fortè (quod peius est) sibi persuadent, Sacra Pęnitentiariæ Tribunal aliquid lucri pro litteris prædictis recipere, cnm re vera Sacra Pænitentiariæ ministri, nec aliquid quamuis minimũ, nec etiã spontè oblatũ vnquã recipiãt, & gratis omnia exhibẽtes, singulos ad se recurrentes, serena fronte complectantur.

Tertio Accidit etiam nonnumquam, per inaduertentiam exponentium, vt gratiæ iuxtà exposita obtentæ, irritæ euadant, eò quia casus, & circumstantias necessarias reticeant, vndè fit, quòd litterarum executores, casu posteà Pęnitentium examinato, rem aliter se habere, quam expressum fuerat, comperiant, & gratias subreptitias, aut obreptitias esse inueniãt, quare pænitentes confusi remanent, & spe nouæ dispensationis se carere putantes, in prædictis vinculis, obligationibus &c. miserabiliter remanent.

Quare gratum Deo, & vtile fidelibus futurum esse speratur, si iste modus recurrendi ad ipsam Sacram Pænitentiariam proponatur.

Confessores itaque, cum Pænitentes vinculis præfatis irretitos ad se accedere con-

contigerit, casuum qualitates, & præfatorum casuum circumstantias considerent, causasque dispensationum, aut commutationum exprimant, & caueant, ne quod occultum est publicum faciant, præsertim impedimenta occulta matrimoniorum, nam publica, vel ad publicum redacta, non pertinent ad Sacram Pænitentiariam.

Et sic præfati Confessores, seu Pænitentes poterunt casus præfatos cum dictis circumstantijs, & causis exponere, siuè latino, siuè quocumque alio idiomate propriæ regionis, nam Sacra Pænitentiaria suos ex quacumq, regione Pænitentiarios subordinatos habet, exprimant insuper in fine expositionis casus, nomen, cognomen, cui sit à Sacra Pænitentiaria rescribendum, etiam si ipsum nomen, & cognomeu sit fictitium. Itemque modum, per quem responsio secura dirigi possit, significando scilicet, vulgari nomine. Oppidum, seu Ciuitatem,& Regionem, cum data mensis, & anni in hunc modum.

Intus incipiant Epistolam, seu supplicationem sic Eminentissime, & Reuerendissime Domine.

N. Mulier emisit votum simplex castitatis, manet in periculo incontinentiæ, nisi nubat, supplicat sibi votum commutari

ad

INDEX RERVM.

A.

B.

C.

M *Ca-*

Con-

Misa

Pu-

F I N I S.

Pagina	Erràtà	Corrige
1	quod	qui
3	Nicolaus &c.	Leander &c.
Idem	Ludouisius	Colloredus
18	mudas	modus
29	formalis	formulis
32	Nicolaus &c.	Leander &c.
44	legitima	legitimè
47	Orti	orti
48	Subdiacorrs	Subdiaconus
50	dumtax	dumtaxat
52	veritat m	veri a e
53	habdomada	Hebdomada
67	mullier	mulier
68	§ Attamen deleatur	
81	quolibee	quolibet
86	pessit	possit
90	dirimante	dirimente
95	Absolutoriìs	absolutionis
108	pob icationibs	publicationibus
119	Condonatioaem	Condonationum
120	Idem die	Idem dic
128	cum	non
128	viuice	viue
12	contempseirit	contempserit
134	monalibus	monialibus
137	Confessoris	Confessori
151	simomia	simonia
163	Pęnitentia	Pęnitentię
165	manibuu	manibus
168	dispensati	dispensari
174	Sacra Pęnitentiarię	Sacræ
95	subiungabat	subiungebat

